

Zbornik sudske prakse

PRESUDA OPĆEG SUDA (četvrto prošireno vijeće)

14. prosinca 2022.*

„Subvencije – Uvoz biodizela podrijetlom iz Indonezije – Provedbena uredba (EU) 2019/2092 – Konačna kompenzacijska pristojba – Članak 3. točka 1. podtočka (a) Uredbe (EU) 2016/1037 – Financijski doprinos – Članak 3. točka 2. Uredbe 2016/1037 – Korist – Članak 7. stavak 1. točka (a) Uredbe 2016/1037 – Izračun iznosa subvencije protiv koje se mogu uvesti kompenzacijske mjere – Članak 3. točka 1. podtočka (a) podpodtočka iv. i članak 3. točka 2. Uredbe 2016/1037 – ‚Povjeravanje zadaće‘ privatnom tijelu ili njegovo ‚usmjeravanje‘ na to da obavlja posao koji čini financijski doprinos – Manja naknada od primjerene – Potpora prihodu ili cijeni – Članak 28. stavak 5. Uredbe 2016/1037 – Upotreba raspoloživih podataka – Članak 3. točka 2. i članak 6. točka (d) Uredbe 2016/1037 – Korist – Članak 8. stavak 8. Uredbe 2016/1037 – Prijetnja materijalne štete industriji Unije – Članak 8. stavci 5. i 6. Uredbe 2016/1037 – Uzročno-posljedična veza – Analiza pripisivanja – Analiza nepripisivanja”

U predmetu T-111/20,

PT Wilmar Bioenergi Indonesia, sa sjedištem u Medanu (Indonezija),

PT Wilmar Nabati Indonesia, sa sjedištem u Medanu,

PT Multi Nabati Sulawesi, sa sjedištem u Sjevernom Sulawesiju (Indonezija),

koje zastupaju P. Vander Schueren i T. Martin-Brieu, odvjetnici,

tužitelji,

protiv

Europske komisije, koju zastupaju P. Kienapfel, G. Luengo i P. Němečková, u svojstvu agenata,

tuženika,

koju podupire

European Biodiesel Board (EBB), sa sjedištem u Bruxellesu (Belgija), koji zastupaju M.-S. Dibling i L. Amiel, odvjetnici,

intervenijent,

OPĆI SUD (četvrto prošireno vijeće),

* Jezik postupka: engleski

u sastavu, tijekom vijećanja: S. Gervasoni (izvjestitelj), predsjednik, L. Madise, P. Nihoul, R. Frendo i J. Martín y Pérez de Nanclares, suci,

tajnik: I. Kurme, administratorica,

uzimajući u obzir pisani dio postupka,

nakon rasprave održane 13. siječnja 2022.,

donosi sljedeću

Presudu

- 1 Svojom tužbom koja se temelji na članku 263. UFEU-a, tužitelji, PT Wilmar Bioenergi Indonesia, PT Wilmar Nabati Indonesia i PT Multi Nabati Sulawesi, traže poništenje Provedbene uredbe Komisije (EU) 2019/2092 od 28. studenoga 2019. o uvođenju konačne kompenzacijske pristojbe na uvoz biodizela podrijetlom iz Indonezije (SL 2019., L 317, str. 42., u daljnjem tekstu: pobijana uredba), u dijelu u kojem se ta uredba odnosi na njih.

Okolnosti spora

- 2 Tužitelji su indonezijska društva koja proizvode i izvoze biodizel.
- 3 Vijeće Europske unije donijelo je 19. studenoga 2013. Provedbenu uredbu (EU) br. 1194/2013 o uvođenju konačne antidampinške pristojbe i konačnoj naplati privremene pristojbe uvedene na uvoz biodizela podrijetlom iz Argentine i Indonezije (SL 2013., L 315, str. 2.) te je na tužitelje primijenilo konačnu antidampinšku pristojbu.
- 4 Europska komisija donijela je 25. studenoga 2013. Uredbu (EU) br. 1198/2013 o prekidu antisubvencijskog postupka koji se odnosi na uvoz biodizela podrijetlom iz Argentine i Indonezije i o stavljanju izvan snage Uredbe (EU) br. 330/2013 o uvjetovanju takvog uvoza evidentiranjem (SL 2013., L 315, str. 67).
- 5 Opći sud poništio je 15. rujna 2016. članke 1. i 2. Provedbene uredbe br. 1194/2013 u dijelu u kojem se ona odnosi na prva dva tužitelja (presuda od 15. rujna 2016., PT Wilmar Bioenergi Indonesia i PT Wilmar Nabati Indonesia/Vijeće, T-139/14, neobjavljena, EU:T:2016:499).
- 6 Odbor Svjetske trgovinske organizacije (WTO) donio je 25. siječnja 2018., nakon zahtjeva Republike Indonezije, izvješće o antidampinškim mjerama propisanim Provedbenom uredbom br. 1194/2013 na uvoz biodizela iz Indonezije (izvješće odbora WTO-a naslovljeno „Europska unija – Antidampinške mjere na biodizel podrijetlom iz Indonezije”, doneseno 25. siječnja 2018. (WT/DS 480/R)). Odbor WTO-a zaključio je da Europska unija nije djelovala u skladu s nekoliko odredbi Općeg sporazuma o carinama i trgovini (GATT) i Sporazuma o primjeni članka VI. GATT-a (SL 1994., L 336, str. 103.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 11., svezak 74., str. 112.), koji se nalazi u Prilogu 1.A Sporazumu o osnivanju WTO-a (SL 1994., L 336., str. 3.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 11., svezak 74., str. 5.).

- 7 European Biodiesel Board (EBB) podnio je 22. listopada 2018. pritužbu Komisiji u skladu s člankom 10. Uredbe (EU) 2016/1037 Europskog parlamenta i Vijeća od 8. lipnja 2016. o zaštiti od subvencioniranog uvoza iz zemalja koje nisu članice Europske unije (SL 2016., L 176, str. 55.), kako je izmijenjena Uredbom (EU) 2018/825 Europskog parlamenta i Vijeća od 30. svibnja 2018. (SL 2018., L 143, str. 1.) (u daljnjem tekstu: Osnovna uredba). U skladu s tom pritužbom, subvencionirao se uvoz biodizela podrijetlom iz Indonezije i time se uzrokovala šteta industriji Unije.
- 8 Obaviješću objavljenom 6. prosinca 2018. u *Službenom listu Europske unije* (SL 2018., C 439, str. 16.) Komisija je pokrenula antisubvencijski postupak u pogledu uvoza biodizela podrijetlom iz Indonezije.
- 9 Proizvod na koji se odnosi ispitni postupak su „monoalkilni esteri masnih kiselina i/ili parafinska plinska ulja dobivena sintezom i/ili hidrotretiranjem, nefosilnog podrijetla, obično pod nazivom ‚biodizel‘, u čistom obliku ili u mješavini, podrijetlom iz Indonezije”.
- 10 Biodizel koji se proizvodi u Indoneziji prije svega je metilni ester palminog ulja (u daljnjem tekstu: PME) koji se dobiva od sirovog palminog ulja (u daljnjem tekstu: CPO). Za razliku od toga, biodizel koji se proizvodi u Uniji uglavnom je metilni ester uljane repice (u daljnjem tekstu: RME), ali se dobiva i od drugih sirovina, uključujući CPO.
- 11 PME i RME pripadaju kategoriji monoalkilnih estera masnih kiselina. Pojam „ester” odnosi se na transesterifikaciju biljnih ulja, odnosno miješanje ulja s alkoholom, čime nastaju biodizel i, kao nusproizvod, glicerol. Pojam „metil” odnosi se na metanol, alkohol koji se najčešće upotrebljava u tom procesu. Monoalkilni esteri masnih kiselina poznati su i kao „metilni esteri masnih kiselina” (u daljnjem tekstu: FAME). Iako su PME i RME FAME-i, njihova fizička i kemijska svojstva djelomično se razlikuju, a posebno im je različita točka začepljenja filtra za gorivo na niskoj temperaturi (u daljnjem tekstu: CFPP). CFPP je temperatura na kojoj gorivo uzrokuje začepljenje filtra goriva zato što dolazi do kristalizacije ili geliranja nekih njegovih komponenti. Za RME CFPP može iznositi – 14 °C, dok za PME iznosi oko 13 °C. Na tržištu se biodizel s određenim CFPP-om često opisuje kao FAMEX, na primjer FAME0 ili FAME5.
- 12 Ispitnim postupkom o subvencioniranju i šteti obuhvaćeno je razdoblje od 1. listopada 2017. do 30. rujna 2018. (u daljnjem tekstu: razdoblje ispitnog postupka). Ispitivanjem kretanja važnih za procjenu štete obuhvaćeno je razdoblje od 1. siječnja 2015. do kraja razdoblja ispitnog postupka. Po potrebi, Komisija je ispitala i podatke za razdoblje nakon razdoblja ispitnog postupka.
- 13 Dopisom od 25. siječnja 2019. PT Wilmar Bioenergi Indonesia dostavio je odgovore na antisubvencijski upitnik koji mu je 19. prosinca 2018. uputila Komisija. Komisija je od 18. do 21. ožujka 2019. izvršila provjere na licu mjesta u tužiteljevim prostorijama u Indoneziji.
- 14 Istodobno, tužitelji su podnijeli sljedeće primjedbe: 17. siječnja 2019. o pritužbi, 14. veljače 2019. o podacima koje su dostavili EBB i proizvođači biodizela u Uniji u uzorku te o tvrdnjama o prijetnji štete, 14. veljače 2019. o primjenjivosti kompenzacijskih mjera na navodne programe subvencija i 19. lipnja 2019. o tvrdnjama o prijetnji štete navedenima u EBB-ovim primjedbama od 29. travnja 2019. te o zahtjevu za evidentiranje EBB-ova uvoza.
- 15 Komisija je 12. kolovoza 2019. donijela Provedbenu uredbu (EU) 2019/1344 o uvođenju privremene kompenzacijske pristojbe na uvoz biodizela podrijetlom iz Indonezije (SL 2019., L 212, str. 1., u daljnjem tekstu: Privremena uredba). Privremena kompenzacijska pristojba

primjenjiva na PT Wilmar Bioenergi Indonesia i PT Wilmar Nabati Indonesia iznosila je 15,7 %. Privremena kompenzacijska pristojba primjenjiva na „[s]va ostala društva”, osim onih koja su izričito navedena u članku 1. privremene uredbe, iznosila je 18 %.

- 16 Komisija je 13. kolovoza 2019. obavijestila tužitelje o bitnim činjenicama i razmatranjima na temelju kojih je donijela privremenu uredbu.
- 17 Tužitelji su 28. kolovoza 2019. podnijeli primjedbe o privremenoj uredbi i o bitnim činjenicama i razmatranjima na temelju kojih je ona donesena.
- 18 Komisija je 4. listopada 2019. objavila bitne činjenice i razmatranja na temelju kojih je namjeravala uvesti konačne kompenzacijske mjere u odnosu na biodizel podrijetlom iz Indonezije. Tužitelji su 14. listopada 2019. podnijeli primjedbe o tim mjerama.
- 19 Komisija je nakon antisubvencijskog postupka donijela pobijanu uredbu kojom je potvrdila zaključke koje je donijela u Privremenoj uredbi. Smatrala je da je vlada Indonezije podupirala industriju biodizela dodjeljivanjem subvencija u smislu članka 3. stavka 1. Osnovne uredbe. Komisija je utvrdila da se ta potpora pružala u okviru određenih programa. Osobito je bila riječ o činjenici da je Fond za nasade uljnih palmi, javno tijelo, proizvođačima biodizela koji su isporučili biodizel društvima određenima kao „subjekti za naftna goriva” isplaćivao razliku između referentne cijene mineralnog dizela, koju plaćaju ti subjekti, i referentne cijene biodizela koju je utvrdio ministar energetike i mineralnih resursa. Komisija je također zaključila da je vlada Indonezije proizvođačima CPO-a, sirovine koju su proizvođači biodizela kupovali kako bi ju preradili u biodizel, povjerala zadaću dobave te sirovine uz manju naknadu od primjerene ili ih je na to usmjeravala, osobito primjenom izvoznih ograničenja i provedbom kontrole cijena, posredstvom grupe javnih društava PT Perkebunan Nusantara (u daljnjem tekstu: PTPN).
- 20 Konačna kompenzacijska pristojba primjenjiva na PT Wilmar Bioenergi Indonesia i PT Wilmar Nabati Indonesia iznosila je 15,7 %. Konačna kompenzacijska pristojba primjenjiva na „[s]va ostala društva”, osim onih koja su izričito navedena u članku 1. pobijane uredbe, iznosila je 18 %.

Zahtjevi stranaka

- 21 Tužitelji od Općeg suda zahtijevaju da:
  - poništi pobijanu uredbu u dijelu u kojem se odnosi na njih;
  - naloži Komisiji snošenje troškova.
- 22 Komisija, koju podupire EBB, od Općeg suda zahtijeva da:
  - odbaci tužbu kao nedopuštenu u pogledu društva PT Multi Nabati Sulawesi;
  - odbije tužbu kao neosnovanu;
  - naloži tužiteljima snošenje troškova.

Pravo

- 23 Tužitelji u prilog svojoj tužbi u biti ističu četiri tužbena razloga, koji se temelje:
- prvi, na povredi članka 3. točke 1. podtočke (a), članka 3. točke 1. podtočke (a) podpodtočke i. te članka 3. točke 2. i članka 7. stavka 1. točke (a) Osnovne uredbe i očitim pogreškama u ocjeni koje je Komisija počinila time što je zaključila da su plaćanja primljena od Fonda za nasade uljnih palmi subvencije protiv kojih se mogu uvesti kompenzacijske mjere i time što nije prilagodila korist koju su tužitelji navodno ostvarili na sniženja, niti uzela u obzir troškove prijevoza i kredita koji su nastali tužiteljima za dobivanje navodnih subvencija;
  - drugi, na povredi članka 3. točke 1. podtočke (a) podpodtočke iv., članka 3. točke 1. podtočke(b) i članka 3. točke 2., članka 6. točke (d) i članka 28. stavka 5. Osnovne uredbe i očitim pogreškama u ocjeni koje je Komisija počinila time što je zaključila da postoji vladina potpora za dobavu CPO-a uz manju naknadu od primjerene;
  - treći, na povredi članka 8. stavka 8. Osnovne uredbe i očitij pogrešci u ocjeni koju je Komisija počinila time što je zaključila da postoji prijetnja materijalne štete industriji Unije;
  - četvrti, na povredi članka 8. stavaka 5. i 6. Osnovne uredbe i očitij pogrešci u ocjeni koju je Komisija počinila time što je zaključila da zbog uvoza iz Indonezije postoji prijetnja štete industriji Unije i time što nije uzela u obzir utjecaj uvoza iz Argentine.

Prvi tužbeni razlog, koji se temelji na povredi članka 3. točke 1. podtočke (a), članka 3. točke 1. podtočke (a) podpodtočke i. te članka 3. točke 2. i članka 7. stavka 1. točke (a) Osnovne uredbe i očitim pogreškama u ocjeni koje je Komisija počinila time što je zaključila da su plaćanja primljena od Fonda za nasade uljnih palmi subvencije protiv kojih se mogu uvesti kompenzacijske mjere i time što nije prilagodila korist koju su tužitelji navodno ostvarili na sniženja, niti uzela u obzir troškove prijevoza i kredita koji su nastali tužiteljima za dobivanje navodnih subvencija

- 24 Prvi tužbeni razlog sastoji se od četiriju dijelova koje osporava Komisija, koju podupire EBB.

Prvi dio prvog tužbenog razloga, koji se temelji na povredi članka 3. točke 1. podtočke (a) Osnovne uredbe i očitij pogrešci u ocjeni jer je Komisija smatrala da plaćanja primljena od Fonda za nasade uljnih palmi čine financijski doprinos vlade ili javnog tijela

- 25 U okviru prvog dijela tužitelji tvrde da plaćanja koja je izvršio Fond za nasade uljnih palmi ne čine financijski doprinos vlade ili javnog tijela.
- 26 Najprije valja podsjetiti na to da, prema ustaljenoj sudskoj praksi, u području zajedničke trgovinske politike, a osobito u području mjera trgovinske zaštite, institucije Unije zbog kompleksnosti ekonomskih, političkih i pravnih situacija koje moraju ispitivati raspoložu širokom diskrecijskom ovlasti (presuda od 18. listopada 2018., Gul Ahmed Textile Mills/Vijeće, C-100/17 P, EU:C:2018:842, t. 63. i navedena sudska praksa).

- 27 Široka diskrecijska ovlast kojom institucije Unije raspolažu u području mjera trgovinske zaštite odnosi se i na utvrđivanje postojanja financijskog doprinosa u smislu članka 3. točke 1. Osnovne uredbe (vidjeti u tom smislu presudu od 11. listopada 2012., Novatex/Vijeće, T-556/10, neobjavljenu, EU:T:2012:537, t. 34. i 35.).
- 28 U tom pogledu, valja naglasiti da se člankom 3. Osnovne uredbe određuje da se smatra da subvencija postoji ako su ispunjeni uvjeti navedeni u njegovim točkama 1. i 2., odnosno ako postoji „financijski doprinos” vlade zemlje podrijetla ili izvoza i ako se time dodjeljuje „korist”.
- 29 Cilj članka 3. točke 1. podtočke (a) Osnovne uredbe jest definirati pojam „financijski doprinos” na način da se iz njega isključe mjere vlade koje nisu obuhvaćene jednom od kategorija navedenih u toj odredbi. S tog se aspekta u članku 3. točki 1. podtočki (a) podpodtočkama i. do iii. Osnovne uredbe navode konkretne situacije za koje treba smatrati da uključuju financijski doprinos vlade, odnosno izravan ili neizravan prijenos sredstava, otpis prihoda vlade i davanje robe ili pružanje usluga ili kupnju robe, dok se točkom 1. podtočkom (a) podpodtočkom iv. drugom alinejom tog članka predviđa da je radnja vlade u vidu povjeravanja zadaće privatnom tijelu ili njegova usmjeravanja na obavljanje jednog ili više vrsta poslova navedenih u podpodtočkama i., ii. i iii. izjednačena s davanjem financijskog doprinosa te vlade u smislu članka 3. točke 1. podtočke (a) Osnovne uredbe (presuda od 10. travnja 2019., Jindal Saw i Jindal Saw Italia/Komisija, T-300/16, EU:T:2019:235, t. 106.).
- 30 Iz tumačenja članka 3. točke 1. podtočke (a) Osnovne uredbe i osobito iz izraza „financijski doprinos vlade” proizlazi da se financijski doprinos treba moći pripisati vladi. Međutim, ta odredba ne sadržava nikakvo pojašnjenje u pogledu podrijetla prenesenih sredstava. Tako se točkom 1. podtočkom (a) podpodtočkom i. tog članka u pojam „financijski doprinos” uključuje „praksa vlade” koja podrazumijeva izravan prijenos sredstava a da se pritom ne dodaju zahtjevi u pogledu podrijetla tih sredstava. Činjenica da podrijetlo sredstava ne utječe na kvalifikaciju prakse vlade kao „financijskog doprinosa vlade” razvidna je u slučaju predviđenom člankom 3. točkom 1. podtočkom (a) podpodtočkom iv. drugom alinejom, u kojem vlada povjerava zadaću privatnom tijelu ili ga usmjerava na to da obavlja određene poslove kao što je izravan prijenos sredstava, a da pritom ne navodi odakle trebaju potjecati upotrijebljena sredstva. Iz tih odredbi proizlazi da pojam „financijski doprinos vlade” obuhvaća sva novčana sredstva kojima se vlada stvarno može koristiti.
- 31 U ovom slučaju, iz uvodnih izjava 30. do 33. pobijane uredbe proizlazi, a tužitelji to ne osporavaju, da je Fond za nasade uljnih palmi javno tijelo. To se tijelo upotrebljava kako bi se pružila potpora nabavi biodizela koju provode subjekti koje imenuju vladina tijela te je ono Agenciji za upravljanje Fondom (u daljnjem tekstu: Agencija za upravljanje) povjerilo zadaću naplate izvoznih pristojbi na izvoz proizvoda od palminog ulja koje čine sredstva tog fonda (uvodne izjave 41. do 43. Privremene uredbe).
- 32 Iz Privremene uredbe proizlazi da je Fond za subvencije za biodizel, koji je dio Fonda za nasade uljnih palmi, osnovan Predsjedničkom uredbom 61/2015 (uvodna izjava 40.) i da je Agenciji za upravljanje povjerena zadaća naplate izvoznih pristojbi na izvoz proizvoda od palminog ulja koje su činile sredstva Fonda za nasade uljnih palmi (uvodne izjave 41. i 42.). Člankom 1. stavkom 4. Predsjedničke uredbe 61/2015 vlada Indonezije je Agenciji za upravljanje dodijelila pravo na upotrebu izvoznih pristojbi i izvoznih poreza uvedenih za CPO i njegove derivate, dok se člankom 18. stavkom 1. Predsjedničke uredbe 66/2018 izričito određuje da su „sredstva [...] namijenjena za pokrivanje razlike između indeksa cijene dizela na tržištu i indeksa cijene

biodizela na tržištu” (uvodne izjave 58. i 60.). Stoga Agencija za upravljanje proizvođačima biodizela isplaćuje razliku između te referentne cijene dizela i referentne cijene biodizela iz Fonda za nasade uljnih palmi (uvodna izjava 47.).

- 33 Kao prvo, tužitelji tvrde da su podrijetlo i priroda sredstava kojima se Agencija za upravljanje koristi kako bi izvršila isplate proizvođačima biodizela, odnosno izvozna pristojba koju plaćaju proizvođači izvoznici, relevantni kako bi se utvrdilo postoji li financijski doprinos. Kao drugo, izvozna pristojba bila je izričito namijenjena financiranju Fonda za nasade uljnih palmi i vlada Indonezije je nije mogla drukčije upotrijebiti. Kao treće, Fond za nasade uljnih palmi financirao se iz opskrbnog lanca CPO-a u korist istog lanca i stoga plaćanja nisu uključivala nikakav trošak za vladu Indonezije.
- 34 U tom pogledu valja podsjetiti, kao što je to istaknuto u točki 30. ove presude, na to da članak 3. točka 1. podtočka (a) Osnovne uredbe ne sadržava nikakvo pojašnjenje u pogledu podrijetla prenesenih sredstava i stoga obuhvaća sva novčana sredstva kojima se vlada stvarno može koristiti.
- 35 Stoga treba odbiti tumačenje te odredbe koje predlažu tužitelji i kojim se uzima u obzir podrijetlo sredstava koja je vlada isplatila kao financijski doprinos i način na koji ta vlada može njima raspolagati na temelju nacionalnog propisa. Usto, činjenica da sredstva kojima raspolaže Fond za nasade uljnih palmi potječu od izvozne pristojbe koju plaćaju proizvođači izvoznici ne znači da za javno tijelo koje ih isplaćuje nema troškova kada se ta sredstva isplate proizvođačima biodizela za pokrivanje razlike između indeksa cijene dizela na tržištu i indeksa cijene biodizela na tržištu.
- 36 Valja dodati, kao prvo, da se taj zaključak ne dovodi u pitanje presudom od 14. srpnja 1988., Fediol/Komisija (188/85, EU:C:1988:400), na koju se tužitelji pozivaju. Točno je da je Sud u tom predmetu, koji se odnosi na tužbu za poništenje Komisijine odluke kojom je ta institucija prekinula antisubvencijski postupak pokrenut na temelju tužiteljeve pritužbe, odbio argument prema kojem pojam subvencije treba široko tumačiti i prema kojem postoji subvencija ako je rezultat svih poduzetih mjera pružanje prednosti njihovim primateljima. Međutim, Sud je u istoj presudi odlučio da je zakonodavac Unije predvidio da pojam izvozne subvencije iz članka 3. Uredbe Vijeća (EEZ) br. 2176/84 od 23. srpnja 1984. o zaštiti od dampinškog ili subvencioniranog uvoza iz zemalja koje nisu članice Europske ekonomske zajednice (SL 1984., L 201, str. 1.) nužno uključuje financijski teret koji izravno ili neizravno snose javna tijela i da koncept tereta ne uključuje samo pretpostavku da je država izvršila isplatu sredstava, nego i pretpostavku da se odrekla naplate poreznih dugova (presuda od 14. srpnja 1988., Fediol/Komisija, 188/85, EU:C:1988:400, t. 12.). Ta presuda, u kojoj se ne uzima u obzir podrijetlo upotrijebljenih sredstava, ne isključuje činjenicu da isplate koje je izvršila Agencija za upravljanje u ovom slučaju, koje se financiraju naplatom izvozne pristojbe koju izvršava to tijelo, čine financijski teret koji izravno snosi javno tijelo.
- 37 Kao drugo, ne može se prihvatiti argument tužitelja koji se temelji na izvješću Žalbenog tijela u okviru tijela za rješavanje sporova WTO-a, naslovljenom „Sjedinjene Američke Države – Mjere koje utječu na trgovinu velikim civilnim zrakoplovima (druga pritužba)”, donesenom 12. ožujka 2012. (WT/DS 353/AB/R, t. 617.) (u daljnjem tekstu: izvješće Žalbenog tijela „Sjedinjene Američke Države – Veliki civilni zrakoplovi (2. pritužba)”).
- 38 U tom pogledu valja podsjetiti na to da, prema sudskoj praksi, tumačenja Sporazuma o subvencijama i kompenzacijskim mjerama iz Priloga 1.A Sporazumu o osnivanju WTO-a (SL 1994., L 336, str. 156.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 11., svezak 74., str. 166., u daljnjem tekstu: Sporazum o subvencijama i kompenzacijskim mjerama), koje je

donijelo to tijelo, ne mogu obvezivati Opći sud prilikom ocjene valjanosti pobijane uredbe (vidjeti u tom smislu i po analogiji presude od 1. ožujka 2005., Van Parys, C-377/02, EU:C:2005:121, t. 54.; od 10. travnja 2019., Jindal Saw i Jindal Saw Italia/Komisija, T-300/16, EU:T:2019:235, t. 103. i od 19. svibnja 2021., China Chamber of Commerce for Import and Export of Machinery and Electronic Products i dr./Komisija, T-254/18, u žalbenom postupku, EU:T:2021:278, t. 419.).

- 39 Međutim, Sud naglašava i da opće načelo međunarodnog prava o poštovanju ugovornih obveza (*pacta sunt servanda*), sadržano u članku 26. Bečke konvencije o pravu međunarodnih ugovora od 23. svibnja 1969., podrazumijeva da sud Unije mora, u svrhe tumačenja i primjene Sporazuma o subvencijama i kompenzacijskim mjerama, uzeti u obzir tumačenja različitih odredbi tog sporazuma koja je usvojilo tijelo za rješavanje sporova WTO-a (vidjeti po analogiji presudu od 20. siječnja 2022., Komisija/Hubei Xinyegang Special Tube, C-891/19 P, EU:C:2022:38, t. 32. i mišljenje nezavisnog odvjetnika G. Pitruzzelle u predmetu Komisija/Hubei Xinyegang Special Tube, C-891/19 P, EU:C:2021:533, t. 24., koje je Sud slijedio u tom predmetu; vidjeti po analogiji i presudu od 6. listopada 2020., Komisija/Mađarska (Visoko obrazovanje), C-66/18, EU:C:2020:792, t. 92.). Stoga se ništa ne protivi tomu da Opći sud na njih uputi kada je riječ o tumačenju odredbi Osnovne uredbe koje odgovaraju odredbama Sporazuma o subvencijama i kompenzacijskim mjerama (presuda od 10. travnja 2019., Jindal Saw i Jindal Saw Italia/Komisija, T-300/16, EU:T:2019:235, t. 103.).
- 40 U svakom slučaju, u točki 617. izvješća Žalbenog tijela „Sjedinjene Američke Države – Veliki civilni zrakoplovi (2. pritužba)” na koju se pozivaju tužitelji pojašnjava se da „izravan prijenos sredstava obično uključuje financiranje koje vlada odobrava primatelju”. Valja utvrditi da se u tom izvješću zaključuje da financijski doprinos odobrava „obično [...] vlada”, ali, suprotno onomu što tvrde tužitelji, ne postavljaju se zahtjevi u pogledu podrijetla sredstava kojima navedena vlada raspolaze.
- 41 Budući da su argumenti tužiteljâ odbijeni u cijelosti, valja odbiti prvi dio prvog tužbenog razloga.
- Drugi dio prvog tužbenog razloga, koji se temelji na povredi članka 3. točke 1. podtočke (a) podpodtočke i. Osnovne uredbe i očitoj pogrešci u ocjeni jer je Komisija zaključila da su plaćanja iz Fonda za nasade uljnih palmi subvencije*
- 42 U okviru drugog dijela prvog tužbenog razloga tužitelji tvrde da plaćanja koja je izvršio Fond za nasade uljnih palmi ne čine izravan prijenos sredstava u obliku subvencije, nego plaćanje za kupnju biodizela.
- 43 Valja podsjetiti na to da se, kao što je istaknuto u točkama 29. i 30. ove presude, u članku 3. točki 1. podtočki (a) Osnovne uredbe navode konkretne situacije za koje treba smatrati da uključuju financijski doprinos vlade, osobito izravan ili neizravan prijenos sredstava i da se taj financijski doprinos treba moći pripisati vladi.
- 44 Usto, kako bi se ocijenilo predstavlja li izravan prijenos sredstava korist koja čini subvenciju u smislu članka 3. Osnovne uredbe kojom se može opravdati uvođenje kompenzacijske pristojbe, treba uzeti u obzir nepostojanje protučinidbe ili istovrijedne činidbe poduzetnika koji prima taj prijenos.

45 U ovom slučaju, u skladu s uvodnim izjavama 45. do 50. Privremene uredbe (i s uvodnom izjavom 37. pobijane uredbe), postupak koji je Komisija kvalificirala kao „izravan prijenos sredstava” bio je sljedeći:

- „(45) Točnije, u članku 9. stavku 1. Predsjedničke uredbe 26/2016 propisuje se da ‚glavni direktor Glavne uprave za novu energiju iz obnovljivih izvora i očuvanje energije [...] imenuje subjekt za naftna goriva koji provodi postupak nabave biodizela u smislu članka 4. u okviru financiranja od strane Agencije za upravljanje [...] i pritom poštuje politiku Upravljačkog odbora Agencije za upravljanje [...]’, dok se u članku 9. stavku 8. određuje da ‚glavni direktor [Glavne uprave za novu energiju iz obnovljivih izvora i očuvanje energije] na temelju odobrenja ministra u smislu stavka 7. u ime ministra imenuje: a. proizvođače biodizela koji će sudjelovati u nabavi biodizela; i b. raspodjelu obujma biodizela za svakog proizvođača biodizela’. [...]
- (46) Proizvođači biodizela koji odluče sudjelovati i kojima je dodijeljena kvota na temelju te uredbe obvezni su takozvanom ‚subjektu za naftna goriva’ prodavati mjesečnu količinu biodizela. Vlada Indonezije dosad je imenovala sljedeće subjekte za naftna goriva:
- (a) PT Pertamina (‚Pertamina’), društvo za proizvodnju nafte i plina u državnom vlasništvu; i
- (b) PT AKR Corporindo Tbk (‚AKR’), privatno društvo za proizvodnju nafte i plina.
- (47) U [Fondu za nasade uljnih palmi] [...] predviđen [je] posebni mehanizam plaćanja na temelju kojeg Pertamina (i u slučaju nekih malih količina AKR) proizvođačima biodizela plaća po referentnoj cijeni za dizel (za razliku od stvarne cijene biodizela, koja bi tijekom [razdoblja ispitnog postupka] bila viša), dok Agencija za upravljanje proizvođačima biodizela isplaćuje razliku između takve referentne cijene dizela i referentne cijene biodizela iz [Fonda za nasade uljnih palmi].
- (48) Referentnu cijenu dizela i biodizela utvrđuje ministar energetike i mineralnih resursa [...] na sljedeći način:
- (a) referentna cijena dizela temelji se na cijenama o kojima izvješćuje agencija Platts prema prosjeku cijene nafte na tržištu Singapura [...] te trošku proizvodnje dizela u Indoneziji;
- (b) referentna cijena biodizela temelji se [...] na domaćoj cijeni [CPO-a] kojoj se pridodaju troškovi prerade [...].
- (49) Točnije, svaki proizvođač biodizela, uključujući sve proizvođače izvoznike, društvu Pertamina (ili AKR-u, ovisno o slučaju) ispostavlja račun za obujam biodizela koji je kupac dužan upotrebljavati na temelju obveze miješanja [u skladu s kojom subjekti u pogledu niza primjena, kao što je javni prijevoz, imaju zakonsku obvezu kao gorivo upotrebljavati mješavinu mineralnog dizela i biodizela koja sadržava najmanje 20 % biodizela], a Pertamina (ili AKR) plaća proizvođaču referentnu cijenu dizela za to razdoblje. [...]
- (50) Nakon toga proizvođač biodizela, kako bi nadoknadio razliku u cijeni između cijene koju plaćaju Pertamina i AKR (na temelju referentne cijene dizela) i referentne cijene biodizela, dostavlja Agenciji za upravljanje dodatni račun za isti obujam i prilaže popis dokumenata. Nakon što primi račun i provjeri elemente koje on sadržava, Agencija za upravljanje

relevantnom proizvođaču biodizela plaća razliku između referentne cijene dizela (koju plaća Pertamina ili AKR, ovisno o slučaju) i referentne cijene biodizela određene za to razdoblje.”

- 46 Kao prvo, tužitelji tvrde da je Komisija pogrešno kvalificirala plaćanja koja je izvršio Fond za nasade uljnih palmi kao izravni prijenos sredstava, a ne kao plaćanja izvršena kao protučinidbu za kupnju biodizela. Na prvom mjestu, tvrde da sustav plaćanja iz Fonda za nasade uljnih palmi podrazumijeva uzajamne obveze vlade Indonezije i proizvođača biodizela, odnosno prodaju biodizela uz plaćanje određene cijene. U tom smislu treba uzeti u obzir postojanje prethodnih ugovora između tužiteljâ i Fonda za nasade uljnih palmi te činjenicu da tužitelji ispostavljaju Fondu račune kako bi primali plaćanja. Kako bi se utvrdila priroda doprinosa o kojem je riječ, trebalo je uzeti u obzir prirodu Fonda za nasade uljnih palmi čiji je cilj pružiti potporu nabavi i iskorištavanju biodizela radi provedbe obveze miješanja biodizela koju je uvela vlada Indonezije. Na drugom mjestu, većinu biodizela od tužitelja je nabavilo društvo PT Pertamina (u daljnjem tekstu: Pertamina), javno tijelo koje je dio vlade Indonezije. Na trećem mjestu, tužitelji na temelju tih elemenata tvrde da je Komisija trebala kvalificirati plaćanja koja je izvršio Fond za nasade uljnih palmi kao dio kupnje robe u smislu članka 3. točke 1. podtočke (a) podpodtočke iii. Osnovne uredbe.
- 47 U tom pogledu valja istaknuti da je Komisija u uvodnoj izjavi 38. pobijane uredbe utvrdila da se „isplate iz [Fonda za nasade uljnih palmi] u korist proizvođača biodizela ne mogu smatrati plaćanjima na temelju kupoprodajnog ugovora između vlade Indonezije i proizvođača biodizela, nego su izravan prijenos sredstava”.
- 48 Iz činjeničnog konteksta ovog slučaja proizlazi da, kao što se to navodi u uvodnim izjavama 45. do 50. Privremene uredbe i uvodnoj izjavi 37. pobijane uredbe (vidjeti točku 45. ove presude) i što tužitelji ne osporavaju, u kontekstu sustava osmišljenog Predsjedničkom uredbom 26/2016, Agencija za upravljanje nije sudjelovala u transakciji između proizvođača biodizela i Pertamina i društva PT AKR Corporindo Tbk (u daljnjem tekstu: AKR). Naime, glavni direktor Glavne uprave za novu energiju iz obnovljivih izvora i očuvanje energije imenovao je, kao prvo, subjekte koji provode postupak nabave biodizela (na temelju politike koju je utvrdio Upravljački odbor Agencije za upravljanje) i, kao drugo, u ime ministra, proizvođače biodizela koji su sudjelovali u nabavi biodizela te raspodjelu obujma biodizela za svakog proizvođača. Referentnu cijenu dizela i biodizela utvrđivao je ministar energetike i mineralnih resursa. Nadalje, svaki je proizvođač Pertamina ili AKR-u ispostavljao račun za obujam biodizela koji su ti poduzetnici dužni upotrebljavati na temelju obveze miješanja, a Pertamina ili AKR plaćali su proizvođaču referentnu cijenu dizela. Proizvođači biodizela tek su po završetku te transakcije slali Agenciji za upravljanje dodatan račun za isti obujam biodizela kako bi im ona isplatila razliku između referentne cijene dizela i referentne cijene biodizela, s priloženim primjerkom odluke Glavne uprave za novu energiju iz obnovljivih izvora i očuvanje energije kojom im se dopušta sudjelovanje u nabavi biodizela i u kojoj se navodi odgovarajuća raspodjela obujma biodizela, primjerkom ugovora o nabavi biodizela sklopljenim s Pertamina ili AKR-om, potvrdom koju su potpisali Pertamina ili AKR i odgovarajući proizvođač biodizela, a koju je vlada Indonezije ovjerila svojim pečatom i koja sadržava podatke o mjestu isporuke, obujmu i vrsti biodizela te iznosu naknada za prijevoz, kao i primjerkom sporazuma sklopljenog između Agencije za upravljanje i odgovarajućeg proizvođača biodizela.
- 49 Usto, Komisija je u uvodnim izjavama 67. i 69. pobijane uredbe također smatrala da referentna cijena za biodizel plaćena neovisnim dobavljačima nije odražavala potražnju i ponudu u uobičajenim tržišnim uvjetima bez državne intervencije te da je iznos troškova prerade koje je

izračunala vlada Indonezije u okviru formule primijenjene za izračun referentne cijene za biodizel bio pretjeran. Komisija nije počinila očitu pogrešku u ocjeni time što je iz te situacije u uvodnoj izjavi 68. pobijane uredbe zaključila da bi bez tih plaćanja cijene biodizela u Indoneziji bile niže. Isplate koje je Agencija za upravljanje izvršila proizvođačima biodizela, s obzirom na to da se izračunavaju na temelju referentne cijene biodizela koja ne proizlazi iz uobičajenih tržišnih uvjeta, ne mogu se smatrati dodatkom cijeni koji proizvođači imaju pravo primiti kao protučinidbu za svoje isporuke Pertamina ili AKR-u.

- 50 Na temelju tih činjeničnih elemenata, Komisija, s obzirom na široku marginu prosudbe koja joj se priznaje sudskom praksom navedenom u točki 27. ove presude u pogledu utvrđivanja postojanja financijskog doprinosa u smislu članka 3. točke 1. Osnovne uredbe i koristi u smislu točke 2. iste odredbe, nije počinila očitu pogrešku u ocjeni time što je u uvodnoj izjavi 37. pobijane uredbe smatrala da novac koji je isplatio Fond za nasade uljnih palmi „stoga nije [bio] dio ugovora kojim je predviđena protučinidba (primjerice da vlada kupuje biodizel za određenu cijenu)”. Naime, iz prikaza činjenica ne proizlazi da je Fond za nasade uljnih palmi sudjelovao u transakciji između proizvođača biodizela i „subjekata za naftna goriva”, odnosno Pertamina i AKR-a, ni da je navedeni fond primao bilo kakvu protučinidbu za plaćanja koja je izvršavao. Stoga se na temelju prirode transakcije, koju su tužitelji naglasili na raspravi, ne može zaključiti da su plaćanja koja je izvršio navedeni fond bila dio sustava uzajamnih obveza.
- 51 Taj se zaključak ne može dovesti u pitanje na temelju prirode Fonda za nasade uljnih palmi čiji je cilj, prema mišljenju tužiteljâ, pružiti potporu nabavi i iskorištavanju biodizela radi provedbe obveze miješanja biodizela koju je uvela vlada Indonezije. Naime, Komisija je u ovom slučaju, u uvodnim izjavama 56. do 61. Privremene uredbe i u uvodnoj izjavi 30. pobijane uredbe, pravilno uzela u obzir prirodu i cilj navedenog fonda kako bi plaćanja koja je taj fond izvršio kvalificirala kao „financijski doprinos”.
- 52 Usto, taj se zaključak ne može dovesti u pitanje ni upućivanjem tužiteljâ na točke 616. i 617. izvješća Žalbenog tijela „Sjedinjene Američke Države – Veliki civilni zrakoplovi (2. pritužba)”, u kojem se navodi da se „u takvoj transakciji [dotacija], novac ili njegov ekvivalent daje primatelju a da se pritom od njega obično ne zahtijeva ili očekuje da nešto zauzvrat dâ davatelju”, da „izravan prijenos sredstava obično uključuje financiranje koje vlada odobrava primatelju” i da „[u] određenim slučajevima, kao što su dotacije, prijenos sredstava ne uključuje uzajamnu obvezu primatelja”.
- 53 U tom pogledu najprije valja podsjetiti na to da, prema sudskoj praksi, tumačenja Sporazuma o subvencijama i kompenzacijskim mjerama koja je donijelo to tijelo ne mogu obvezivati Opći sud prilikom ocjene valjanosti pobijane uredbe (vidjeti točke 38. i 39. ove presude).
- 54 Uostalom, iz tumačenja ulomka na koji upućuju tužitelji očito je da pojam izravnog prijenosa sredstava „obično” uključuje financiranje koje odobrava „vlada” i da, kad je riječ o „dotaciji”, „prijenos sredstava ne uključuje uzajamnu obvezu” te se izvršava „a da se pritom od [primatelja] obično ne zahtijeva ili očekuje da nešto zauzvrat dâ davatelju”.
- 55 Kad je riječ o argumentima tužiteljâ navedenima u točki 46. ove presude, na prvom mjestu, kao što to proizlazi iz točaka 48. i 49. ove presude, isplate koje je Agencija za upravljanje izvršila proizvođačima biodizela, s obzirom na to da se izračunavaju na temelju referentne cijene biodizela koja ne proizlazi iz uobičajenih tržišnih uvjeta, ne mogu se smatrati dodatkom cijeni koji proizvođači imaju pravo primiti kao protučinidbu za svoje isporuke Pertamina ili AKR-u. Stoga valja odbiti taj argument tužiteljâ.

- 56 Na drugom mjestu, valja napomenuti da iz uvodne izjave 46. Privremene uredbe proizlazi da Pertamina pripada indonezijskoj državi. Čak i pod pretpostavkom da je, suprotno Komisijinim zaključcima navedenima u uvodnim izjavama 48. i 49. pobijane uredbe, Pertamina javno tijelo, riječ je o subjektu koji je odvojen od Fonda za nasade uljnih palmi i Agencije za upravljanje i ništa ne upućuje na to da je Pertamina djelovala kao kupac biodizela zajedno s Fondom za nasade uljnih palmi, kao što to tvrde tužitelji. Naime, kao što to pravilno naglašava Komisija, Pertamina nije bila agencija kojoj je vlada povjerila zadaću obavljanja samo određenih poslova, nego društvo za proizvodnju nafte i plina koja je obavljalo iste poslove kao i AKR, privatno društvo za proizvodnju nafte i plina, kao što to proizlazi iz uvodne izjave 46. Privremene uredbe i uvodne izjave 55. pobijane uredbe, što tužitelji nisu osporavali.
- 57 S obzirom na prethodna razmatranja, valja napomenuti da, čak i da su točne tvrdnje tužitelja prema kojima je Pertamina javno tijelo, poništenje pobijane uredbe može se opravdati Komisijinom pogreškom u tom pogledu samo ako bi se njome dovela u pitanje zakonitost te uredbe, poništavanjem njezine cjelokupne analize u pogledu postojanja subvencije (vidjeti u tom smislu i po analogiji presudu od 25. listopada 2011., Transnational Company „Kazchrome” i ENRC Marketing/Vijeće, T-192/08, EU:T:2011:619, t. 119.), što ovdje nije slučaj.
- 58 Na trećem mjestu, činjenica da se plaćanja o kojima je riječ ne mogu kvalificirati kao protučinidba za kupnju biodizela znači da se transakcija o kojoj je riječ u ovom slučaju ne može kvalificirati kao „kupnja” robe koju je izvršila vlada Indonezije i da stoga ne može biti obuhvaćena područjem primjene članka 3. točke 1. podtočke (a) podpodtočke iii. Osnovne uredbe. Prema tome, valja odbiti argumente tužitelja u tom smislu.
- 59 Kao drugo, tužitelji iznose niz argumenata kojima nastoje dokazati da, iako Opći sud smatra da Pertamina nije javno tijelo, vlada Indonezije tom je društvu ipak „povjerila zadaću” ili ga „usmjerila” na to da kupuje biodizel i da se proizvođačima biodizela „povjerila zadaća” ili ih se „usmjerilo” na to da ga prodaju u smislu članka 3. točke 1. podtočke (a) podpodtočke iv. Osnovne uredbe.
- 60 U tom pogledu valja utvrditi da Komisija „izravnim prijenosom sredstava” nije smatrala Pertamina plaćanje referentne cijene dizela kao protučinidbe za kupnju biodizela ni prodaju biodizela koju su izvršavali proizvođači biodizela, nego isplatu proizvođaču biodizela o kojem je riječ razlike između referentne cijene dizela i referentne cijene biodizela utvrđene za razdoblje o kojem je riječ koju je izvršila Agencija za upravljanje kao javno tijelo. Stoga nije primjenjiv članak 3. točka 1. podtočka (a) podpodtočka iv. Osnovne uredbe, koji se odnosi na ponašanje privatnih tijela (vidjeti točke 111. i 116. ove presude).
- 61 Stoga treba odbiti drugi dio prvog tužbenog razloga u cijelosti.

Treći dio prvog tužbenog razloga, koji se temelji na povredi članka 3. točke 2. Osnovne uredbe i očitoj pogrešci u ocjeni jer je Komisija zaključila da se na temelju plaćanja iz Fonda za nasade uljnih palmi ostvaruje korist

- 62 U okviru trećeg dijela tužitelji tvrde da proizvođači biodizela ne ostvaruju korist na temelju plaćanja koja je izvršio Fond za nasade uljnih palmi.
- 63 U tom pogledu valja istaknuti da se člankom 3. Osnovne uredbe predviđa da se smatra da subvencija postoji ako postoji „financijski doprinos” vlade ili njezina „potpor[a] prihodu ili cijeni” i ako se time dodjeljuje „korist”. Člancima 6. i 7. navedene uredbe određuju se detaljna pravila za

izračun „koristi” koja se dodjeljuje. Prema sudskoj praksi, korist se dodjeljuje primatelju ako se on nalazi u povoljnijem položaju od onog u kojem bi bio da nema programa subvencija. Usto, iz članka 3. točaka 1. i 2. Osnovne uredbe proizlazi da se samo u slučaju u kojem se financijskim doprinosom vlade stvarno dodjeljuje korist proizvođaču izvozniku može smatrati da postoji subvencija za tog proizvođača izvoznika (vidjeti u tom smislu presudu od 10. travnja 2019., *Jindal Saw i Jindal Saw Italia/Komisija*, T-300/16, EU:T:2019:235, t. 195. i 210.).

- 64 Tužitelji u okviru prvog prigovora tvrde da se Komisija oslonila na očito pogrešnu hipotetsku situaciju kad je zaključila da proizvođači biodizela ne bi mogli prodavati svoj proizvod na indonezijskom tržištu i da bi cijene biodizela bile niže da nije bilo Fonda za nasade uljnih palmi i njegovih isplata. Obveza miješanja postojala bi i da nema Fonda za nasade uljnih palmi te bi proizvođači mješavina bili dužni kupovati biodizel kako bi ispunili obvezu miješanja i proizvođači biodizela naplatili bi istu cijenu kao što je ona koju bi mogli dobiti na svjetskom tržištu.
- 65 U ovom slučaju, Komisija je u uvodnoj izjavi 65. pobijane uredbe smatrala da točna hipotetska situacija nije ta u kojoj bi proizvođači mješavina, da nije bilo Fonda za nasade uljnih palmi, plaćali referentnu cijenu biodizela. Prema Komisijinu mišljenju, bez obveze miješanja, bez Fonda za nasade uljnih palmi i bez njegovih plaćanja, proizvođači mješavina ne bi uopće imali poticaj za kupnju biodizela, a proizvođači biodizela ne bi primali dodatna sredstva koja odgovaraju razlici između referentne cijene dizela i referentne cijene biodizela koju je utvrdila vlada Indonezije.
- 66 Iz Privremene uredbe proizlazi da se obveza miješanja uvela Uredbom 12/2015 ministra energetike i mineralnih resursa (uvodna izjava 189.). Fond za subvencije za biodizel, koji je dio Fonda za nasade uljnih palmi, osnovan je iste godine - 2015. - Predsjedničkom uredbom 61/2015 (uvodna izjava 40.), a Agenciji za upravljanje povjerena je zadaća naplate izvoznih pristojbi na izvoz proizvoda od palminog ulja koje su činile sredstva Fonda za nasade uljnih palmi (uvodne izjave 41. i 42.). Istom je odredbom (člankom 1. stavkom 4. Predsjedničke uredbe 61/2015) vlada Indonezije Agenciji za upravljanje dodijelila pravo na upotrebu izvoznih pristojbi i izvoznih poreza uvedenih za CPO i njegove derivate te je uvela obvezu nabave i upotrebe biodizela (uvodna izjava 60.) Sredstva za plaćanje proizvođačima biodizela razlike između referentne cijene dizela i referentne cijene biodizela potjecala su iz sredstava koja su na taj način dodijeljena Agenciji za upravljanje.
- 67 Jasno je da je provedba obveze miješanja u sustav koji je osmislila vlada Indonezije ovisila o financiranju Agencije za upravljanje. Riječ je o složenom programu koji je vlada Indonezije uspostavila s ciljem pružanja potpore nabavi biodizela koju provode subjekti koje imenuju vladina tijela, kao što to proizlazi iz predsjedničkih uredbi 24/2016 i 26/2016 (uvodna izjava 44. Privremene uredbe). Situacija u kojoj obveza miješanja postoji bez financiranja Agencije za upravljanje stoga je isključivo hipotetska i Komisiji se ne može prigovoriti zbog toga što svoju analizu nije temeljila na njoj.
- 68 Stoga Komisija nije počinila očitu pogrešku u ocjeni u smislu sudske prakse navedene u točkama 26. i 27. ove presude, koja se primjenjuje i na utvrđivanje postojanja koristi dodijeljene primatelju subvencije, time što je taj program smatrala cjelinom u svrhu utvrđivanja postojanja koristi.
- 69 U okviru drugog prigovora tužitelji tvrde da je Komisija pogrešno zaključila da bi referentna cijena biodizela bila niža da nema Fonda za nasade uljnih palmi.

- 70 Najprije valja odbiti Komisijin argument prema kojem je taj prigovor tužiteljâ bespredmetan. Točno je da je Komisija u svojim pismenima i također na raspravi pravilno naglasila da se člankom 3. točkom 2. Osnovne uredbe ne zahtijeva da se izračuna točan iznos koristi, nego da se utvrdi da korist postoji. Izračun koristi obuhvaćen je člancima 6. i 7. Osnovne uredbe. Međutim, činjenica da je referentna cijena biodizela bila viša od cijene koja bi proizlazila iz tržišnih uvjeta, a da je u toj fazi analize nije potrebno točno izračunati, jedan je od aspekata sustava plaćanja iz Fonda za nasade uljnih palmi na temelju kojeg se može zaključiti da postoji korist. Činjenica da bi se i iznos plaćanja iz Fonda za nasade uljnih palmi eventualno mogao uzeti u obzir kad je riječ o izračunu koristi dodijeljene primatelju ne znači da taj iznos *a priori* nema utjecaj na utvrđivanje postojanja takve koristi.
- 71 Stoga je argument tužiteljâ valjan.
- 72 U ovom slučaju uvodna izjava 69. pobijane uredbe glasi kako slijedi:
- „Osim toga, Komisija je navela da referentne cijene koje je vlada Indonezije primjenjivala za određivanje iznosa bespovratnih sredstava koje je isplatio [Fond za nasade uljnih palmi] nisu naznaka tržišne cijene jer se formula za izračun ne temelji na nenarušenim tržišnim okolnostima. Naime, s jedne strane, narušeno je cjelokupno tržište, [uzlazno i silazno], koje stoga ne može predstavljati uobičajenu, konkurentnu i tržišnu situaciju. S druge strane, Komisija je smatrala da je iznos troškova prerade koje je izračunala vlada Indonezije u okviru formule primijenjene za izračun referentne cijene za biodizel (prosječna domaća cijena za [CPO] i naknada za preradu u iznosu od 100 USD po toni dodane vrijednosti) pretjeran. Komisija je provjerila stvarne troškove prerade nekih proizvođača izvoznika i primijetila da [su] se u izračunu vlade Indonezije ti troškovi precjenj[ivali]. Ti stvarni troškovi prerade u prosjeku su iznosili od 60 do 80 USD po toni tijekom razdoblja ispitnog postupka.”
- 73 Iz uvodne izjave 69. pobijane uredbe tako proizlazi da je Komisija uzela u obzir dva elementa kako bi zaključila da postoji korist. Kao prvo, zaključila je da je narušeno cjelokupno indonezijsko tržište, uzlazno i silazno, i da ne može predstavljati uobičajenu, konkurentnu i tržišnu situaciju i, kao drugo, smatrala je da je iznos troškova prerade, odnosno 100 američkih dolara (USD) po toni, primijenjen u formuli za izračun referentne cijene za biodizel, pretjeran u odnosu na stvarne troškove određenih proizvođača izvoznika koje je provjerila.
- 74 Kao prvo, tužitelji tvrde da referentna cijena biodizela nije zaštitila proizvođače biodizela od fluktuacija na tržištu jer se mijenjala ovisno o kotacijama za CPO „troškova, osiguranja i vozarina” (CIF) iz Rotterdama (Nizozemska).
- 75 U tom pogledu valja istaknuti da činjenica da se indonezijska referentna cijena biodizela mijenjala ovisno o kotacijama za CPO CIF-a iz Rotterdama, pod pretpostavkom da je točna, ne znači da je ta cijena predstavljala tržišnu cijenu. Naime, kao što to pravilno naglašava Komisija, činjenica da je referentna cijena biodizela slijedila fluktuacije drugih međunarodnih cijena ne mijenja činjenicu da se ta referentna cijena utvrdila na temelju domaće cijene CPO-a (vidjeti uvodnu izjavu 48. Privremene uredbe) u koju je intervenirala vlada Indonezije (vidjeti točku 150. ove presude). Usto, cijena CIF iz Rotterdama za CPO već uključuje cijenu prijevoza i osiguranja, što nije slučaj za proizvod koji se prodaje na domaćem tržištu. Stoga argumenti tužiteljâ nisu dovoljni sami po sebi kako bi se pobili Komisijini zaključci.

- 76 Kao drugo, tužitelji tvrde da je referentna cijena biodizela utvrđena na temelju troškova sirovina, kojima je dodan razuman iznos kako bi se pokrili različiti troškovi prerade. Međutim, Komisija nije uzela u obzir činjenicu da ti troškovi nisu samo „troškovi prerade”, nego da obuhvaćaju i razuman iznos za „troškove prodaje, opće i administrativne troškove i dobit”.
- 77 Iz uvodne izjave 81. pobijane uredbe proizlazi, što tužitelji nisu osporavali, da su od 21. ožujka 2016. troškovi prerade utvrđeni na 100 USD po toni. Taj element dokazuje da se ti troškovi nisu mijenjali. Usto, ne postoji očita veza između proračunskih stavaka kao što su „troškovi prodaje, opći i administrativni troškovi i dobit” i kategorije troškova „troškovi prerade”. Stoga se Komisiji ne može prigovoriti što stvarnim troškovima prerade proizvođača izvoznika, koji su u skladu s uvodnom izjavom 69. pobijane uredbe iznosili između 60 i 80 USD po toni tijekom razdoblja ispitnog postupka, nije dodala takve proračunske stavke koje se ne čine povezanima s preradom proizvoda.
- 78 Iz prethodno navedenog proizlazi da Komisija nije počinila očitu pogrešku u ocjeni u smislu sudske prakse navedene u točki 26. ove presude kad je zaključila da je indonezijska referentna cijena za biodizel pretjerana.
- 79 U okviru trećeg prigovora tužitelji tvrde da je svaka korist proizašla iz plaćanja iz Fonda za nasade uljnih palmi prenesena na „subjekte za naftna goriva”.
- 80 U tom pogledu valja utvrditi da su argumenti tužiteljâ kojima se nastoji osporiti postojanje financijskog doprinosa kojim im se dodjeljuje korist odbijeni u okviru prvog, drugog i ovog dijela prvog tužbenog razloga. Nije sporno ni da je plaćanja o kojima je riječ, koja odgovaraju razlici između referentne cijene dizela i referentne cijene biodizela, Agencija za upravljanje izvršila proizvođačima biodizela, među kojima su i tužitelji. Tužitelji nisu uspjeli podnijeti dovoljne dokaze koji bi upućivali na to da je dio tih iznosa ili koristi od njihova plaćanja prenesen AKR-u i Pertamina. Doista, takav je dokaz nužan kako bi se utvrdilo da je institucija Unije počinila očitu pogrešku u ocjeni koja bi opravdavala poništenje akta (vidjeti u tom smislu presudu od 11. rujna 2014., *Gold East Paper i Gold Huasheng Paper/Vijeće*, T-444/11, EU:T:2014:773, t. 62.). Činjenica da je program koji je uspostavila vlada Indonezije mogao biti koristan i za AKR i Pertamina ne znači da se korist dodijeljena primateljima prenijela na te poduzetnike. Usto, čak i pod pretpostavkom da su proizvođači mješavina ostvarivali korist od povoljnih uvjeta kupnje biodizela, njegovom kupnjom po referentnoj cijeni dizela, a ne po referentnoj cijeni biodizela, ta okolnost ne isključuje to da su proizvođači biodizela u okviru istog programa ostvarivali drugu korist, koja proizlazi iz isplata koje je izvršila Agencija za upravljanje.
- 81 S obzirom na prethodna razmatranja, treći prigovor valja odbiti.
- 82 U okviru četvrtog prigovora tužitelji tvrde da se u analizi koristi koju je provela Komisija ne uzima u obzir činjenica da se Fond za nasade uljnih palmi financira izvoznim pristojbama koje, među ostalim, plaćaju proizvođači biodizela. Cilj tih pristojbi je financiranje Fonda za nasade uljnih palmi i one ne bi postojale da nema navedenog fonda i njegovih plaćanja.
- 83 Najprije valja odbiti Komisijin argument prema kojem je taj prigovor tužiteljâ bespredmetan. Izvozne pristojbe dio su financiranja Fonda za nasade uljnih palmi i njihova uloga u sustavu plaćanja navedenog fonda može utjecati na postojanje koristi za primatelja. Činjenica da bi se i iznos izvoznih pristojbi eventualno mogao uzeti u obzir kad je riječ o izračunu koristi dodijeljene primatelju ne znači da taj iznos *a priori* nema utjecaj na utvrđivanje postojanja takve koristi.

- 84 U ovom slučaju, iz uvodne izjave 89. Privremene uredbe jasno proizlazi, što tužitelji priznaju, da se izvozna pristojba ne odnosi samo na biodizel, nego na „[CPO] i proizvode na kraju proizvodnog lanca”, među kojima je biodizel. Osim toga, iz iste uvodne izjave proizlazi da je tijekom razdoblja ispitnog postupka izvozna pristojba za CPO bila mnogo veća nego za biodizel. Tužitelji u tom kontekstu ne objašnjavaju na koji bi se način izvoznom pristojbom koja se odnosi na nekoliko proizvoda nadoknadila subvencija koja se primjenjuje na jedan od tih proizvoda i tako poništila korist koju su ostvarili primatelji te subvencije.
- 85 Usto, ne dovodeći u pitanje sudsku praksu navedenu u točkama 38. i 39. ove presude, ne mogu se prihvatiti argumenti koje tužitelji temelje na izvješćima tijelâ WTO-a.
- 86 Kao prvo, tužitelji se pozivaju na izvješće odbora WTO-a, naslovljeno „Sjedinjene Američke Države – Mjere koje utječu na trgovinu velikim putničkim zrakoplovima – druga pritužba (pozivanje Europske unije na članak 21.5. Dogovora o tijelu za rješavanje sporova)”, doneseno 9. lipnja 2017. (WT/DS 353/RW). Taj se spor odnosio na pitanje nadoknađuju li se izravni prijenosi sredstava države Južne Karoline Boeingu u obliku ulaganja Boeinga u nepokretnu imovinu na mjestu predmetnog projekta ili čine subvenciju. Žalbeno tijelo smatralo je da postojanje naknade koju je platio Boeing nije dokazano jer iz sporazuma sklopljenog između države Južne Karoline i Boeinga ne proizlazi da će preostala vrijednost nepokretne imovine biti vraćena državi Južnoj Karolini. Stoga se taj spor nije odnosio na pitanje nadoknađuje li se izvoznim pristojbama koje se odnose na liniju proizvoda subvencija kojom se koriste proizvođači jednog od tih proizvoda i argument tužiteljâ koji se temelji na analizi *a contrario* Izvješća odbora treba odbiti.
- 87 Kao drugo, tužitelji se pozivaju na izvješće Žalbenog tijela WTO-a, naslovljeno „Sjedinjene Američke Države – Kompenzacijske mjere za određene toplovaljane plosnate proizvode od ugljičnog čelika iz Indije”, doneseno 8. prosinca 2014. (WT/DS 436/AB/R). Taj se spor odnosio na pitanje treba li uzeti u obzir troškove koji su nastali primateljima određenih kredita kako bi se utvrdilo ostvaruju li primatelji korist na temelju tih kredita. Stoga se taj spor nije odnosio na pitanje nadoknađuje li se izvoznim pristojbama koje se odnose na liniju proizvoda subvencija kojom se koriste proizvođači jednog od tih proizvoda i argument tužiteljâ po analogiji treba odbiti.
- 88 Zbog tih se razloga ne mogu prihvatiti argumenti tužiteljâ i slijedom toga treba odbiti treći dio prvog tužbenog razloga u cijelosti.

Četvrti dio prvog tužbenog razloga, koji se temelji na povredi članka 7. stavka 1. točke (a) Osnovne uredbe i očitoj pogrešci u ocjeni jer Komisija nije prilagodila iznos subvencije kako bi uzela u obzir dodijeljena sniženja te troškove prijevoza i kredita

- 89 U okviru četvrtog dijela tužitelji tvrde da je Komisija, kad je računala iznos subvencije protiv koje se mogu uvesti kompenzacijske mjere, trebala oduzeti troškove prijevoza i kredita koje su snosili tužitelji.
- 90 Člankom 7. stavkom 1. Osnovne uredbe određuje se sljedeće:

„[...] U izračunavanju [iznosa subvencija protiv kojih se mogu uvesti kompenzacijske mjere] moguće je oduzeti od ukupne subvencije sljedeće elemente:

- (a) naknadu za podnošenje zahtjeva ili druge nastale troškove potrebne radi ispunjavanja uvjeta za dobivanje subvencije ili radi dobivanja subvencije;

(b) izvozne poreze, pristojbe i ostale naknade naplaćene za izvoz proizvoda u Uniju posebno s namjerom nadoknađivanja subvencije.

Zainteresirana stranka koja potražuje odbitak mora dokazati da je zahtjev opravdan”.

- 91 Prije svega valja naglasiti da je iz tumačenja članka 7. stavka 1. Osnovne uredbe, i osobito iz izraza „moguće je oduzeti”, jasno da Komisija raspolaze širokom marginom prosudbe prilikom primjene te odredbe, prema sudskoj praksi navedenoj u točki 26. ove presude. Odbijanje tih elemenata od iznosa subvencije protiv koje se mogu uvesti kompenzacijske mjere podrazumijeva da zainteresirana stranka dokaže da je njezin zahtjev za odbitak opravdan. Nakon što se podnese taj dokaz, Komisija treba provesti zatraženi odbitak.
- 92 Kao prvo, tužitelji tvrde da je Komisija od iznosa subvencije protiv koje se mogu uvesti kompenzacijske mjere trebala oduzeti troškove prijevoza biodizela u okviru prodaje Pertamina i AKR-u koji su bili nužni za dobivanje plaćanja iz Fonda za nasade uljnih palmi. Tužitelji smatraju da Opći sud u svojem tumačenju članka 7. stavka 1. točke (a) Osnovne uredbe nije vezan Obaviješću Komisije o izračunu iznosa subvencija u okviru antisubvencijskog ispitnog postupka (SL 1998., C 394, str. 6., u daljnjem tekstu: Smjernice za izračun iznosa subvencija), kojom se troškovi prijevoza koji se mogu oduzeti ograničavaju na one koji se izravno plaćaju vladi ili javnom tijelu.
- 93 U tom pogledu valja istaknuti da su smjernice instrument namijenjen pojašnjavanju, u skladu s pravnim pravilima veće pravne snage, kriterija koje Komisija namjerava primijeniti u izvršavanju svoje diskrecijske ovlasti prilikom izračuna iznosa subvencija protiv kojih se mogu uvesti kompenzacijske mjere (vidjeti u tom smislu i po analogiji presudu od 15. ožujka 2006., Daiichi Pharmaceutical/Komisija, T-26/02, EU:T:2006:75, t. 49.). Iz toga proizlazi da Komisija prilikom donošenja smjernica ne može odstupiti od teksta veće pravne snage čije kriterije primjene pojašnjava.
- 94 Usto, prema sudskoj praksi, predmetna institucija, time što usvaja pravila postupanja koja trebaju imati vanjske učinke, kao što je to slučaj sa smjernicama u pogledu gospodarskih subjekata, i što njihovim objavljivanjem najavljuje da će ih ubuduće primjenjivati na slučajeve na koje se odnose, sama sebi nameće granice u izvršavanju svoje diskrecijske ovlasti te ona od tih pravila ne može odstupiti jer će se inače njezine odluke poništiti, ovisno o slučaju, zbog povrede općih načela prava, kao što su jednako postupanje ili zaštita legitimnih očekivanja. Stoga se ne može isključiti da takva pravila postupanja opće primjene, pod određenim uvjetima i ovisno o njihovom sadržaju, mogu imati pravne učinke (vidjeti po analogiji presudu od 28. lipnja 2005., Dansk Rørindustri i dr./Komisija, C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P do C-208/02 P i C-213/02 P, EU:C:2005:408, t. 210. i 211.).
- 95 U Smjernicama za izračun iznosa subvencija, pod naslovom „G. Elementi koji se mogu odbiti od iznosa subvencije”, predviđa se da su „jedine naknade ili troškovi koji se obično mogu odbiti oni plaćeni izravno državi u razdoblju ispitnog postupka”, da se „[m]ora [...] dokazati da je takvo plaćanje obvezno za primanje subvencije” i da se „plaćanja privatnim strankama, npr. odvjetnicima, računovođama, isplaćena pri podnošenju zahtjeva za subvencije, ne mogu računati kao odbitak”.
- 96 Ta su pojašnjenja u skladu s tekstom veće pravne snage koji je njima potrebno objasniti. Kao prvo, pojašnjenje da se mora dokazati da su naknade i troškovi koji se mogu odbiti „obvezni za primanje subvencije” u skladu je s uvjetom predviđenim člankom 7. stavkom 1. točkom (a) Osnovne uredbe,

a to je da su „nastale” naknade i troškovi koji se mogu odbiti „potrebni” radi dobivanja subvencije. Kao drugo, pojašnjenje da su „jedine naknade ili troškovi koji se obično mogu odbiti oni plaćeni izravno državi u razdoblju ispitnog postupka” također je u skladu s tom odredbom. S obzirom na Komisijinu široku marginu prosudbe u tom području, prema sudskoj praksi navedenoj u točki 91. ove presude, Komisija, suprotno onomu što tvrde tužitelji, nije pogrešno ograničila naknade i troškove koji se mogu odbiti time što je u Smjernicama pojasnila da su „naknad[e] za podnošenje zahtjeva ili drug[i] nastal[i] troškov[i] potrebn[i] radi ispunjavanja uvjeta za dobivanje subvencije”, navedeni u članku 7. stavku 1. točki (a) Osnovne uredbe, oni koji su „plaćeni izravno državi u razdoblju ispitnog postupka”.

- 97 Stoga je Komisija u uvodnim izjavama 87. do 92. pobijane uredbe pravilno primijenila Smjernice za izračun iznosa subvencija na zahtjev za odbitak troškova prijevoza.
- 98 Međutim, u ovom slučaju, kao prvo, tužitelji ne tvrde da su se troškovi prijevoza za isporuku biodizela plaćali izravno vladi Indonezije tijekom razdoblja ispitnog postupka. Na drugom mjestu, ne može se prihvatiti njihov argument koji se temelji na tome da su troškovi prijevoza nužni za primanje plaćanja iz Fonda za nasade uljnih palmi koja su uvjetovana isporukom biodizela. Naime, ti su troškovi bili povezani samo s izvršenjem prodajnog ugovora između tužiteljâ i Pertamina ili AKR-a. Činjenica da su proizvođači biodizela, kako bi primili isplate od Agencije za upravljanje, svojem računu trebali priložiti skup dokaza, uključujući informacije koje se odnose na mjesto isporuke, obujam i vrstu biodizela koji se dobavlja i iznos troškova prijevoza, ne znači da su ti troškovi bili „obvezni za primanje subvencije” u smislu Smjernica za izračun iznosa subvencija i ne mijenja taj zaključak.
- 99 Slijedom toga, valja odbiti te argumente.
- 100 Kao drugo, tužitelji navode da je Komisija od iznosa subvencije protiv koje se mogu uvesti kompenzacijske mjere trebala odbiti trošak kredita povezan s plaćanjima koja je izvršio Fond za nasade uljnih palmi. Prema mišljenju tužiteljâ, oni mogu ispostaviti račun Fondu za nasade uljnih palmi za dio cijene koji se odnosi na prodaju biodizela koju im treba platiti tek nakon što ispostave račun Pertamina ili AKR-u. Fond višestruko provjerava dostavljene podatke i tužitelji primaju plaćanje tek nekoliko mjeseci nakon ispostavljanja računa Pertamina ili AKR-u. Tužitelji su na raspravi pojasnili da je trošak kredita nastao zbog razdoblja koje je proteklo između isporuke biodizela i plaćanja iz Fonda za nasade uljnih palmi.
- 101 Valja utvrditi da ti troškovi kredita, pod pretpostavkom da postoje, proizlaze iz postupka koji je utvrdila vlada Indonezije i vremena potrebnog za obradu dokaza koje su tužitelji podnijeli Agenciji za upravljanje, u skladu s postupkom opisanim u uvodnim izjavama 49. i 50. Privremene uredbe. Iz toga slijedi da nije riječ o „nastal[im] troškov[ima] potrebn[ima] radi ispunjavanja uvjeta za dobivanje subvencije” u smislu članka 7. stavka 1. točke (a) osnovne uredbe. Ti troškovi nisu „naknade ili troškovi koji [su] plaćeni izravno državi” u smislu Smjernica za izračun iznosa subvencija jer se troškovi povezani s rokovima obrade Fonda za nasade uljnih palmi ne mogu smatrati iznosima koji su „izravno uplaćeni” u navedeni fond. Usto, tužitelji se pozivaju na razdoblje između isporuke biodizela i, s jedne strane, datuma slanja računa Pertamina ili AKR-u i, s druge strane, datuma plaćanja. Međutim, relevantan datum za ocjenu jesu li troškovi kredita nužno nastali radi dobivanja subvencije ne bi trebao biti datum isporuke biodizela ili slanja računa Pertamina ili AKR-u, nego kasniji datum slanja računa Fondu, što je nužna formalnost za dobivanje isplate iz Fonda. Tužitelji takvim argumentom stoga ne dokazuju da bi oni bili izloženi troškovima kredita u svrhu isplate subvencije iz Fonda.

- 102 Stoga taj argument valja odbiti.
- 103 Kao treće, tužitelji tvrde da su snosili i „trošak koji je posljedica primijenjenog sniženja” kako bi dobili plaćanja iz Fonda za nasade uljnih palmi koja je Komisija trebala odbiti od iznosa subvencije protiv koje se mogu uvesti kompenzacijske mjere.
- 104 Komisija odgovara da tužitelji tijekom ispitnog postupka nisu tvrdili da je potrebno prilagoditi iznos subvencije kako bi se uzela u obzir diskontirana vrijednost biodizela prodanog Pertamina i AKR-u. Tužitelji tvrde, pri čemu ne navode da su podnijeli zahtjev u tom smislu, da je Komisija imala na raspolaganju potrebne informacije i da je na temelju načela dobre uprave trebala imati aktivniju ulogu i smatrati da dokazi koje su podnijele zainteresirane strane opravdavaju odbitak.
- 105 U tom pogledu valja utvrditi da iz članka 7. stavka 1. Osnovne uredbe proizlazi da, kad jedna stranka potražuje odbitak, „mora dokazati da je zahtjev opravdan”. Iz činjenica u ovom slučaju, navedenih u točki 104. ove presude, proizlazi da tužitelji nisu podnijeli takav zahtjev i da u tom pogledu nisu dali potrebna pojašnjenja. Međutim, u kontekstu odbitka troškova od iznosa subvencije protiv koje se mogu uvesti kompenzacijske mjere i s obzirom na široku marginu prosudbe kojom Komisija raspolaže u skladu sa sudskom praksom navedenom u točki 91. ove presude, Komisiji se ne može prigovoriti što nije odbila troškove na vlastitu inicijativu.
- 106 S obzirom na prethodna razmatranja, valja odbiti taj argument, a slijedom toga i četvrti dio prvog tužbenog razloga u cijelosti.
- 107 Budući da su odbijeni svi argumenti izneseni u okviru prvog tužbenog razloga, taj tužbeni razlog treba odbiti.

Drugi tužbeni razlog, koji se temelji na povredi članka 3. točke 1. podtočke (a) podpodtočke iv., članka 3. točke 1. podtočke (b), članka 3. točke 2., članka 6. točke (d) i članka 28. stavka 5. Osnovne uredbe i očitim pogreškama u ocjeni koje je Komisija počinila time što je zaključila da postoji vladina potpora za dobavu CPO-a uz manju naknadu od primjerene

- 108 Drugi tužbeni razlog sastoji se od triju dijelova koje osporava Komisija, koju podupire EBB.

Prvi dio drugog tužbenog razloga, koji se temelji na povredi članka 3. točke 1. podtočke (a) podpodtočke iv. i članka 28. stavka 5. Osnovne uredbe i očitij pogrešci u ocjeni koju je Komisija počinila kad je zaključila da se dobavljačima CPO-a povjerila zadaća ili ih se usmjerilo na to da dobavljaju CPO uz manju naknadu od primjerene

- 109 Tužitelji u okviru prvog dijela tvrde da je Komisija pogrešno zaključila da je vlada Indonezije dobavljačima CPO-a povjerila zadaću ili ih usmjeravala na to da dobavljaju svoje proizvode uz manju naknadu od primjerene, kao prvo, primjenom izvoznog poreza i izvozne pristojbe i, kao drugo, transparentnim „utvrđivanjem cijena” PTPN-a, proizvođača CPO-a koji je u stopostotnom vlasništvu vlade Indonezije. Tužitelji također tvrde da indonezijski dobavljači CPO-a nisu izloženi nikakvom obliku prijetnje ili navođenja koji bi ih doveli do toga da svoj proizvod na domaćem tržištu prodaju po nižim cijenama.

- 110 Najprije valja podsjetiti na to da se široka diskrecijska ovlast kojom institucije Unije raspolažu u području mjera trgovinske zaštite prema sudskoj praksi odnosi i na utvrđivanje postojanja financijskog doprinosa u smislu članka 3. točke 1. Osnovne uredbe (vidjeti točke 26. i 27. ove presude).
- 111 Člankom 3. Osnovne uredbe određuje se da se smatra da subvencija postoji ako su ispunjeni uvjeti navedeni u njegovim točkama 1. i 2., odnosno ako postoji „financijski doprinos” vlade zemlje podrijetla ili izvoza i ako se time dodjeljuje „korist”. U skladu s člankom 3. točkom 1. podtočkom (a) podpodtočkom iv. Osnovne uredbe, „financijski doprinos” postoji ako vlada „povjerava ili usmjerava privatno tijelo na obavljanje jednog ili više vrsta poslova navedenih u točkama i., ii. i iii. koji bi uobičajeno bili u nadležnosti vlade” pa se „ta praksa ne razlikuje u pravom smislu od prakse koju vlade uobičajeno primjenjuju”.
- 112 Pojmovi „povjeriti” ili „usmjeriti” nisu definirani Osnovnom uredbom.
- 113 Prema ustaljenoj sudskoj praksi, značenje i područje primjene pojma za koji pravo Unije ne daje definiciju trebaju se utvrditi u skladu s njegovim uobičajenim značenjem u svakodnevnom jeziku, uzimajući u obzir kontekst u kojem se koristi i svrhe propisa kojeg je dio (vidjeti u tom smislu presude od 3. rujna 2014., Deckmyn i Vrijheidsfonds, C-201/13, EU:C:2014:2132, t. 19. i od 5. travnja 2017., Changshu City Standard Parts Factory i Ningbo Jinding Fastener/Vijeće, C-376/15 P i C-377/15 P, EU:C:2017:269, t. 52.).
- 114 U tom pogledu valja istaknuti da je cilj članka 3. Osnovne uredbe definirati pojam „subvencija” protiv kojeg se može uvesti kompenzacijska pristojba.
- 115 Konkretnije, cilj članka 3. točke 1. podtočke (a) Osnovne uredbe jest definirati pojam „financijski doprinos” na način da se isključe mjere vlade koje nisu obuhvaćene jednom od kategorija navedenih u toj odredbi. S tog se aspekta u članku 3. točki 1. podtočki (a) podpodtočkama i. do iii. Osnovne uredbe navode konkretne situacije za koje treba smatrati da obuhvaćaju financijski doprinos vlade, odnosno izravan ili neizravan prijenos sredstava, otpis prihoda vlade ili davanje robe ili pružanje usluga. Člankom 3. točkom 1. podtočkom (a) podpodtočkom iv. drugom alinejom Osnovne uredbe predviđa se da je radnja vlade u vidu povjeravanja zadaće privatnom tijelu ili njegova usmjeravanja na obavljanje jednog ili više vrsta tako navedenih poslova izjednačena s davanjem financijskog doprinosa te vlade u smislu članka 3. točke 1. podtočke (a) Osnovne uredbe (presuda od 10. travnja 2019., Jindal Saw i Jindal Saw Italia/Komisija, T-300/16, EU:T:2019:235, t. 106.).
- 116 U tim je okolnostima članak 3. točka 1. podtočka (a) podpodtočka iv. druga alineja Osnovne uredbe u biti odredba o sprečavanju izbjegavanja kojom se nastoji osigurati da se vlade trećih zemalja ne mogu izuzeti od pravila o subvencijama, tako da donesu mjere koje naizgled nisu obuhvaćene *stricto sensu* područjem primjene članka 3. točke 1. podtočke (a) podpodtočaka i. do iii. te uredbe, ali zapravo imaju istovrsne učinke (presuda od 10. travnja 2019., Jindal Saw i Jindal Saw Italia/Komisija, T-300/16, EU:T:2019:235, t. 107.). Tako i Žalbeno tijelo WTO-a tumači članak 1. stavak 1.1. točku (a) podtočku 1. podpodtočku iv. Sporazuma o subvencijama i kompenzacijskim mjerama, čiji je sadržaj sličan onomu članka 3. točke 1. podtočke (a) podpodtočke iv. Osnovne uredbe (vidjeti izvješće Žalbenog tijela WTO-a naslovljeno „Sjedinjene Američke Države – Ispitni postupak o kompenzacijskoj pristojbi za Dynamic Random Access Memory (DRAM) iz Koreje”, doneseno 27. lipnja 2005. (WT/DS 296/AB/R, t. 113.), u daljnjem tekstu: izvješće Žalbenog tijela „Sjedinjene Američke Države – DRAM”).

- 117 U skladu s njegovim uobičajenim značenjem u svakodnevnom jeziku, pojam „povjeriti” znači „dodijeliti funkciju ili dužnost, imenovati, delegirati, odrediti”. Tako se u sudskoj praksi, kako bi se osigurao u cijelosti koristan učinak članka 3. točke 1. podtočke (a) podpodtočke iv. druge alineje Osnovne uredbe, taj pojam tumačio kao „svako djelovanje vlade koje se izravno ili neizravno svodi na to da se privatnom tijelu dodijeli odgovornost za izvršavanje posla poput onih navedenih u članku 3. točki 1. podtočki (a) podpodtočkama i. do iii. navedene uredbe” (presuda od 10. travnja 2019., Jindal Saw i Jindal Saw Italia/Komisija, T-300/16, EU:T:2019:235, t. 108.). Iz toga slijedi da pojam „usmjeriti”, čije je uobičajeno značenje u svakodnevnom jeziku „narediti, zapovjediti, diktirati, naložiti, propisati, obvezati”, obuhvaća svako djelovanje vlade koje se izravno ili neizravno svodi na izvršavanje njezine ovlasti nad privatnim tijelom kako bi ono obavilo posao poput onih navedenih u članku 3. točki 1. podtočki (a) podpodtočkama i. do iii. Osnovne uredbe.
- 118 Usto, iz rastavnog veznika „ili” između „povjeriti” i „usmjeriti”, koji označava alternativnost, jasno proizlazi da ta dva djelovanja mogu nastati neovisno jedno o drugome, ali i zajedno. Štoviše, iz tumačenja članka 3. točke 1. podtočke (a) podpodtočke iv. druge alineje Osnovne uredbe, kojim se ne ograničava priroda ili cilj „povjeravanja zadaće” ili „usmjeravanja”, i sudske prakse navedene u točki 117. ove presude, kojom se uzima u obzir „svako djelovanje vlade”, proizlazi da to djelovanje ne treba nužno biti posljedica akta ili donesene mjere razmatranih zasebno, nego može biti i posljedica zajedničkog učinka nekoliko mjera.
- 119 Upravo s obzirom na ta razmatranja treba analizirati Komisijin zaključak prema kojem je vlada Indonezije, primjenom mjera kao što su izvozni porez, izvozna pristojba, *de facto* kontrola domaćih cijena CPO-a posredstvom PTPN-a i dodjela subvencija proizvođačima CPO-a, nastojala postići to da proizvođači CPO-a dobavljaju taj proizvod na indonezijskom tržištu uz manju naknadu od primjerene.
- *Izvozni porez i izvozna pristojba*
- 120 Tužitelji u okviru prvog prigovora tvrde da je Komisija pogrešno zaključila da su izvozni porez, koji je tijekom razdoblja ispitnog postupka utvrđen na nulu, i izvozna pristojba, koja je porez namijenjen ostvarivanju prihoda i koja je u prosincu 2018. utvrđena na nulu, doveli do „povjeravanja zadaće” dobavljačima CPO-a ili njihova usmjeravanja na to da dobavljaju svoje proizvode uz manju naknadu od primjerene.
- 121 Iz uvodnih izjava 113. i 117. Privremene uredbe proizlazi da je u ovom slučaju vlada Indonezije uvela izvozni porez i izvoznju pristojbu na CPO.
- 122 U skladu s uvodnim izjavama 87. i 88. Privremene uredbe, izvozni porez prvi je put uveden 1994. te se u svojoj verziji iz 2016. sastojao od rasporeda postupnih carina na CPO te na druge proizvode, uključujući biodizel (kojem se redovito dodjeljuje niža stopa nego CPO-u). Indonezijski izvoznici plaćali su porez povezan s referentnom cijenom vlade Indonezije koja se odnosi na izvoz CPO-a. Stoga, kad se povećala referentna cijena izvoza koju je utvrdila vlada Indonezije, povećala se i izvozna carina. Kada je referentna cijena bila niža od 750 USD po toni, primjenjiva stopa izvoznog poreza iznosila je 0 %. Cijena CPO-a ostala je tijekom razdoblja ispitnog postupka ispod praga od 750 USD po toni te stoga nije trebalo platiti nikakav izvozni porez.

- 123 U skladu s uvodnom izjavom 89. Privremene uredbe, vlada Indonezije ubirala je 2015. i izvoznu pristojbu na CPO i proizvode na kraju proizvodnog lanca. Tijekom razdoblja ispitnog postupka, ta je izvozna pristojba bila utvrđena u iznosu od 50 USD po toni za CPO te 20 USD po toni za biodizel.
- 124 Kako bi utvrdila postojanje financijskog doprinosa u Privremenoj uredbi, čiji se zaključci potvrđuju pobijanom uredbom (u uvodnim izjavama 102. do 161.), Komisija je provela analizu koja se temelji na relevantnoj sudskoj praksi WTO-a.
- 125 Komisija je na temelju te analize u uvodnim izjavama 111. do 157. Privremene uredbe smatrala da je vlada Indonezije svojim djelovanjem „povjerala zadaću” proizvođačima CPO-a ili ih „usmjerila” na to da dobavljaju svoje proizvode domaćim korisnicima uz manju naknadu od primjerene kako bi se u Indoneziji stvorilo domaće tržište CPO-a s umjetno niskim cijenama. Komisija je zatim u uvodnoj izjavi 160. te uredbe istaknula da se svi indonezijski proizvođači CPO-a trebaju smatrati privatnim tijelima i, u uvodnim izjavama 162. i 169. te uredbe, da su ti poduzetnici dobavljali CPO na domaćem tržištu uz manju naknadu od primjerene. Naposljetku, Komisija je u uvodnoj izjavi 170. te uredbe smatrala da je dobava CPO-a koji se nalazi na indonezijskom tlu indonezijskoj industriji biodizela zadaća koja je uobičajeno u nadležnosti vlade. Naime, Komisija je u toj uvodnoj izjavi smatrala da takva zadaća podrazumijeva da vlada neke države, koja ima suverenitet nad svojim prirodnim resursima, utvrđuje regulatorne uvjete dobave sirovina iz te zemlje domaćim poduzetnicima.
- 126 Komisija je analizom o kojoj je riječ utvrdila, kao što to proizlazi iz uvodne izjave 134. pobijane uredbe, da je vlada Indonezije primjenom izvoznog poreza i izvozne pristojbe, zajedno s ostalim mjerama, kao što se to naglašava u uvodnim izjavama 103., 146. i 157. pobijane uredbe, nastojala postići to da proizvođači CPO-a dobavljaju CPO na indonezijskom tržištu uz manju naknadu od primjerene. Naime, navedena vlada uspostavila je sustav izvoznih ograničenja kojim je izvoz CPO-a učinila komercijalno neprivlačnim.
- 127 Činjenica da je vlada Indonezije osmislila i uvela takav sustav ističe se različitim elementima koje je Komisija navela u pobijanoj uredbi i Privremenoj uredbi.
- 128 Tako se u uvodnoj izjavi 116. Privremene uredbe istaknulo da je vlada Indonezije povezala sustav izvoznog poreza izravno s međunarodnim cijenama CPO-a, a ne s drugim podacima (kao što su razine proizvodnje ili utjecaj na okoliš) kako bi se utjecalo na cijene koje plaćaju proizvođači izvoznici. Iz tablice 1. navedene u toj uvodnoj izjavi proizlazi da je vlada Indonezije pratila kretanje cijena na međunarodnoj razini i prilagođavala razinu izvoznih poreza ovisno o tim cijenama, što je dovelo do smanjenja profitabilnosti izvoza.
- 129 Komisija je u uvodnoj izjavi 119. Privremene uredbe također napomenula da je indonezijska Glavna uprava za carinu i trošarine 2015. javno objasnila da je cilj izvoznih carina osigurati dostupnost sirovina i potaknuti rast domaće industrije palminog ulja na kraju proizvodnog lanca, čiji je sastavni dio proizvodnja biodizela.
- 130 Kad je riječ o izvoznju pristojbi, Komisija je u uvodnoj izjavi 117. Privremene uredbe naglasila da se njezino uvođenje 2015. dogodilo istodobno s razdobljem u kojem su indonezijske cijene bile gotovo identične svjetskim cijenama i omogućilo je proizvođačima biodizela da kupuju CPO po cijenama nižima od onih koje bi inače bile dostupne. Usto, Komisija je u uvodnoj izjavi 114. pobijane uredbe objasnila da se tom pristojbom financirao Fond za nasade uljnih palmi i da se njome u stvarnosti podupirala isključivo industrija biodizela dodjelom subvencija.

- 131 U uvodnim izjavama 128. i 129. pobijane uredbe navode se i dva novinska članka sastavljena nakon razdoblja ispitnog postupka kojima se potvrđuju Komisijini zaključci o tom razdoblju. Tako je glavni tajnik indonezijskog udruženja proizvođača palmina ulja u članku od 19. prosinca 2018. predvidio da bi izvoz CPO-a mogao porasti nakon što se izvozna pristojba snizi na nulu. U članku od 6. prosinca 2018. nezavisni analitičar smatra da će nakon ukidanja izvozne pristojbe indonezijski izvoznici proizvoda od palminog ulja postati konkurentniji jer će ostvariti uštede čiji će se najveći dio vjerojatno prenijeti na indonezijske poljoprivrednike uz povećanje cijena CPO-a na domaćem tržištu.
- 132 Komisija je na temelju tih razmatranja u uvodnoj izjavi 118. pobijane uredbe zaključila da je „opći sustav ograničavanja izvoza koji je uvela vlada Indonezije osmišljen kako bi se njime donijela korist industriji biodizela umjetnim održavanjem niskih domaćih cijena [CPO-a]”.
- 133 U tom pogledu, kao prvo, tužitelji tvrde da se na temelju izvoznog poreza, koji je bio utvrđen na nulu tijekom razdoblja ispitnog postupka, nije moglo omogućiti povjeravanje zadaće dobavljačima CPO-a ili njihovo usmjeravanje na to da dobavljaju svoje proizvode za naknadu manju od primjerene.
- 134 Međutim, kao što se to ističe u točkama 122. i 128. ove presude, vlada Indonezije izravno je povezala sustav izvoznih poreza s međunarodnim cijenama CPO-a. Iz toga slijedi da je činjenica da je izvozni porez iznosio nula tijekom razdoblja ispitnog postupka, kao što se to naglašava u uvodnoj izjavi 113. pobijane uredbe, posljedica specifičnih tržišnih okolnosti. Naime, niska razina međunarodnih cijena sama je po sebi dovoljna da potakne proizvođače CPO-a na to da najprije zadovolje domaću potražnju. Kao što to pravilno naglašava Komisija, da vlada Indonezije više nije namjeravala naplaćivati taj porez, ukinula bi ga. Usto, kao što to osobito proizlazi iz uvodne izjave 118. pobijane uredbe, Komisija je uzela u obzir povezani učinak izvoznog poreza i izvozne pristojbe (koja se naplaćivala tijekom razdoblja ispitnog postupka) kao opći sustav ograničavanja izvoza koji je uvela vlada Indonezije osmišljen kako bi se njime donijela korist industriji biodizela umjetnim održavanjem niskih domaćih cijena CPO-a.
- 135 Stoga valja odbiti argument tužiteljâ prema kojem treba zanemariti svako Komisijino upućivanje na izvozni porez.
- 136 Kao drugo, tužitelji tvrde da je vlada Indonezije, time što je uvela izvoznu pristojbu, izvršila svoje opće regulatorne ovlasti kako bi ostvarila prihode od izvoza primarnih proizvoda koja bi, unatoč tomu što se na nju primjenjuje izvozna pristojba, ostala konkurentna na izvoznim tržištima.
- 137 Na prvom mjestu, tužitelji tvrde da je Komisija u uvodnoj izjavi 62. pobijane uredbe priznala da je vlada Indonezije, kad je odlučila financirati Fond za nasade uljnih palmi naplatom izvozne pristojbe, samo izvršila svoje opće regulatorne ovlasti, što je odluka koja se ne može kvalificirati kao „povjeravanje zadaće” ili „usmjeravanje”. Tužitelji se u prilog svojoj argumentaciji pozivaju na izvješće Žalbenog tijela „Sjedinjene Američke Države – DRAM”.
- 138 U tom pogledu valja utvrditi da je donošenjem izvoznih ograničenja o kojima je riječ u konkretnom kontekstu u kojem je, s jedne strane, izvozni porez bio povezan s međunarodnim cijenama CPO-a i povećavao se usporedno s povećanjem cijena, te, s druge strane, izvozna pristojba uvedena tijekom razdoblja u kojem su indonezijske cijene bile gotovo identične svjetskim cijenama, navedena vlada ograničila slobodu djelovanja tih poduzetnika, tako što je u praksi

ograničila njihovu sposobnost odlučivanja o tržištu za prodaju svojih proizvoda (vidjeti u tom smislu presudu od 10. travnja 2019., *Jindal Saw i Jindal Saw Italia/Komisija*, T-300/16, EU:T:2019:235, t. 124.).

- 139 Taj se zaključak ne može dovesti u pitanje analizom koju je Komisija provela u uvodnoj izjavi 62. pobijane uredbe, kada prilikom razmatranja drugog aspekta predmeta, odnosno postojanja koristi, primjećuje da su „sva društva uključena u vrijednosni lanac [CPO-a], uključujući proizvođače biodizela, obvezna plaćati [izvoznu] pristojbu na temelju propisa” i iz toga zaključuje da nije primjereno tvrditi da se Fond za nasade uljnih palmi financira iz privatnih izvora, nego se zapravo financira „uobičajenim fiskalnim i poreznim mjerama vlade Indonezije”.
- 140 Naime, ne dovodeći u pitanje sudsku praksu navedenu u točkama 38. i 39. ove presude, to Komisijino zapažanje ne znači, suprotno tumačenju Žalbenog tijela WTO-a koje navode tužitelji, odnosno točki 115. izvješća Žalbenog tijela „Sjedinjene Američke Države – DRAM”, da je iznijela tumačenje članka 3. točke 1. podtočke (a) podpodtočke iv. Osnovne uredbe koje je „toliko široko da članicama dopušta uvođenje kompenzacijskih mjera za proizvode kad god vlada jednostavno provodi svoje opće regulatorne ovlasti”.
- 141 U ovom slučaju, činjenica da je vlada Indonezije neprekinuto uvodila i prilagođavala predmetna izvozna ograničenja kako bi osigurala da se postigne cilj zadan tim ograničenjima, ne može se smatrati pukim poticanjem naspram nacionalnih proizvođača CPO-a. Naprotiv, te radnje vlade Indonezije navele su te proizvođače da prodaju svoje proizvode na domaćem tržištu po neprimjereno niskoj cijeni, što je posljedica koja se, suprotno onomu što tvrde tužitelji, ne može smatrati „samo neočekivanom posljedicom vladine regulatorne politike” u smislu točke 114. izvješća Žalbenog tijela „Sjedinjene Američke Države – DRAM” (vidjeti u tom smislu presudu od 10. travnja 2019., *Jindal Saw i Jindal Saw Italia/Komisija*, T-300/16, EU:T:2019:235, t. 125.).
- 142 Stoga valja odbiti taj argument tužiteljâ.
- 143 Na drugom mjestu, tužitelji tvrde da se dokumenti i priopćenja koje je Komisija navela u uvodnim izjavama 118. do 121. Privremene uredbe u prilog svojoj tvrdnji da je izričiti cilj politike vlade Indonezije bio pružiti potporu i poticati razvoj industrije biodizela, osobito nastojanjem da se snizi cijena CPO-a, odnose na izvozni porez, koji je bio utvrđen na nulu i koji stoga nije utjecao na proizvođače CPO-a, a ne na izvoznu pristojbu. Prema mišljenju tužiteljâ, dva su instrumenta bila različita i cilj izvozne pristojbe bio je financirati Fond za nasade uljnih palmi, a ne sniziti domaće cijene CPO-a.
- 144 Taj argument tužiteljâ temelji se na pogrešnom tumačenju Privremene uredbe. Naime, nakon što je u uvodnoj izjavi 118. navedene uredbe navela da je iz određenog broja dokumenata vidljiv cilj politike koji vlada Indonezije nastoji ostvariti, Komisija je navela javne izjave vlade Indonezije koje se odnose na porez i izvoznu carinu (uvodna izjava 119.) te izvješća WTO-a i Organizacije za gospodarsku suradnju i razvoj (OECD) koja se odnose na izvozni porez (uvodne izjave 120. i 121.). Nadalje, Komisija je u uvodnoj izjavi 122. usmjerila svoju analizu na izvoznu pristojbu i smatrala je da je cilj te pristojbe, koja se dodjeljuje Fondu za nasade uljnih palmi, pružiti potporu industriji biodizela, poput većine sredstava navedenog fonda. Iz tih uvodnih izjava proizlazi da je Komisija ispitala izvozni porez i izvoznu pristojbu prije nego što je došla do zaključaka o ciljevima tih ograničenja izvoza u uvodnoj izjavi 123. Privremene uredbe i uvodnoj izjavi 118. pobijane uredbe. Usto, valja podsjetiti na to da su argumenti tužiteljâ koji se temelje na činjenici da je izvozni porez bio utvrđen na nulu tijekom razdoblja ispitnog postupka već odbijeni u točki 134. ove presude.

- 145 Na temelju okolnosti da se, kao što to tvrde tužitelji, izvozna pristojba primjenjuje i na izvoz biodizela te da je osmišljena kao potpora Fondu za nasade uljnih palmi ne mogu se pobijati ta razmatranja. S jedne strane, iz uvodne izjave 117. Privremene uredbe proizlazi da je ta pristojba bila znatno veća za CPO nego za rafinirane proizvode kao što je biodizel i, s druge strane, činjenica da se izvozna pristojba dodjeljuje Fondu za nasade uljnih palmi, koji je pak odgovoran za plaćanja u okviru sustava navedenog u točki 45. ove presude, potkrepljuje Komisijine zaključke.
- 146 Komisija je stoga u uvodnoj izjavi 123. Privremene uredbe zaključila, a da pritom nije počinila očitu pogrešku u ocjeni u smislu sudske prakse navedene u točkama 26. i 27., da je „cilj sustava izvoznih ograničenja koji je uvela vlada Indonezije doista [bio] pružanje izravne i neizravne potpore industriji biodizela te da on nije [bio] tek ‚nuspojava‘ izvršenja općih regulatornih ovlasti”, što je zaključak koji je potvrđen u uvodnoj izjavi 118. pobijane uredbe.
- 147 Na trećem mjestu, tužitelji ističu da Komisijino utvrđenje iz uvodne izjave 115. pobijane uredbe, prema kojem je činjenica da je „vlada Indonezije uvela [...] izvoznju pristojbu 2015., što se poklopilo s razdobljem u kojem su indonezijske cijene [CPO-a] bile gotovo jednake svjetskim cijenama” čisto nagađanje i ne dokazuje da je izvozna pristojba uvedena kako bi se snizile cijene CPO-a koje su se neprestano mijenjale s obzirom na cijene na svjetskom tržištu. Tužitelji tvrde i da je Komisija u uvodnoj izjavi 116. pobijane uredbe pogrešno utvrdila da je izvozna pristojba postigla svoj cilj, odnosno dovela do sniženja cijena CPO-a na domaćem indonezijskom tržištu. Prema mišljenju tužitelja, ta razlika između domaćih i izvoznih cijena CPO-a odgovara izvoznju pristojbi od 50 USD po toni. Usto, sniženje cijena CPO-a na indonezijskom tržištu objašnjava se padom svjetskog tržišta primarnih proizvoda.
- 148 Valja naglasiti da tužitelji ne dovode u pitanje Komisijina činjenična utvrđenja, odnosno, s jedne strane, činjenicu da se uvođenje izvozne pristojbe dogodilo istodobno sa sniženjem cijena CPO-a na domaćem indonezijskom tržištu i, s druge strane, da je povećanje proizvodnje biodizela utvrđeno u tablici 2. u uvodnoj izjavi 192. Privremene uredbe dovelo do povećanja domaće potrošnje CPO-a u 2016., kao što se to utvrdilo u uvodnoj izjavi 117. Privremene uredbe. Osim toga, iz tablice koju su tužitelji podnijeli u replici proizlazi da je cijena CPO-a na domaćem indonezijskom tržištu snižena tijekom tog razdoblja i da su indonezijske cijene CPO-a u pravilu bile niže od svjetskih cijena.
- 149 Tužitelji takvom argumentacijom ne dovode u pitanje točnost Komisijinih činjeničnih utvrđenja, nego ocjenu tih činjenica koju je provela navedena institucija. Prema sudskoj praksi, ispitivanje dokaza na kojima institucije Unije temelje svoja utvrđenja u području zaštite od subvencija, koje provodi Opći sud, ne predstavlja novu ocjenu činjenica kojom se zamjenjuje ocjena tih institucija. Tim se ispitivanjem ne zadire u široku diskrecijsku ovlast tih institucija u području trgovinske politike, nego se samo utvrđuje mogu li se tim dokazima poduprijeti zaključci tih institucija. Zadaća Općeg suda stoga nije samo provjeriti materijalnu točnost navedenih dokaznih elemenata kao i njihovu pouzdanost i dosljednost, nego i to predstavljaju li ti elementi skup relevantnih podataka koje treba uzeti u obzir prilikom ocjene složene situacije te može li se njima poduprijeti zaključke koji su iz njih izvedeni (vidjeti presudu od 18. listopada 2018., Gul Ahmed Textile Mills/Vijeće, C-100/17 P, EU:C:2018:842, t. 64. i navedenu sudsku praksu).
- 150 U ovom slučaju, Komisija je ocijenila predmetne podatke oslanjajući se na svrhu za koju je osmišljen opći sustav ograničavanja izvoza. Naime, Opći sud utvrđuje da Komisija nije počinila očitu pogrešku u ocjeni kad je u uvodnoj izjavi 118. pobijane uredbe, na temelju skupa podataka, odnosno postojanja izvoznog poreza i izvozne pristojbe, javnih izjava vlade Indonezije, izvješća WTO-a i OECD-a, povećanja domaće potrošnje CPO-a i sniženja cijena tog proizvoda na

indonezijskom tržištu nakon uvođenja izvozne pristojbe, zaključila da je opći sustav ograničavanja izvoza osmišljen kako bi se njime donijela korist industriji biodizela održavanjem domaćih cijena CPO-a na umjetno niskoj razini, umjesto da to bude samo sekundarni učinak javne mjere čiji je cilj prikupljanje javnih prihoda.

- 151 Na četvrtom mjestu, tužitelji tvrde da izvozna pristojba nije dovela do ograničavanja izvoza CPO-a jer proizvođači CPO-a još uvijek izvoze do 70 % svoje proizvodnje.
- 152 Taj se argument ne može prihvatiti. Naime, činjenica da se izvozilo 70 % indonezijskog CPO-a ne znači da su proizvođači CPO-a mogli slobodno i razumno odabrati da će izvoziti svoj proizvod i za to primati primjerenu naknadu. Naprotiv, kao što to pravilno naglašava Komisija, proizvođači CPO-a najprije su zadovoljavali domaću potražnju, koja je prema javnim izvorima navedenima u uvodnoj izjavi 153. pobijane uredbe iznosila 30 % proizvodnje, a tek su nakon toga izvozili. Iz toga proizlazi da ti proizvođači nisu nastojali izvoziti veći dio svoje proizvodnje ondje gdje su cijene bile veće jer su moguće dodatne koristi izvoza bile ograničene primjenom izvoznih ograničenja koja je uvela vlada Indonezije.
- 153 Budući da je taj argument odbijen, prvi prigovor valja odbiti u cijelosti.

– *PTPN-ova kontrola cijena*

- 154 U okviru drugog prigovora tužitelji tvrde da je Komisija pogrešno zaključila da je vlada Indonezije snizila cijene CPO-a na domaćem tržištu posredstvom PTPN-a.
- 155 Uvodno valja podsjetiti na to da je Komisija, kao što to proizlazi iz uvodnih izjava 91. do 99. i 126. Privremene uredbe te uvodnih izjava 120. i 123. pobijane uredbe, s obzirom na nedostatak suradnje između dobavljača CPO-a i PTPN-a, primijenila odredbe članka 28. stavka 1. Osnovne uredbe i da je svoje zaključke, kako bi ih potkrijepila, temeljila na raspoloživim podacima.
- 156 Kao prvo, tužitelji prigovaraju Komisiji što je zaključila da je PTPN utvrdio svoje cijene CPO-a na umjetno nisku razinu i nije djelovao kao razumni gospodarski subjekt na tržištu. Tvrde da PTPN, koji isporučuje samo 6 do 9 % ukupne opskrbe CPO-om u Indoneziji, nije utvrđivao svoje cijene jer su, s jedne strane, te cijene utvrđivane na dnevnim dražbama koje odražavaju ponudu i potražnju u Indoneziji i, s druge strane, da je činjenica da su indonezijske cijene CPO-a bile niže nego na međunarodnim tržištima posljedica toga što je Indonezija glavni proizvođač CPO-a na svijetu. Iz informacija koje je priopćilo osam dobavljača CPO-a proizlazi da je njihova prodaja CPO-a bila profitabilna, što dokazuje da su slijedili PTPN-ove cijene jer su ih smatrali profitabilnima, što također znači da je PTPN djelovao kao razumni gospodarski subjekt.
- 157 U tom pogledu, iz uvodnih izjava 128. do 131. Privremene uredbe proizlazi da je PTPN grupa društava u stopostotnom vlasništvu države, koju vlada Indonezije izravno kontrolira i koja proizvodi različitu robu, uključujući CPO.
- 158 U uvodnim izjavama 132. i 133. Privremene uredbe pojašnjava se, a stranke se s time slažu, da je PTPN organizirao dnevne dražbe za prodaju svojeg CPO-a. PTPN je prije pokretanja dnevnog postupka dražbe utvrđivao „okvirnu cijenu” za taj dan, ali nije bio obvezan odbijati ponude ispod te „okvirne cijene”.

- 159 Komisija je na temelju nekoliko raspoloživih podataka zaključila da je PTPN utvrđivao svoje cijene CPO-a na umjetno nisku razinu. Na prvom mjestu, iz uvodne izjave 151. pobijane uredbe proizlazi da je vlada Indonezije utjecala na PTPN-ove odluke u pogledu njegove politike cijena. Naime, kad je ponuđena cijena za kupnju CPO-a bila niža od „okvirne cijene” utvrđene za taj dan, PTPN-ov upravni odbor, koji su činili isključivo predstavnici vlade Indonezije, mogao je odlučiti hoće li prihvatiti ponudu, što je redovito bio slučaj. Na drugom mjestu, iz uvodne izjave 125. pobijane uredbe i uvodne izjave 135. Privremene uredbe proizlazi da su dostupne informacije upućivale na to da je PTPN proteklih godina ostvarivao gubitke jer je slijedio napatke vlade Indonezije. Na trećem mjestu, kao što to proizlazi iz uvodnih izjava 122. do 124. pobijane uredbe, Komisija nije mogla pribaviti nijedan dokaz da je „okvirna cijena” odraz tržišne cijene proizašle iz konkurentnog natječajnog postupka. Naprotiv, domaća cijena CPO-a bila je niža od svake od međunarodnih referentnih vrijednosti.
- 160 Ti se zaključci ne mogu dovesti u pitanje činjenicom da, kao što to proizlazi iz uvodne izjave 146. Privremene uredbe, PTPN isporučuje samo 6 do 9 % ukupne opskrbe CPO-om u Indoneziji, iz čega proizlazi, prema mišljenju tužitelja, da kupci CPO-a, koji su veća poduzeća, mogu nametnuti svoje cijene PTPN-u i malim dobavljačima CPO-a u skladu sa zakonom ponude i potražnje.
- 161 Naime, valja istaknuti da je točno da tržište obilježava takva neuravnoteženost u korist kupaca CPO-a, velikih poduzetnika koji imaju „kompenzacijsku kupovnu moć”. Komisija je to priznala u uvodnoj izjavi 146. Privremene uredbe. Međutim, tom se okolnosti ne može dovesti u pitanje zaključak prema kojem je vlada Indonezije posredstvom PTPN-a mogla provesti mehanizam utvrđivanja cijena. Naime, kao što je to Komisija istaknula u uvodnoj izjavi 146. Privremene uredbe, a da joj nitko nije proturječio, druga je značajka tržišta CPO-a, ovaj put sa stajališta ponude, njegova rascjepkanost između velikog broja malih poduzeća, osobito pojedinačnih poljoprivrednika. U takvim je okolnostima, nakon što je PTPN utvrdio cijenu za taj dan, dobavljačima CPO-a koji su držali male tržišne udjele bilo vrlo teško utvrditi veće prodajne cijene u odnosu na kupce koji imaju znatnu kupovnu moć. Stoga valja odbiti tvrdnje tužitelja prema kojima je struktura tržišta sprečavala PTPN da utvrdi cijene. Naprotiv, ta je struktura tržišta bila čimbenik koji je omogućio PTPN-u da utvrdi cijene CPO-a.
- 162 S obzirom na prethodno navedeno, valja utvrditi da Komisija nije počinila očitu pogrešku u ocjeni time što je u uvodnim izjavama 124. i 125. pobijane uredbe na temelju raspoloživih podataka zaključila da PTPN nije djelovao kao razumni gospodarski subjekt na tržištu i da je utvrđivao cijenu CPO-a na razinu nižu od referentnih vrijednosti.
- 163 Kao drugo, tužitelji osporavaju Komisijin zaključak iz točke 145. Privremene uredbe prema kojem „javnom objavom dnevne jedinične cijene [CPO-a] vlada Indonezije zapravo određuje maksimalnu cijenu po kojoj će se roba tog konkretnog dana prodavati”. Prema mišljenju tužitelja, CPO je primarna roba kojom se trguje u cijelom svijetu na temelju raznih široko dostupnih indeksa i nije neuobičajeno da njegova cijena slijedi određene trendove, a Komisijina analiza dokazuje da je indonezijsko tržište CPO-a vrlo konkurentno.
- 164 Iz uvodne izjave 160. pobijane uredbe proizlazi da je Komisija u ovom slučaju zaključila da vlada Indonezije, posredstvom PTPN-a, djeluje kao tijelo koje utvrđuje cijene na domaćem indonezijskom tržištu i da svi neovisni dobavljači CPO-a prate te pokazatelje cijena. Naime, Komisija je prije svega utvrdila, a tužitelji ne dovode valjano u pitanje ta utvrđenja, kao što to proizlazi iz točaka 157. do 159. ove presude, da je PTPN utvrđivao svoje cijene CPO-a na umjetno niskoj razini. Nadalje, Komisija je u uvodnim izjavama 140. i 141. Privremene uredbe napomenula da je PTPN objavljivao rezultate dnevnog nadmetanja na svojoj internetskoj

platformi uvijek u 15:30 h na dan nadmetanja, da je navodio točnu jediničnu cijenu CPO-a po kojoj se ono dodjeljuje i da su se svakodnevni pregovori između dobavljača CPO-a koji nisu PTPN i kupaca CPO-a, u kojima je početna cijena PTPN-ova dnevna cijena, u pravilu provodili čim bi rezultati PTPN-ova natječajnog postupka postali dostupni. Dnevna cijena CPO-a na domaćem tržištu precizno je odražavala cijenu dodjele u okviru PTPN-ovih dnevnih dražbi i usto je jedinična cijena koju su proizvođači izvoznici plaćali proizvođačima CPO-a koji nisu u državnom vlasništvu tijekom razdoblja ispitnog postupka uvijek bila ista ili niža od PTPN-ove cijene za taj dan. Naposljetku, kao što to proizlazi iz uvodne izjave 138. pobijane uredbe, do tih je djela došlo u kontekstu u kojem je vlada Indonezije donijela mjere kojima se narušila sposobnost dobavljača da izvoze svoj CPO.

- 165 U takvim okolnostima, Komisija nije počinila očitu pogrešku u ocjeni time što je smatrala da je vlada Indonezije, na temelju PTPN-ova transparentnog „utvrđivanja cijena” u smislu sudske prakse navedene u točkama 116. do 118. ove presude, povjerila zadaću dobavljačima CPO-a ili ih na to usmjerila.
- 166 Kao treće, tužitelji tvrde da je Komisija povrijedila članak 28. stavak 5. Osnovne uredbe jer nije uzela u obzir podatke koje su joj dostavili u pogledu PTPN-ova djelovanja.
- 167 Prema sudskoj praksi, člankom 28. Osnovne uredbe institucije se ovlašćuje da se koriste raspoloživim podacima kako se ne bi narušila učinkovitost Unijinih mjera trgovinske zaštite svaki puta kada bi se institucije Unije u okviru ispitnog postupka suočile s nesuradnjom (vidjeti u tom smislu i po analogiji presudu od 26. siječnja 2017., Maxcom/City Cycle Industries, C-248/15 P, C-254/15 P i C-260/15 P, EU:C:2017:62, t. 67.), a da ih se pritom ne obvezuje na to da se koriste najboljim raspoloživim podacima (presuda od 11. rujna 2014., Gold East Paper i Gold Huasheng Paper/Vijeće, T-444/11, EU:T:2014:773, t. 94.). Iz toga proizlazi da se Komisijina široka diskrecijska ovlast u području mjera trgovinske zaštite, prema sudskoj praksi navedenoj u točki 26. ove presude, izvršava i kad je riječ o primjeni članka 28. Osnovne uredbe.
- 168 U tom se kontekstu u članku 28. stavku 5. Osnovne uredbe predviđa, ako se Komisijina razmatranja temelje na odredbama stavka 1. tog članka, uključujući podatke dostavljene u pritužbi, da se oni „provjeravaju usporedbom s raspoloživim podacima iz drugih neovisnih izvora [...], kao i podaci primljeni od drugih zainteresiranih stranaka tijekom ispitnog postupka”, „ako je to primjereno i s obzirom na rokove ispitnog postupka”.
- 169 U ovom slučaju valja utvrditi, kao što to pravilno naglašava Komisija, da tužitelji ne osporavaju primjenu članka 28. stavka 1. Osnovne uredbe (vidjeti točku 155. ove presude). Tvrde da je Komisija trebala uzeti u obzir podatke koje su dostavili tijekom ispitnog postupka na temelju članka 28. stavka 5. Osnovne uredbe.
- 170 Međutim, tužitelji u svojim pismenima ne dovode u pitanje Komisijina činjenična utvrđenja, nego njihovu ocjenu. Činjeničnima elementima koje navode, odnosno činjenicom da je prodaja osam dobavljača CPO-a povezanih s grupom Wilmar profitabilna i da je CPO primarna roba kojom se trguje u cijelom svijetu na temelju raznih široko dostupnih indeksa, ne može se dovesti u pitanje Komisijine zaključke.
- 171 U svakom slučaju, potreba za jamčenjem učinkovitosti mjera trgovinske zaštite, u okolnostima poput ovih u predmetnom slučaju, također opravdava da je navedenim institucijama dopušteno temeljiti se na skupu podudarajućih indicija, kako su one navedene u točkama 158. do 159. ove

presude, kako bi zaključile da se CPO dobavlja po neprimjereno niskoj cijeni (vidjeti u tom smislu i po analogiji presudu od 26. siječnja 2017., Maxcom/Chin Haur Indonesia, C-247/15 P, C-253/15 P i C-259/15 P, EU:C:2017:61, t. 64. i navedenu sudsku praksu).

172 Stoga valja odbiti tu argumentaciju tužiteljâ, a posljedično i drugi prigovor u cijelosti.

– „Povjeravanje zadaće” ili „usmjeravanje”

173 U okviru trećeg prigovora tužitelji iznose niz argumenata kako bi dokazali da indonezijski dobavljači CPO-a nisu izloženi nikakvom obliku prijetnje ili navođenja koji bi ih doveli do toga da CPO na indonezijskom tržištu prodaju po nižim cijenama.

174 Valja utvrditi da tužitelji u okviru tog prigovora ponavljaju određene argumente koji se odnose na učinke izvozne pristojbe koji su već odbijeni u analizi prethodnih prigovora. Naime, argumenti koji se odnose na utjecaj izvozne pristojbe, odnosno na činjenicu da se najveći dio indonezijske proizvodnje CPO-a izvozi, izbor dobavljača CPO-a da prodaju na domaćem ili svjetskom tržištu, učinke izvozne pristojbe na domaće cijene CPO-a i odnos između indonezijskih i svjetskih cijena CPO-a već su odbijeni u točkama 136. do 153. ove presude.

175 Tužitelji osporavaju i Komisijine zaključke koji se temelje na dvama novinskim člancima navedenima u uvodnim izjavama 153. i 154. Privremene uredbe, pri čemu tvrde da Komisija nije utvrdila uzročno-posljedičnu vezu između potpore koju vlada Indonezije pruža industriji CPO-a i tvrdnji prema kojima se ta potpora upotrebljavala kako bi ih se navelo na to da CPO dobavljaju uz manju naknadu od primjerene. Prema mišljenju tužiteljâ, predmetni su se članci odnosili na potporu malih poljoprivrednika koju pruža vlada Indonezije, a čiji je cilj odgovoriti na povećanje potrošnje CPO-a u smislu obujma, a ne cijene. Nije postojao nikakav oblik uvjeravanja ni navođenja na to da se te količine CPO-a dobavljaju uz manju naknadu od primjerene.

176 Ta se argumentacija tužiteljâ temelji na pogrešnom tumačenju Privremene uredbe. Cilj dvaju novinskih članaka o kojima je riječ jest dokazati, kao što to Komisija tvrdi u svojim pismenima i uvodnoj izjavi 153. Privremene uredbe, da je vlada Indonezije proaktivno intervenirala na tržištu CPO-a kako bi dobavljače CPO-a potaknula da postupe u skladu s obvezom koja im je uvedena i u tu im je svrhu dodijelila subvencije kako bi zajamčila da se na proizvođače CPO-a ne utječe negativno prilikom provedbe ciljeva vlade Indonezije. Komisija u istoj uvodnoj izjavi pojašnjava da vlada Indonezije u biti podupire proizvođače CPO-a kako bi od toga korist imali proizvođači biodizela. Usto, Komisija te subvencije nije razmatrala zasebno, nego kao dio skupa mjera kojima je vlada Indonezije navodila proizvođače CPO-a da svoje proizvode prodaju na lokalnom tržištu po cijenama nižima nego što bi one inače bile (uvodna izjava 162. Privremene uredbe).

177 Stoga taj prigovor valja odbiti, a posljedično i prvi dio drugog tužbenog razloga u cijelosti.

Drugi dio drugog tužbenog razloga, koji se temelji na povredi članka 3. točke 1. podtočke (b) Osnovne uredbe i očitim pogreškama u ocjeni koje je Komisija počinila kad je zaključila da vlada Indonezije podupire prihode proizvođača biodizela

178 U okviru drugog dijela drugog tužbenog razloga tužitelji prigovaraju Komisiji što je smatrala da je postojala potpora prihodu i cijeni u korist proizvođača biodizela u smislu članka 3. točke 1. podtočke (b) Osnovne uredbe.

- 179 U tom pogledu valja utvrditi da tužitelji u okviru tog dijela ne osporavaju postojanje mjera koje je donijela vlada Indonezije i koje je Komisija navela u uvodnim izjavama 188. do 190. Privremene uredbe, čiji su zaključci potvrđeni uvodnom izjavom 169. pobijane uredbe, nego njihovu kvalifikaciju kao „potpore prihodu ili cijeni” u smislu članka 3. točke 1. podtočke (b) Osnovne uredbe.
- 180 Budući da se taj izraz ne definira u Osnovnoj uredbi, valja ga tumačiti, prema sudskoj praksi navedenoj u točki 113. ove presude, u skladu s njegovim uobičajenim značenjem u svakodnevnom jeziku, uzimajući u obzir kontekst u kojem se koristi i svrhu propisa kojeg je dio.
- 181 Cilj članka 3. Osnovne uredbe jest definirati pojam „subvencija” koji opravdava uvođenje kompenzacijske pristojbe. Konkretnije, člankom 3. točkom 1. podtočkom (a) navedene uredbe predviđa se da se smatra da subvencija postoji ako postoji „financijski doprinos”, „ili”, u skladu s podtočkom (b), ako postoji „bilo koji oblik potpore prihodu ili cijeni u smislu članka XVI. GATT-a iz 1994.”. Iz toga proizlazi da je cilj članka 3. točke 1. podtočke (b) Osnovne uredbe predvidjeti alternativni oblik subvencije onoj iz podtočke (a), kao što to jasno pokazuje upotreba rastavnog veznika „ili” koji označava alternativnost, kako bi se proširio opseg te odredbe.
- 182 Ta se odredba upotrebljava u kontekstu utvrđivanja postojanja subvencije i za njezino se tumačenje izričito upućuje na članak XVI. GATT-a, iz čega proizlazi volja zakonodavca Unije da sâm ograniči manevarski prostor u primjeni pravila GATT-a i WTO-a (vidjeti u tom smislu presudu od 16. srpnja 2015., Komisija/Rusal Armenal, C-21/14 P, EU:C:2015:494, t. 40. i 41. i navedenu sudsku praksu). U tom se članku upućuje na „sve subvencije, uključujući bilo koji oblik potpore prihodu ili cijeni, kojima se izravno ili neizravno povećava izvoz bilo kojeg proizvoda iz njezina državnog područja ili smanjuje uvoz bilo kojeg proizvoda u to područje”. Iz toga proizlazi da je, u smislu te odredbe, „potpora prihodu ili cijeni” oblik subvencije i da je ta odredba usmjerena na učinke te odredbe na izvoz i uvoz.
- 183 Prema njegovu uobičajenom značenju u svakodnevnom jeziku, pojam „potpora” znači „pomoć”, „podrška”, „zaštita”, „pripomoć” ili „oslonac”, a „podupirati” znači „održavati, nositi, podržavati” ili „pomoći, pružati podršku, poticati, pripomoći”. Iz teksta članka 3. točke 1. podtočke (b) Osnovne uredbe i članka XVI. GATT-a proizlazi da to djelovanje može imati „bilo koji oblik” ili „svaki oblik”, što je izraz koji ostavlja otvoreno pitanje „izgleda”, „aspekta”, „strukture” ili „načina djelovanja ili postupanja”. Stoga izraz „potpora prihodu ili cijeni” treba tumačiti na način da on obuhvaća svako djelovanje vlade kojim se izravno ili neizravno održava stabilnost prihoda ili cijena ili se uzrokuje njihovo povećanje. Upućivanje u članku 3. točki 1. podtočki (b) Osnovne uredbe na članak XVI. GATT-a podrazumijeva da se uzimaju u obzir i učinci tog djelovanja na izvoz i uvoz.
- 184 U ovom slučaju, kako bi odredila postoji li potpora prihodu ili cijeni u Privremenoj uredbi, čiji se zaključci potvrđuju u uvodnoj izjavi 169. pobijane uredbe, Komisija je utvrdila da je vlada Indonezije, provedbom skupa mjera, odnosno sustava izvoznih ograničenja za CPO, *de facto* utvrđivanjem cijena CPO-a na domaćem tržištu na umjetno nisku razinu i izravnim subvencioniranjem proizvođača CPO-a kako bi ih potaknula na to da postupaju u skladu s ciljevima vlade, razmotrenim u širem kontekstu promicanja razvoja industrije biodizela, osobito propisivanjem obveznog miješanja i uspostavom Fonda za nasade uljnih palmi u korist proizvođača biodizela, namjeravala intervenirati na tržištu kako bi osigurala konkretan ishod, a to je da proizvođači biodizela ostvaruju korist od umjetno niskih cijena za svoju opskrbu CPO-om, sirovinom koja čini oko 90 % njihovih troškova proizvodnje.

- 185 Komisija je u uvodnoj izjavi 191. Privremene uredbe zaključila da su te mjere vlade Indonezije pridonijele prihodu proizvođača biodizela i da su im omogućile da svoju glavnu sirovinu i element troška dobiju po cijeni nižoj od cijene na svjetskom tržištu, iz čega je zatim proizašlo umjetno povećanje dobiti ostvarene uglavnom izvozom u treće zemlje. Komisija je utvrdila i znatno povećanje izvoza biodizela u 2018., kao što to proizlazi iz tablice 2. navedene u uvodnoj izjavi 192. Privremene uredbe. Ta se analiza u cijelosti potvrđuje pobijanom uredbom (vidjeti uvodnu izjavu 169. pobijane uredbe).
- 186 Kao prvo, tužitelji tvrde da je tumačenje pojma potpore prihodu ili cijeni protivno sudskoj praksi WTO-a, odnosno razmatranjima iz izvješća odbora WTO-a naslovljenog „Kina – Kompenzacijske i antidampinške pristojbe na plosnato valjane proizvode od elektročelika s orijentiranim kristalima iz Sjedinjenih Američkih Država”, koje je doneseno 15. lipnja 2012. (WT/DS 414/R). Konkretnije, pozivaju se na točku 7.85. tog izvješća u kojoj je utvrđeno da „izraz ‚potpora cijeni’ ne uključuje svaku intervenciju vlade koja može utjecati na cijene, kao što su carine i količinska ograničenja”, i da „[k]onkretno, nije jasno je li [članak 1.1. točka 2. podtočka (a)] trebao obuhvaćati sve vrste vladinih mjera koje inače ne predstavljaju financijski doprinos, ali mogu imati neizravan učinak na tržište, uključujući i na cijene”.
- 187 Ne dovodeći u pitanje sudsku praksu navedenu u točkama 38. i 39. ove presude, valja istaknuti da je odbor u tom predmetu odlučio o sporazumima o dobrovoljnim ograničenjima kojima se ograničava uvoz čelika u Sjedinjene Američke Države, za koje je smatrao da na cijene imaju samo slučajan sekundarni učinak čiji je razmjer neizvjestan. Smatrao je da rečenica „bilo koji vid pomoći [...] cijeni” navedena u članku 1. stavku 1.1. točki (a) podtočki 2. Sporazuma o subvencijama i kompenzacijskim mjerama nema dovoljno širok doseg da bi obuhvaćala takve sporazume. Stoga se taj spor nije odnosio na skup mjera s istim ciljem i iste prirode kao što su one ispitane u pobijanoj uredbi, a osobito ne na posebna izvozna ograničenja i *de facto* utvrđivanje cijena posredstvom poduzetnika koji je u stopostotnom vlasništvu vlade Indonezije.
- 188 Kao drugo, tužitelji progovaraju Komisiji, pri čemu upućuju na nekoliko uvodnih izjava Privremene uredbe, da je pogrešno zaključila, s jedne strane, da je vlada Indonezije namjeravala promicati upotrebu biodizela u Indoneziji snižavanjem cijene CPO-a i, s druge strane, da je postojao skup mjera kojima se pružala potpora industriji biodizela i kojima se može dokazati postojanje potpore prihodu.
- 189 Kad je riječ o prvoj točki, valja napomenuti da tužitelji ne dovode u pitanje dokaze koje je Komisija upotrijebila kako bi utvrdila namjeru vlade Indonezije da pruži potporu domaćoj industriji biodizela, nego činjenicu da se ti dokazi odnose na namjeru navedene vlade da tu potporu pruži snižavanjem cijena CPO-a.
- 190 Međutim, taj se argument temelji na pogrešnom tumačenju Privremene uredbe. Naime, s jedne strane, izvozni porez i izvozne carine navedeni u uvodnoj izjavi 182. Privremene uredbe jesu među mjerama koje su omogućile Komisiji da zaključi da se dobavljačima CPO-a povjerila zadaća ili ih se usmjerilo na to da dobavljaju CPO uz manju naknadu od primjerene (vidjeti točke 121. do 132. ove presude). Isto razmatranje vrijedi za Fond za nasade uljnih palmi, koji je naveden u uvodnoj izjavi 186. Privremene uredbe i koji se financira izvoznom pristojbom na CPO i njegove derivate (uvodna izjava 117. privremene uredbe). S druge strane, iz tumačenja Privremene uredbe proizlazi da je Komisija najprije u uvodnim izjavama 182. do 186. utvrdila namjeru vlade Indonezije da pruži potporu domaćoj industriji biodizela prije nego što je u uvodnim izjavama 188. do 190. navela različite instrumente kojima je vlada Indonezije intervenirala u tržište CPO-a kako bi potaknula razvoj industrije biodizela.

- 191 Iz uvodnih izjava navedenih u prethodnoj točki proizlazi da je Komisija u dovoljnoj mjeri dokazala namjeru vlade Indonezije da interveniranjem u tržište CPO-a razvije industriju biodizela i da taj argument tužiteljâ treba odbiti.
- 192 Kad je riječ o drugoj točki, tužitelji u prilog svojim tvrdnjama koje se odnose na skup mjera za pružanje potpore industriji biodizela upućuju na svoje argumente istaknute u okviru prethodnog dijela. Budući da je prvi dio drugog tužbenog razloga tužiteljâ odbijen, taj argument također valja odbiti.
- 193 Kao treće, tužitelji tvrde da Komisija nije utvrdila kako se tim skupom mjera izravno ili neizravno povećao izvoz proizvoda podrijetlom iz Indonezije iz njezina državnog područja ili smanjio uvoz tog proizvoda u njezino državno područje, kao što se to zahtijeva člankom XVI. GATT-a. Iz podataka u tablici 2. navedenih u uvodnoj izjavi 192. Privremene uredbe proizlazi, na prvom mjestu, da se indonezijski izvoz biodizela znatno smanjio u razdoblju od 2015. do 2018. i, na drugom mjestu, da je taj skup mjera vjerojatno smanjio izvoz biodizela jer se njima poticala domaća potrošnja, dok su mjere koje navodno utječu na CPO bile iste za proizvođače biodizela, bez obzira na to izvoze li ga.
- 194 Kao prvo, u tom pogledu valja naglasiti, kao što je to Komisija učinila u uvodnoj izjavi 193. Privremene uredbe, da podaci iz tablice 2. navedeni u uvodnoj izjavi 192. navedene uredbe upućuju na to da se indonezijski izvoz biodizela znatno smanjio tijekom razdoblja u kojem su postojale mjere trgovinske zaštite u Uniji (između studenoga 2013. i ožujka 2018.), da bi se potom ponovno povećao 2018. uz porast od 847,59 % u odnosu na 2017. (vidjeti uvodne izjave 281., 282., 322. i 323. Privremene uredbe). Usto, kao što to Komisija napominje u uvodnoj izjavi 193., smanjenje izvoza tijekom razdoblja primjene mjera trgovinske zaštite u Uniji bilo je popraćeno znatnim povećanjem zaliha.
- 195 Kao drugo, kao što to Komisija pravilno naglašava u uvodnoj izjavi 191. Privremene uredbe, mjere koje provodi vlada Indonezije omogućile su proizvođačima biodizela da svoju glavnu sirovinu i element troška dobiju po cijeni nižoj od cijene na svjetskom tržištu, iz čega zatim proizlazi umjetno povećanje dobiti ostvarene uglavnom izvozom na tržišta trećih zemalja. Osim toga, činjenicom da je cilj obveze miješanja povećanje domaće potrošnje biodizela ne dovodi se u pitanje zaključak prema kojem je skup mjera koje je uvela vlada Indonezije, uključujući izravan prijenos sredstava iz Fonda za nasade uljnih palmi, utjecao na izvoz biodizela.
- 196 Stoga te argumente tužiteljâ treba odbiti.
- 197 Iz tih utvrđenja proizlazi da Komisija nije povrijedila članak 3. točku 1. podtočku (b) Osnovne uredbe i da nije počinila očitu pogrešku u ocjeni time što je zaključila da se mjere koje je provela vlada Indonezije mogu kvalificirati kao potpora prihodu ili cijeni u korist proizvođača biodizela.

Treći dio drugog tužbenog razloga, koji se temelji na povredi članka 3. točke 2. i članka 6. točke (d) Osnovne uredbe i očitim pogreškama u ocjeni koje je Komisija počinila prilikom utvrđivanja koristi dodijeljene proizvođačima biodizela

- 198 Tužitelji u okviru trećeg dijela drugog tužbenog razloga tvrde da je Komisija utvrđivanjem postojanja koristi i upotrebom pogrešnih referentnih cijena za izračun navedene koristi povrijedila članak 3. točku 2. i članak 6. točku (d) Osnovne uredbe.

- 199 U tom pogledu valja istaknuti da se člankom 3. Osnovne uredbe određuje da se smatra da subvencija postoji ako postoji „financijski doprinos” vlade ili njezina „potpor[a] prihodu ili cijeni” i ako se time dodjeljuje „korist”. Člancima 6. i 7. navedene uredbe određuju se detaljna pravila za izračun „koristi” koja se dodjeljuje. Kad je riječ o financijskom doprinosu ili potpori prihodu ili cijeni koji se sastoje od vladine prodaje robe, člankom 6. točkom (d) Osnovne uredbe u biti se predviđa da se tom prodajom korist dodjeljuje ako se prodaje za manju naknadu od primjerene (vidjeti u tom smislu presudu od 10. travnja 2019., Jindal Saw i Jindal Saw Italia/Komisija, T-300/16, EU:T:2019:235, t. 195. i 196.).
- 200 U članku 6. navedene uredbe navode se pravila za utvrđivanje, ovisno o vrsti mjere o kojoj je riječ, može li se ta mjera smatrati „korišću za primatelja”. U skladu s tim pravilima, korist postoji ako je primatelj konkretno primio financijski doprinos koji mu omogućuje da ostvari uvjete povoljnije od onih koji su mu dostupni na tržištu. Kad je riječ osobito o isporuci robe, člankom 6. točkom (d) Osnovne uredbe predviđa se da korist postoji samo ako se „prodaje za manju naknadu od primjerene”, pri čemu se „[p]rimjerenost naknade utvrđuje [...] u odnosu na prevladavajuće uvjete na tržištu za dotični proizvod ili uslugu u zemlji prodaje ili kupovine, uključujući cijenu, kvalitetu, raspoloživost, utrživost, prijevoz i druge kupoprodajne uvjete”. Iz tog teksta proizlazi da utvrđivanje „koristi” obuhvaća usporedbu i da ta usporedba, s obzirom na to da ima za cilj ocjenu primjerenosti plaćene cijene u odnosu na uobičajene uvjete na tržištu, u načelu u zemlji prodaje, treba uzeti u obzir sve elemente troška koji za primatelja nastaje uslijed primitka robe koju je vlada prodala. Stoga iz te odredbe proizlazi da metoda koju je Komisija upotrijebila za izračun koristi treba, u mjeri u kojoj je to moguće, omogućiti odražavanje koristi koja je stvarno dodijeljena primatelju (vidjeti u tom smislu presudu od 10. travnja 2019., Jindal Saw i Jindal Saw Italia/Komisija, T-300/16, EU:T:2019:235, t. 208. do 210.).
- 201 U ovom slučaju, iz uvodnih izjava 170. i 171. pobijane uredbe proizlazi da je Komisija utvrdila postojanje koristi na način da je kao referentnu cijenu, u svrhu usporedbe, upotrijebila izvozne cijene franco brod (FOB) CPO-a iz Indonezije u ostatak svijeta, kako su one navedene u indonezijskim statističkim podacima o izvozu, i da je korist dodijeljenu primatelju izračunala kao zbroj razlika između tih referentnih cijena CPO-a izračunanih po mjesecu tijekom razdoblja ispitnog postupka i cijena plaćenih za CPO kupljen na domaćem tržištu.
- 202 Tužitelji tvrde da je Komisija, u svrhu utvrđivanja koristi dodijeljene proizvođačima biodizela, primijenila pogrešan kriterij usporedbe kako bi zaključila da se CPO na indonezijskom tržištu dobavlja uz manju naknadu od primjerene.
- 203 Kao prvo, tužitelji tvrde da je Komisija kao kriterij usporedbe za analizu primjerenosti naknade trebala primijeniti cijene koje se naplaćuju u zemlji, a koje određuje tržište.
- 204 Međutim, Komisija je zaključila, a argumenti kojima tužitelji nastoje pobijati njezine zaključke već su odbijeni u okviru prvog dijela ovog tužbenog razloga, da je cijene CPO-a na indonezijskom tržištu utvrdio PTPN i da „okvirna cijena” koju predlaže to društvo nije odraz tržišne cijene proizišle iz konkurentnog natječajnog postupka (uvodne izjave 124. i 148. pobijane uredbe).
- 205 Stoga, s obzirom na narušavanje tržišta zbog intervencije vlade Indonezije (uvodna izjava 198. Privremene uredbe), Komisija je u uvodnoj izjavi 197. Privremene uredbe valjano mogla smatrati da je nabavnu cijenu CPO-a trebalo usporediti s odgovarajućom referentnom vrijednosti u skladu s člankom 6. točkom (d) Osnovne uredbe, tako da argument tužiteljâ treba odbiti.

- 206 Kao drugo, tužitelji tvrde da je Komisija pogrešno usporedila cijene CPO-a na domaćem indonezijskom tržištu s malezijskim domaćim cijenama i indonezijskim izvoznim cijenama. Konkretno, FOB cijene za izvoz uključivale su izvoznu pristojbu koja nije opterećivala domaće transakcije. Usto, Komisija je trebala prilagoditi referentnu cijenu kako bi zajamčila da primijenjena referentna vrijednost odražava uvjete pod kojima bi se trgovalo CPO-om u skladu s tržišnim uvjetima.
- 207 Najprije, iz uvodne izjave 182. pobijane uredbe i uvodne izjave 198. Privremene uredbe proizlazi da Komisija nije upotrijebila malezijske cijene kao referentnu cijenu kako bi utvrdila iznos koristi o kojoj je riječ. Činjenica da je Komisija u drugom dijelu Privremene uredbe (uvodna izjava 163.), kao što to ističu tužitelji, usporedila indonezijske domaće cijene CPO-a s malezijskim cijenama kako bi došla do zaključka da cijena koju je utvrdio PTPN nije poštena i da su cijene na domaćem tržištu u Indoneziji bile niže od tržišne cijene, nije relevantna u tom okviru utvrđivanja koristi koja je dodijeljena proizvođačima biodizela. Stoga valja odbiti tu tvrdnju tužiteljâ.
- 208 Nadalje, iz uvodne izjave 198. Privremene uredbe proizlazi da je Komisija smatrala da su cijene FOB za izvoz CPO-a iz Indonezije u ostatak svijeta odgovarajuća referentna vrijednost jer se utvrđuju u skladu s načelima slobodnog tržišta, odražavaju prevladavajuće uvjete na tržištu Indonezije i nisu narušene intervencijama vlade te su, slijedom toga, najbliža zamjena za nenarušene cijene na indonezijskom domaćem tržištu bez intervencije vlade Indonezije. Tužitelji u pogledu te analize tvrde da, čak i pod pretpostavkom da su cijene CPO-a na indonezijskom unutarnjem tržištu narušene, cijena FOB za izvoz nije valjana referentna cijena jer je i sama narušena izvoznim ograničenjima.
- 209 Taj argument treba odbiti. Naime, činjenica da su u cijenu FOB CPO-a za izvoz iz Indonezije uključeni učinci izvozne pristojbe, kao što to Komisija pojašnjava u uvodnim izjavama 173. i 181. pobijane uredbe, ne podrazumijeva da je ta cijena narušena. Naprotiv, budući da je cijena CPO-a na domaćem tržištu bila manja od primjerene, zbog skupa mjera među kojima su izvozni porez i izvozna pristojba te PTPN-ovo utvrđivanje cijena, cijena CPO-a za izvoz odgovarala je, nakon plaćanja izvozne pristojbe, kao što to pravilno naglašava Komisija, cijeni koju su prodavatelji nudili prilikom izvoza. Iako je izvozna pristojba jedna od mjera koje su dovele do poticanja dobavljača CPO-a na to da obavljaju prodaju na domaćem tržištu po neprimjereno niskim cijenama, indonezijska cijena FOB za izvoz zbog toga nije neprimjerena kao referentna cijena za izračun koristi. Naime, kao što je to pravilno smatrala Komisija, ta cijena omogućuje, u skladu s pravilom utvrđenim u članku 6. točki (d) Osnovne uredbe i sudskom praksom navedenom u točki 200. ove presude, odražavanje koristi, koliko je to moguće, koja je stvarno dodijeljena primatelju.
- 210 Naposljetku, argument tužiteljâ prema kojem je Komisija trebala prilagoditi referentnu cijenu također treba odbiti. Naime, na prvom mjestu, pristup tužiteljâ prema kojem je izvoznju pristojbu trebalo odbiti već je odbijen u prethodnoj točki. Na drugom mjestu, čak i ako tužitelji tvrde da su druge prilagodbe referentne cijene bile potrebne, nisu podnijeli dovoljno dokaza koji upućuju na to koje su to prilagodbe i zašto su bile potrebne. Doista, takav je dokaz nužan kako bi se utvrdilo da je institucija Unije počinila očitu pogrešku u ocjeni koja bi opravdavala poništenje akta (vidjeti u tom smislu presudu od 11. rujna 2014., *Gold East Paper i Gold Huasheng Paper/Vijeće*, T-444/11, EU:T:2014:773, t. 62.).
- 211 Kao treće, tužitelji se u prilog svojoj argumentaciji pozivaju na izvješće Žalbenog tijela WTO-a „Sjedinjene Američke Države – Kompenzacijske mjere za određene toplovaljane plosnate proizvode od ugljičnog čelika iz Indije”, doneseno 8. prosinca 2014. (WT/DS 436/AB/R), u kojem

se u točkama 4.148. i 4.151. navodi da „utvrđivanje je li naknada ‚manja od primjerene‘ u smislu članka 14. točke (d) pretpostavlja odabir kriterija za usporedbu, odnosno referentne cijene s kojom se uspoređuje cijena koju vlada primjenjuje za robu o kojoj je riječ” i da se ta referentna vrijednost „mora sastojati od cijena određenih na tržištu za istu ili sličnu robu koje se odnose ili upućuju na prevladavajuće tržišne uvjete za predmetnu robu u zemlji prodaje ili su s povezane s tim uvjetima”. Valja utvrditi, ne dovodeći u pitanje sudsku praksu navedenu u točkama 38. i 39. ove presude, da se utvrđenjima koja su tako iznesena u tom izvješću ne dovodi u pitanje Komisijina analiza navedena u točkama 201., 205. i 208. ove presude, koja također upućuje na tržišnu cijenu dostupnu za isti proizvod, osobito s obzirom na razmatranje navedeno u točki 4.155. navedenog izvješća, prema kojem, „[i]ako analiza referentnih točaka počinje razmatranjem cijena unutar zemlje za robu o kojoj je riječ, ne bi bilo primjereno upotrijebiti te cijene kada ih ne određuje tržište”.

212 Slijedom toga, valja odbiti taj argument, a posljedično i treći dio drugog tužbenog razloga u cijelosti.

213 S obzirom na ta razmatranja, valja odbiti drugi tužbeni razlog u cijelosti.

Treći tužbeni razlog, koji se temelji na povredi članka 8. stavka 8. Osnovne uredbe i očitoj pogrešci u ocjeni koju je Komisija počinila time što je zaključila da postoji prijetnja materijalne štete industriji Unije

214 U okviru trećeg tužbenog razloga tužitelji tvrde da je Komisija povrijedila članak 8. stavak 8. Osnovne uredbe i počinila očitu pogrešku u ocjeni jer je na temelju pogrešne pretpostavke da se industrija Unije nalazi u osjetljivom stanju zaključila da postoji prijetnja materijalne štete industriji Unije.

215 Komisija, koju podupire EBB, osporava taj tužbeni razlog.

216 U ovom slučaju, Komisija je u uvodnim izjavama 319. i 320. pobijane uredbe zaključila da industrija Unije nije pretrpjela materijalnu štetu tijekom razdoblja ispitnog postupka, iako navedena industrija nije bila stabilna. Međutim, smatrala je da u ovom slučaju postoji prijetnja materijalne štete navedenoj industriji.

217 U tom pogledu prije svega valja podsjetiti na to da se člankom 2. točkom (d) Osnovne uredbe definira da pojam „šteta”, ako nije drukčije navedeno, osobito znači materijalna šteta industriji Unije ili prijetnja materijalne štete toj industriji i da se u tom članku upućuje na odredbe članka 8. za tumačenje tog pojma.

218 Člankom 8. stavkom 1. te uredbe uređuje se utvrđivanje postojanja štete. Ono treba uključivati objektivno ispitivanje, s jedne strane, obujma subvencioniranog uvoza i učinka tog uvoza na cijene istovjetnih proizvoda na tržištu Unije te, s druge strane, posljedični učinak tog uvoza na industriju Unije.

219 Člankom 8. stavkom 4. Osnovne uredbe predviđa se da ispitivanje utjecaja subvencioniranog uvoza na predmetnu industriju Unije uključuje procjenu svih relevantnih gospodarskih čimbenika i pokazatelja koji utječu na stanje te proizvodnje, uključujući činjenicu da je proizvodnja još uvijek u postupku oporavka od učinaka prethodnog subvencioniranja ili dampinga.

- 220 U članku 8. stavku 5. Osnovne uredbe pojašnjava se da je potrebno dokazati, iz svih relevantnih dokaza koji se odnose na stanje industrije Unije, da postoji šteta koju je ta industrija pretrpjela. Konkretno, u tom se članku predviđa da takav dokaz podrazumijeva dokazivanje da obujam ili razine cijena iz njegova stavka 2. utječu na industriju Unije, u smislu stavka 4. istog članka, i da taj utjecaj postoji u mjeri u kojoj ga se može klasificirati kao materijalni (vidjeti u tom smislu i po analogiji presudu od 19. prosinca 2013., Transnational Company „Kazchrome” i ENRC Marketing/Vijeće, C-10/12 P, neobjavljenu, EU:C:2013:865, t. 49.).
- 221 Člankom 8. stavkom 8. Osnovne uredbe uređuje se „utvrđivanje prijetnje materijalne štete”. Pojašnjava se da se to utvrđivanje mora temeljiti na činjenicama, a ne na navodu, nagađanju ili dalekoj mogućnosti i da promjena okolnosti koja bi mogla dovesti do situacije u kojoj bi subvencija predstavljala štetu mora biti jasno predvidljiva i neminovna. Iz toga slijedi da utvrđenje prijetnje štete treba jasno proizlaziti iz činjenica slučaja. Iz toga također slijedi da do štete koja prijeti treba doći u kratkom roku (vidjeti po analogiji presudu od 29. siječnja 2014., Hubei Xinyegang Steel/Komisija, T-528/09, EU:T:2014:35, t. 54.).
- 222 U toj se odredbi na neograničavajući način nabrajaju čimbenici koje treba uzeti u obzir pri utvrđivanju postojanja prijetnje materijalne štete (vidjeti po analogiji mišljenje nezavisnog odvjetnika P. Mengozzija u spojenim predmetima ArcelorMittal Tubular Products Ostrava i dr./Vijeće i Vijeće/Hubei Xinyegang Steel, C-186/14 P i C-193/14 P, EU:C:2015:767, t. 44.).
- 223 Usto, Sud je već pojasnio da postojanje prijetnje štete, kao i postojanje štete, treba utvrditi na dan donošenja antisubvencijske mjere s obzirom na stanje industrije Unije na taj dan. Naime, institucije Unije samo će s obzirom na to stanje moći utvrditi hoće li neminovan rast budućeg subvencioniranog uvoza prouzročiti materijalnu štetu toj industriji u slučaju da se ne donese nikakva mjera trgovinske zaštite. Međutim, institucije Unije su u određenim okolnostima ovlaštene uzeti u obzir podatke za razdoblje nakon razdoblja ispitnog postupka (vidjeti po analogiji presudu od 4. veljače 2021., eurocylinder systems, C-324/19, EU:C:2021:94, t. 40. i 41.).
- 224 Valja podsjetiti i na to da, prema sudskoj praksi navedenoj u točki 26. ove presude, u području zajedničke trgovinske politike i osobito u području mjera trgovinske zaštite institucije Unije raspolažu širokom diskrecijskom ovlasti zbog složenosti gospodarskih, političkih i pravnih pitanja koja moraju razmatrati. U tom kontekstu valja smatrati da ispitivanje prijetnje štete pretpostavlja procjenu složenih ekonomskih pitanja i da sudski nadzor te ocjene stoga treba biti ograničen na provjeru poštovanja pravnih i postupovnih pravila, materijalne točnosti činjenica uzetih u obzir pri osporavanom izboru, nepostojanja očitih pogrešaka u ocjeni činjenica ili nepostojanja zlouporabe ovlasti. Takav ograničen sudski nadzor ne podrazumijeva to da se sud Unije suzdrži od nadziranja tumačenja ekonomskih podataka koje provode institucije (vidjeti po analogiji presudu od 29. siječnja 2014., Hubei Xinyegang Steel/Vijeće, T-528/09, EU:T:2014:35, t. 53. i u tom smislu presudu od 19. svibnja 2021., China Chamber of Commerce for Import and Export of Machinery and Electronic Products i dr./Komisija, T-254/18, u žalbenom postupku, EU:T:2021:278, t. 149.). Konkretno, zadaća Općeg suda nije samo provjeriti materijalnu točnost navedenih dokaznih elemenata kao i njihovu pouzdanost i dosljednost, nego i to predstavljaju li ti elementi skup relevantnih podataka koje treba uzeti u obzir prilikom ocjene složene situacije te jesu li oni takve prirode da podupiru zaključke koji su iz njih izvedeni (vidjeti po analogiji presudu od 18. listopada 2018., Gul Ahmed Textile Mills/Vijeće, C-100/17 P, EU:C:2018:842, t. 64.).

- 225 Naposlijetku, Komisijin zaključak u pogledu stanja industrije Unije, utvrđen u okviru analize materijalne štete industriji Unije, u smislu članka 8. stavka 4. Osnovne uredbe, u načelu je i dalje relevantan u okviru analize prijetnje materijalne štete toj industriji, u smislu članka 8. stavka 8. te uredbe (vidjeti po analogiji presudu od 4. veljače 2021., *eurocylinder systems*, C-324/19, EU:C:2021:94, t. 42.).
- 226 S obzirom na ta načela valja ispitati je li Komisija povrijedila članak 8. stavak 8. kad je u uvodnoj izjavi 360. Privremene uredbe zaključila, što je potvrđeno u uvodnoj izjavi 405. pobijane uredbe, da će se osjetljivo gospodarsko stanje industrije Unije vjerojatno pogoršati zbog stalnog i neminovnog subvencioniranog uvoza biodizela iz Indonezije koji je tijekom razdoblja ispitnog postupka predstavljao prijetnju materijalne štete industriji Unije.
- 227 Komisija tvrdi da u svakom slučaju može smatrati, čak i ako je počinila pogrešku jer je smatrala da je stanje industrije Unije osjetljivo, da će se stanje industrije Unije promijeniti u bliskoj budućnosti i dovesti do materijalne štete. U tim okolnostima treći tužbeni razlog tužitelja, kojim se ne dovodi u pitanje taj dio analize prijetnje materijalne štete, u svakom slučaju treba odbiti.
- 228 Valja istaknuti da, dok se člankom 8. stavkom 1. Osnovne uredbe zahtijeva da „utvrđivanje štete” uključuje osobito objektivno ispitivanje posljedica učinka subvencioniranog uvoza na industriju Unije, koje u skladu s člankom 8. stavkom 4. Osnovne uredbe uključuje procjenu svih relevantnih čimbenika i pokazatelja koji utječu na stanje proizvodnje Unije, se to ispitivanje Osnovnom uredbom ne zahtijeva izričito u pogledu analize prijetnje štete, u smislu njezina članka 8. stavka 8. Međutim, čini se da je potrebno ispitati relevantne čimbenike koji utječu na stanje proizvodnje Unije u kontekstu prijetnje štete jer to omogućuje prikaz stanja proizvodnje Unije u pogledu kojeg institucije mogu procijeniti, kao što se to zahtijeva člankom 8. stavkom 8. Osnovne uredbe, hoće li se u slučaju novog neminovnog uvoza prijetnja materijalne štete proizvodnji Unije pretvoriti u materijalnu štetu, ako se ne donesu zaštitne mjere. Drugim riječima, da bi institucije mogle utvrditi postoji li prijetnja materijalne štete proizvodnji Unije, kada po definiciji ta proizvodnja trenutačno ne trpi materijalnu štetu unatoč učincima subvencioniranog uvoza u razdoblju ispitnog postupka, potrebno je poznavati trenutačno stanje te proizvodnje (vidjeti u tom smislu i po analogiji presudu od 7. travnja 2016., *ArcelorMittal Tubular Products Ostrava i dr./Hubei Xinyegang Steel*, C-186/14 P i C-193/14 P, EU:C:2016:209, t. 31. i mišljenje nezavisnog odvjetnika P. Mengozzija u spojenim predmetima *ArcelorMittal Tubular Products Ostrava i dr./Vijeće i Vijeće/Hubei Xinyegang Steel*, C-186/14 P i C-193/14 P, EU:C:2015:767, t. 43. do 48.).
- 229 U ovom slučaju, kao što to pravilno naglašavaju tužitelji, iz uvodne izjave 360. Privremene uredbe proizlazi da se stanje industrije Unije uzelo u obzir kako bi se utvrdilo da postoji prijetnja štete. Prema tome, Komisijin zaključak u pogledu stanja industrije Unije ipak nije nepovezan s analizom prijetnje štete (vidjeti u tom smislu i po analogiji presudu od 29. siječnja 2014., *Hubei Xinyegang Steel/Conseil*, T-528/09, EU:T:2014:35, t. 58.). Ako se prihvati, trećim tužbenim razlogom stoga se može dovesti u pitanje osnovanost Komisijina zaključka o postojanju prijetnje materijalne štete.
- 230 Stoga valja odbiti Komisijin argument naveden u točki 227. ove presude i ispitati treći tužbeni razlog tužitelja.
- 231 Tužitelji tvrde da analiza gospodarskih pokazatelja Unije ne otkriva osjetljivo gospodarsko stanje industrije Unije. Svi ti čimbenici, osim tržišnih udjela, povećali su se u razdoblju od 2015. do razdoblja ispitnog postupka te je došlo tek do vrlo blagog pada prodaje u razdoblju od cijele 2017.

do razdoblja ispitnog postupka. Tužitelji su u prilog svojim tvrdnjama Općem sudu podnijeli tablicu koja prikazuje njihovu analizu podataka reprezentativnih za gospodarsko stanje industrije Unije koje je Komisija uzela u obzir u Privremenoj uredbi.

- 232 Najprije valja utvrditi da se u primjedbama tužiteljâ uzimaju u obzir podaci koje je podnijela Komisija, a koji se, osim na razdoblje ispitnog postupka, odnose i na cjelokupno „razmatrano razdoblje”, odnosno razdoblje od 1. siječnja 2015. do kraja razdoblja ispitnog postupka (uvodna izjava 13. Privremene uredbe). Prema sudskoj praksi, ideja na kojoj se temelji utvrđenje „razmatranog razdoblja” jest omogućiti Komisiji da ispita razdoblje koje je dulje od onog koje je obuhvaćeno samim ispitnim postupkom, na način da svoju analizu temelji na stvarnim i virtualnim trendovima koji zahtijevaju, kako bi ih se moglo utvrditi, dovoljno dugo razdoblje (vidjeti u tom smislu i po analogiji presudu od 7. svibnja 1991., Nakajima/Vijeće, C-69/89, EU:C:1991:186, t. 87. i od 19. svibnja 2021., China Chamber of Commerce for Import and Export of Machinery and Electronic Products i dr./Komisija, T-254/18, u žalbenom postupku, EU:T:2021:278, t. 337.).
- 233 Kako bi došla do zaključka da industrija Unije nije bila stabilna tijekom razdoblja ispitnog postupka, Komisija je u uvodnim izjavama 309. do 340. privremene uredbe uzela u obzir nekoliko mikroekonomskih i makroekonomskih pokazatelja te je potvrdila tu analizu u uvodnim izjavama 279. do 317. pobijane uredbe, u čijim je uvodnim izjavama 321. do 341. također ispitala gospodarske pokazatelje nakon razdoblja ispitnog postupka.
- 234 Kao prvo, kad je riječ o makroekonomskim pokazateljima, na prvom mjestu, tužitelji navode da su proizvodnja Unije, proizvodni kapacitet i iskorištenost kapaciteta imali pozitivno kretanje u razdoblju od 2015. do razdoblja ispitnog postupka.
- 235 U tom pogledu valja napomenuti da iz tablice 3. navedene u uvodnoj izjavi 268. Privremene uredbe proizlazi da je proizvodnja Unije nakon povećanja u razdoblju od 2015. do 2017. ostala gotovo stabilna u razdoblju od 2017. do razdoblja ispitnog postupka (blago povećanje od 13 071 053 do 13 140 582 tona sa stabilnim indeksom 111), dok se u istom razdoblju potrošnja Unije povećala, kao što to proizlazi iz tablice 4. navedene u uvodnoj izjavi 271. Privremene uredbe (s 14 202 128 na 15 634 102 tone, što je povećanje od 10,08 %). Iz toga proizlazi da proizvodnja Unije nije slijedila povećanje potrošnje Unije, dakle potražnje. Štoviše, iz tablice 8. navedene u uvodnoj izjavi 309. Privremene uredbe proizlazi da se proizvodni kapacitet Unije neznatno povećao u razdoblju od 2015. do 2016. (sa 16 009 878 tona na 16 561 814 tona) i u razdoblju od 2017. do razdoblja ispitnog postupka (sa 16 594 853 tone na 17 031 230 tona), dok se iskorištenost tih kapaciteta, nakon povećanja u 2015., 2016. i 2017., neznatno smanjila u razdoblju od 2017. do razdoblja ispitnog postupka.
- 236 Komisija je na temelju tih podataka u uvodnoj izjavi 310. Privremene uredbe smatrala da je povećanje proizvodnih kapaciteta Unije očito bilo manje od povećanja potražnje, s obzirom na to da je navedena industrija mogla samo vrlo ograničeno ostvarivati korist od rasta tržišta zbog znatnog povećanja subvencioniranog uvoza, posebno tijekom razdoblja ispitnog postupka.
- 237 Budući da se to utvrđenje poklapa s analiziranim podacima i s obzirom na to da se njime može potkrijepiti zaključak da je industrija Unije bila u osjetljivom stanju, treba odbiti prvi argument tužiteljâ.
- 238 Na drugom mjestu, tužitelji tvrde da se obujam prodaje povećao.

- 239 Međutim, iz tablice 9. navedene u uvodnoj izjavi 314. Privremene uredbe jasno proizlazi da, iako se obujam prodaje na tržištu Unije povećao u razdoblju od 2015. do 2017., ta se prodaja smanjila u razdoblju od 2017. do razdoblja ispitnog postupka, odnosu razdoblju koje odgovara, kao što to Komisija napominje u uvodnoj izjavi 317. Privremene uredbe, ukidanju pristojbi na uvoz iz Indonezije. Stoga valja odbiti taj argument tužiteljâ.
- 240 Na trećem mjestu, tužitelji tvrde da je industrija Unije zadržala velik tržišni udio, između 81 % i 95 %.
- 241 Međutim, valja utvrditi da iz tablice 9. navedene u uvodnoj izjavi 314. Privremene uredbe proizlazi da se tržišni udio industrije Unije znatno smanjio u razdoblju od 2017. do razdoblja ispitnog postupka (s 91,6 % na 81,5 %). Komisija u uvodnoj izjavi 317. navedene uredbe objašnjava, a tužitelji tu točku ne dovode valjano u pitanje svojom argumentacijom koja se temelji na ulozi uvoza iz Argentine (vidjeti točke 285. do 293. ove presude), da je to smanjenje posljedica ukidanja pristojbi na uvoz iz Indonezije koje je promijenilo stanje na tržištu u ožujku 2018., tijekom razdoblja ispitnog postupka. S obzirom na te podatke, valja odbiti taj argument tužiteljâ.
- 242 Na četvrtom mjestu, tužitelji navode da zaposlenost i produktivnost pokazuju pozitivna kretanja.
- 243 Naime, iz tablice 10. navedene u uvodnoj izjavi 319. Privremene uredbe proizlazi da se broj zaposlenika industrije Unije blago povećao u razdoblju od 2015. do razdoblja ispitnog postupka (za 78 zaposlenika). Međutim, produktivnost se smanjila u razdoblju od 2017. do razdoblja ispitnog postupka (s 4782 tone na 4625 tona po zaposleniku). Iz toga proizlazi da blago povećanje broja zaposlenika samo po sebi nije dovoljno da bi se pobili Komisijini zaključci koji se temelje na svim makroekonomskim pokazateljima. Naime, prema sudskoj praksi, iako ispitivanje institucija treba voditi do zaključka da je riječ o prijetnji materijalne štete, ne zahtijeva se da svi relevantni gospodarski čimbenici i pokazatelji upućuju na negativno kretanje (vidjeti u tom smislu i po analogiji presudu od 23. travnja 2018., Shanxi Taigang Stainless Steel/Komisija, T-675/15, neobjavljenu, EU:T:2018:209, t. 93. i navedenu sudsku praksu).
- 244 Iz toga slijedi da valja odbiti te argumente tužiteljâ.
- 245 Kao drugo, kad je riječ o mikroekonomskim pokazateljima, na prvom mjestu, tužitelji tvrde da su se prodajne cijene u Uniji i troškovi proizvodnje kretali usporedno.
- 246 Valja utvrditi da iz tablice 11. navedene u uvodnoj izjavi 325. Privremene uredbe proizlazi da su se cijene, nakon povećanja u razdoblju od 2015. do 2017., odnosno u razdoblju tijekom kojeg su postojale pristojbe na uvoz iz Indonezije, smanjile s 832 eura po toni na 794 eura u razdoblju od 2017. do razdoblja ispitnog postupka. Iz tablice 11. navedene u uvodnoj izjavi 325. Privremene uredbe proizlazi i da su se troškovi proizvodnje smanjili s 827 eura po toni na 791 euro po toni u razdoblju od 2017. do razdoblja ispitnog postupka. Međutim, iz svih podataka iz te tablice, a osobito iz smanjenja prodajne cijene, proizlazi da industrija Unije nije mogla ostvariti korist od nižih troškova jer je to smanjenje morala u potpunosti prenijeti na svoje kupce, kao što to pravilno napominje Komisija u uvodnoj izjavi 328. Privremene uredbe. Stoga valja odbiti taj argument tužiteljâ.
- 247 Na drugom mjestu, tužitelji navode da su se prosječni troškovi rada po zaposleniku kretali pozitivno.

- 248 Međutim, iz tablice 12. navedene u uvodnoj izjavi 330. Privremene uredbe proizlazi da je taj trošak, nakon što se znatno smanjio u razdoblju od 2015. do 2016., ostao gotovo stabilan u razdoblju od 2016. do razdoblja ispitnog postupka. Stoga taj argument tužiteljâ treba odbiti.
- 249 Na trećem mjestu, tužitelji tvrde da su se novčani tokovi, profitabilnost prodaje i povrat ulaganja kretali pozitivno.
- 250 U tom pogledu valja utvrditi da iz tablice 14. navedene u uvodnoj izjavi 334. Privremene uredbe proizlazi da su se novčani tokovi povećali u razdoblju od 2015. do 2017. (uz znatno povećanje u razdoblju od 2016. do 2017.), a zatim su se ponovno smanjili na razine iz 2016. Dakle, na temelju toga se ne može utvrditi pozitivno kretanje, suprotno onomu što tvrde tužitelji.
- 251 Kad je riječ o povratu ulaganja, on se znatno povećao u razdoblju od 2015. do 2016., a zatim je ostao relativno stabilan (18 % u 2016., 16 % u 2017. i 17 % tijekom razdoblja ispitnog postupka). Međutim, na temelju tih kretanja i stabilizacije profitabilnosti prodaje u Uniji nepovezanim kupcima na 0,8 % u 2017. i tijekom razdoblja ispitnog postupka ne mogu se dovesti u pitanje Komisijini zaključci o ukupnom stanju industrije Unije. Kao što je to Komisija tvrdila na raspravi, ta je stopa profitabilnosti niska i nije dostatna da dugoročno osigura opstanak industrije.
- 252 Tužitelji također osporavaju Komisijine zaključke koji se temelje na podacima za razdoblje nakon ispitnog postupka.
- 253 U tom pogledu valja podsjetiti na to da je, prema sudskoj praksi, ovlast uzimanja u obzir, u određenim okolnostima, podataka za razdoblje nakon ispitnog postupka opravdana u ispitnim postupcima čiji predmet nije utvrđivanje postojanja štete, nego utvrđivanje postojanja prijetnje štete što, po svojoj prirodi, podrazumijeva prospektivnu analizu. Tim se podacima stoga može koristiti kako bi se potvrdila ili osporila predviđanja iz Komisijine uredbe kojom se uvodi privremena kompenzacijska pristojba te, u prvom slučaju, omogućilo uvođenje konačne kompenzacijske pristojbe. Međutim, korištenje institucija Unije podacima za razdoblje nakon razdoblja ispitnog postupka ne može biti izvan nadzora suda Unije (vidjeti po analogiji presudu od 4. veljače 2021., *eurocylinder systems, C-324/19, EU:C:2021:94, t. 41.*).
- 254 U ovom slučaju, Komisija je u uvodnim izjavama 321. do 341. pobijane uredbe razmotrila podatke koji se odnose na razdoblje od listopada 2018. do lipnja 2019. (u daljnjem tekstu: razdoblje nakon ispitnog postupka) i zaključila da se tijekom razdoblja nakon ispitnog postupka gospodarsko stanje industrije Unije dodatno pogoršalo.
- 255 Tužitelji tvrde, iako su te informacije nepotpune, da je očito, s jedne strane, da su prodaja i iskorištenost kapaciteta ostali stabilni i, s druge strane, da se profitabilnost poboljšala s obzirom na to da su se troškovi proizvodnje smanjili više od jediničnih prodajnih cijena.
- 256 Međutim, valja utvrditi da iz tablice 2. navedene u uvodnoj izjavi 325. pobijane uredbe, čije podatke tužitelji ne osporavaju, proizlazi da su se proizvodnja Unije i prodaja smanjile od razdoblja ispitnog postupka do razdoblja nakon tog postupka (redom s 2 510 356 tona na 1 824 599 tona i s 2 524 646 tona na 1 871 962 tona). Stopa iskorištenosti kapaciteta također se znatno smanjila (s 82 % na 80 %). Usto, točno je da se jedinični trošak proizvodnje smanjio sa 791 eura po toni na 760 eura, a smanjila se i jedinična prodajna cijena na 4 eura po toni. To smanjenje kvalificira zabilježeno blago poboljšanje profitabilnosti kojim se ne mogu dovesti u pitanje Komisijini zaključci o stanju industrije Unije koji se temelje na svim relevantnim elementima u tom pogledu.

257 Stoga valja odbiti argumente tužitelja čiji je cilj pobijanje analize stanja industrije Unije i, prema tome, treći tužbeni razlog.

Četvrti tužbeni razlog, koji se temelji na povredi članka 8. stavaka 5 i 6. Osnovne uredbe i očitoj pogrešci u ocjeni koju je Komisija počinila time što je zaključila da zbog uvoza iz Indonezije postoji prijetnja štete industriji Unije i time što nije uzela u obzir utjecaj uvoza iz Argentine

258 Četvrti tužbeni razlog sastoji se od dvaju dijelova koje osporava Komisija, koju podupire EBB.

259 Najprije valja podsjetiti na to da je, prema sudskoj praksi, u skladu s člankom 1. stavkom 1. i člankom 8. stavkom 5. Osnovne uredbe, postojanje uzročno-posljedične veze između subvencioniranog uvoza i štete industriji Unije nužan uvjet za uvođenje kompenzacijske pristojbe (presuda od 10. travnja 2019., Jindal Saw i Jindal Saw Italia/Komisija, T-300/16, EU:T:2019:235, t. 257.). Isto se načelo primjenjuje kad se konačna kompenzacijska pristojba temelji na postojanju prijetnje materijalne štete industriji Unije.

260 Na temelju članka 8. stavaka 5. i 6. Osnovne uredbe, s jedne strane, institucije imaju obvezu ispitati proizlazi li šteta na koju se namjeravaju pozvati doista iz subvencioniranog uvoza. Riječ je o analizi koja se naziva analizom pripisivanja. S druge strane, trebaju isključiti svu štetu koja je posljedica drugih čimbenika, tako da se šteta do koje su doveli ti drugi čimbenici ne pripíše uvozu o kojem je riječ. Riječ je o analizi koja se naziva analizom nepripisivanja (vidjeti po analogiji presudu od 28. veljače 2017., Yingli Energy (Kina) i dr./Vijeće, T-160/14, neobjavljenu, EU:T:2017:125, t. 189. i navedenu sudsku praksu).

261 Tim se odredbama ne obvezuje institucije u pogledu oblika ili redoslijeda analize pripisivanja i analize nepripisivanja koje su dužne provesti. Suprotno tomu, tim se odredbama predviđa da te analize treba provesti tako da se štetni učinci subvencioniranog uvoza mogu odvojiti i razlikovati od štetnih učinaka drugih čimbenika (vidjeti po analogiji presudu od 25. listopada 2011., Transnational Company „Kazchrome” i ENRC Marketing/Vijeće, T-192/08, EU:T:2011:619, t.38.).

262 Kao što je to sud Unije već pojasnio, cilj je članka 8. stavaka 5. i 6. Osnovne uredbe osigurati, s jedne strane, da institucije Unije odvoje i razlikuju štetne učinke subvencioniranog uvoza od štetnih učinaka drugih čimbenika jer ako ne odvoje i ne razlikuju utjecaj različitih čimbenika, ne mogu valjano zaključiti da je subvencioniranim uvozom nanescena šteta industriji Unije. S druge strane, cilj je tih pravila da se industriji Unije ne pruži zaštita koja prekoračuje ono što je nužno (vidjeti u tom smislu i po analogiji presudu od 3. rujna 2009., Moser Baer India/Vijeće, C-535/06 P, EU:C:2009:498, t. 90.; od 19. prosinca 2013., Transnational Company „Kazchrome” i ENRC Marketing/Vijeće, C-10/12 P, neobjavljenu, EU:C:2013:865, t. 39. i od 6. rujna 2013., Godrej Industries i VVF/Vijeće, T-6/12, EU:T:2013:408, t. 63.).

263 Usto, široka diskrecijska ovlast kojom raspolažu institucije Unije u području zajedničke trgovinske politike i osobito u području mjera trgovinske zaštite, u skladu sa sudskom praksom navedenom u točki 26. ove presude, osobito se odnosi na sve uvjete utvrđivanja štete nanescene industriji Unije u okviru antisubvencijskog postupka, uključujući uzročno-posljedičnu vezu, te je stoga na tužiteljima da dostave dokaze koji će Općem sudu omogućiti da utvrdi da je Komisija počinila očitu pogrešku u ocjeni prilikom procjene štete i njezinih uzroka (vidjeti u tom smislu i po analogiji presudu od 11. rujna 2014., Gold East Paper i Gold Huasheng Paper/Vijeće, T-443/11, EU:T:2014:774, t. 323. do 325.).

264 Prvim dijelom četvrtog tužbenog razloga tužitelji osporavaju analizu pripisivanja koju je Komisija provela u uvodnim izjavama 406. do 415. pobijane uredbe. U drugom dijelu kritiziraju analizu nepripisivanja koja je provedena u točki 416. i sljedećim točkama te uredbe.

Prvi dio četvrtog tužbenog razloga, koji se temelji na povredi članka 8. stavka 5. Osnovne uredbe i očitim pogreškama u ocjeni koje je Komisija počinila kad je zaključila da zbog uvoza iz Indonezije postoji prijetnja štete

265 U okviru prvog dijela četvrtog tužbenog razloga tužitelji tvrde da Komisija nije dokazala da postoji uzročno-posljedična veza između uvoza biodizela iz Indonezije i prijetnje materijalne štete industriji Unije.

266 U tom pogledu valja naglasiti da je utvrđivanje učinka subvencioniranog uvoza na cijene sličnih proizvoda na tržištu Unije, na temelju članka 8. stavka 1. Osnovne uredbe, drukčije od utvrđivanja čiji je cilj utvrditi postojanje uzročno-posljedične veze između subvencioniranog uvoza i štete koju je pretrpjela industrija Unije iz članka 8. stavka 5. Osnovne uredbe. Cilj utvrđivanja koje se predviđa u članku 8. stavku 1. Osnovne uredbe jest utvrditi učinak subvencioniranog uvoza na cijene sličnih proizvoda na tržištu Unije. To utvrđivanje uključuje ispitivanje odnosa između cijena subvencioniranog uvoza i cijena sličnih proizvoda industrije Unije. Cilj utvrđivanja koje se predviđa u članku 8. stavku 5. Osnovne uredbe pak je utvrditi vezu između subvencioniranog uvoza i štete industrije Unije, razmatrane u cjelini. Međutim, iako se ta dva utvrđivanja razlikuju u svojoj svrsi, dokazi o postojanju štete, uključujući one koji se odnose na učinak uvoza na cijene sličnih proizvoda na tržištu Unije, uzimaju se u obzir u okviru analize koju je Komisija provela u pogledu uzročno-posljedične veze iz članka 8. stavka 5. Osnovne uredbe. Stoga postoji odnos između utvrđenja sniženja cijena i, općenitije, učinka subvencioniranog uvoza na cijene sličnih proizvoda na tržištu Unije, i utvrđenja uzročno-posljedične veze, na temelju članka 8. stavka 5. Osnovne uredbe (vidjeti u tom smislu i po analogiji presude od 30. studenoga 2011., Transnational Company „Kazchrome” i ENRC Marketing/Vijeće i Komisija, T-107/08, EU:T:2011:704, t. 59. i od 19. svibnja 2021., China Chamber of Commerce for Import and Export of Machinery and Electronic Products i dr./Komisija, u žalbenom postupku, T-254/18, EU:T:2021:278, t. 363.).

267 Komisija je u ovom slučaju u svrhu utvrđivanja postojanja uzročno-posljedične veze, u uvodnoj izjavi 361. Privremene uredbe, uzela u obzir povećanje uvoza iz Indonezije tijekom razdoblja ispitnog postupka, sniženje cijena biodizela podrijetlom iz Indonezije i činjenicu da je taj uvoz doveo do pada cijena industrije Unije. U uvodnoj izjavi 362. Privremene uredbe i uvodnoj izjavi 407. pobijane uredbe navela je da je industrija Unije zbog te situacije izgubila tržišne udjele unatoč povećanju proizvodnje i kapaciteta te da nije mogla poboljšati svoju nezadovoljavajuću profitnu maržu u inače povoljnom stanju na tržištu. Komisija je tako u uvodnoj izjavi 365. Privremene uredbe zaključila, što je potvrđeno u uvodnoj izjavi 415. pobijane uredbe, da subvencionirani uvoz indonezijskog biodizela uzrokuje prijetnju materijalne štete industriji Unije.

268 Najprije valja odbiti tvrdnju tužiteljâ prema kojoj uvoz iz Indonezije nije doveo do osjetljivosti industrije Unije i da, prema tome, zbog tog uvoza ne postoji prijetnja štete toj industriji. Naime, kao što to pravilno naglašava Komisija, u ovom se slučaju relevantna analiza ne odnosi na pitanje je li uvoz iz Indonezije uzrok osjetljivosti industrije Unije, nego na pitanje predstavlja li taj uvoz prijetnju materijalne štete u bliskoj budućnosti.

- 269 Kao prvo, tužitelji tvrde da iz podataka navedenih u tablicama iz Privremene uredbe proizlazi da je povećanje tržišnih udjela uvoza iz Indonezije u razdoblju od 2017. do razdoblja ispitnog postupka, što je logična posljedica poništenja antidampinških mjera koje su proglašene nezakonitima i kojima se blokirao indonezijski uvoz (vidjeti točke 3. do 6. ove presude), bilo manje značajno od smanjenja tržišnih udjela industrije Unije, što znači da je indonezijski uvoz samo popunio prazninu koju nije ispunila industrija Unije i ne opravdava to da je industrija Unije izgubila tržišne udjele.
- 270 U tom pogledu valja utvrditi da tužitelji ne dovode u pitanje podatke koje je Komisija upotrijebila kako bi došla do svojih zaključaka. Stoga se stranke slažu da se proizvodnja industrije Unije neznatno povećala u razdoblju od 2017. do razdoblja ispitnog postupka s 13 071 053 tone na 13 140 852 tone (tablica 3. navedena u uvodnoj izjavi 268. Privremene uredbe), dok se u istom razdoblju potrošnja u Uniji znatno povećala s 14 202 128 tona na 15 634 102 tone (tablica 4. navedena u uvodnoj izjavi 271. Privremene uredbe). Tijekom istog razdoblja uvoz iz Indonezije povećao se s 24 984 tone na 516 088 tona (tablica 5. navedena u uvodnoj izjavi 280. Privremene uredbe), što je povećanje od 1965,67 % ili 491 104 tone, a obujam prodaje industrije Unije na tržištu Unije smanjio se s 13 004 462 tone na 12 741 791 tonu (tablica 9. navedena u uvodnoj izjavi 314. Privremene uredbe), što je smanjenje od 262 671 tone. Usto, industrija Unije je tijekom istog razdoblja upotrebljavala samo 77 % svojih proizvodnih kapaciteta (tablica 8. navedena u uvodnoj izjavi 309. Privremene uredbe).
- 271 Iz podataka navedenih u prethodnoj točki proizlazi da se prodaja industrije Unije na tržištu Unije, unatoč povećanju potrošnje, a time i potražnje, na tom tržištu, smanjila usprkos postojanju znatnih rezervnih proizvodnih kapaciteta, dok se uvoz iz Indonezije istodobno povećao za 1965,67 %. Stoga Komisija nije počinila očitu pogrešku u ocjeni, u smislu sudske prakse navedene u točki 263. ove presude, kada je u uvodnoj izjavi 407. pobijane uredbe smatrala da je industrija Unije, unatoč povećanju proizvodnje i kapaciteta, izgubila tržišne udjele zbog povećanja uvoza tijekom razdoblja ispitnog postupka te sniženja i pada cijena industrije Unije zbog subvencioniranog uvoza iz Indonezije te da je to spriječilo industriju Unije da ostvari korist od inače povoljnog stanja na tržištu.
- 272 Tužitelji tvrde da se uvoz iz Indonezije u budućnosti neće dodatno povećati. Na prvom mjestu, potražnja za biodizelom s većim CFPP-om je ograničena. Na drugom mjestu, dvjema nedavno donesenim odredbama ograničava se upotreba PME-a u Uniji: Direktiva (EU) 2018/2001 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. prosinca 2018. o promicanju uporabe energije iz obnovljivih izvora (SL 2018., L 328, str. 82. i ispravci SL 2020., L 311, str. 11. i SL 2022., L 41, str. 37.) i Delegirana uredba Komisije (EU) 2019/807 od 13. ožujka 2019. o dopuni Direktive 2018/2001 u pogledu određivanja sirovina s visokim rizikom od neizravnih promjena uporabe zemljišta za koje je zabilježeno znatno širenje proizvodnog područja na zemljište s velikim zalihama ugljika i u pogledu certificiranja biogoriva, tekućih biogoriva i goriva iz biomase s niskim rizikom od neizravnih promjena uporabe zemljišta (SL 2019., L 133, str. 1.).
- 273 Na prvom mjestu, kao što to pravilno naglašava Komisija, tužitelji nisu doveli u pitanje njezine zaključke koji se odnose na konkurentski odnos biodizela proizvedenog u Uniji i biodizela iz Indonezije te činjenicu da taj biodizel izvršava cjenovni pritisak (uvodna izjava 254. pobijane uredbe). Usto, kao što to proizlazi iz tablice 4. navedene u uvodnoj izjavi 353. pobijane uredbe, obujam uvoza iz Indonezije za tri kvartala razdoblja nakon ispitnog postupka veći je od obujma tog uvoza za četiri kvartala razdoblja ispitnog postupka.

- 274 Na drugom mjestu, Komisija je u uvodnoj izjavi 360. pobijane uredbe pravilno smatrala da se učinak Direktive 2018/2001 ne može predvidjeti i da „ne utječe na prijetnju štete koju indonezijski uvoz predstavlja za industriju Unije u bliskoj budućnosti”. Naime, valja utvrditi da je ta direktiva donesena nakon razdoblja ispitnog postupka i da je rok za njezino prenošenje isticao tek 30. lipnja 2021., u skladu s njezinim člankom 36. stavkom 1. Usto, na temelju članka 26. stavka 2. navedene direktive, potpuno ograničenje uvoza „biogoriva, tekućih biogoriva i goriva iz biomase proizvedenih iz kultura za proizvodnju hrane i hrane za životinje s visokim rizikom od neizravnih promjena uporabe zemljišta za koje je uočeno znatno proširenje proizvodnog područja na zemljište s velikim zalihama ugljika” provodit će se postupno od 31. prosinca 2023., u skladu s člankom 26. stavkom 2. te direktive.
- 275 Kao drugo, tužitelji tvrde da Komisija nije utvrdila vezu između povećanja uvoza iz Indonezije i problemâ profitabilnosti industrije Unije. Iz podataka navedenih u tablicama iz Privremene uredbe proizlazi da je profitabilnost industrije Unije ostala pozitivna tijekom razdoblja ispitnog postupka i da ne postoji povezanost između uvoza iz Indonezije i profitabilnosti industrije Unije. Podaci iz razdoblja nakon ispitnog postupka potvrđuju nepostojanje te povezanosti.
- 276 Naime, iz tablice 14. navedene u uvodnoj izjavi 334. Privremene uredbe proizlazi da je profitabilnost industrije Unije ostala stabilna tijekom razdoblja ispitnog postupka (na 0,8 %). Međutim, kao što to proizlazi iz tablice 3. navedene u uvodnoj izjavi 329. pobijane uredbe, tijekom razdoblja nakon ispitnog postupka i nakon povećanja profitabilnosti na 10,8 % u četvrtom kvartalu 2018., profitabilnost se smanjila na razinu nižu od one iz razdoblja ispitnog postupka, odnosno na negativnu razinu (-5 %) u drugom kvartalu 2019. Usto, iz tablice 4. navedene u uvodnoj izjavi 353. pobijane uredbe proizlazi da je izvoz iz Indonezije bio veći u prvom i drugom kvartalu 2019. u odnosu na četvrti kvartal 2018. tijekom kojeg se profitabilnost proizvodnje Unije povećala.
- 277 Stoga, Komisija nije počinila očitu pogrešku u ocjeni kad je zaključila da postoji uzročno-posljedična veza između uvoza biodizela iz Indonezije i postojanja prijetnje materijalne štete industriji Unije.
- 278 Stoga valja odbiti prvi dio četvrtog tužbenog razloga.

Drugi dio četvrtog tužbenog razloga, koji se temelji na povredi članka 8. stavka 6. Osnovne uredbe i očitim pogreškama u ocjeni u analizi utjecaja uvoza biodizela iz Argentine

- 279 U okviru drugog dijela četvrtog tužbenog razloga tužitelji tvrde da Komisija u svojoj analizi nepripisivanja nije uzela u obzir prijetnju štete koja je posljedica uvoza biodizela iz Argentine na koji se odnosi Provedbena uredba Komisije (EU) 2019/244 od 11. veljače 2019. o uvođenju konačne kompenzacijske pristojbe na uvoz biodizela podrijetlom iz Argentine (SL 2019., L 40, str. 1. i ispravak SL 2019., L 86, str. 116.).
- 280 U tom pogledu valja podsjetiti na to da Komisija, kao što proizlazi iz točke 260. ove presude, u okviru analize nepripisivanja predviđene u članku 8. stavku 6. Osnovne uredbe treba isključiti svu štetu koja je posljedica drugih čimbenika, tako da se šteta do koje su doveli ti drugi čimbenici ne pripíše onima subvencioniranog uvoza.
- 281 U tu svrhu Komisija mora provjeriti da učinci tih drugih čimbenika nisu bili takvi da su prekinuli uzročno-posljedičnu vezu između, s jedne strane, uvoza o kojem je riječ i, s druge strane, štete nastale industriji Unije. Na Komisiji je također da provjeri da prilikom utvrđivanja štete nije uzeta

u obzir šteta uzrokovana tim drugim čimbenicima jer, čak i ako određeni drugi čimbenik ne može prekinuti uzročno-posljedičnu vezu između ispitnog uvoza i štete industriji Unije, tim se čimbenikom može nanijeti autonomna šteta industriji Unije. Međutim, ako Komisija utvrdi da je unatoč takvim čimbenicima šteta nanescena uvozom o kojem je riječ znatna, slijedom toga može se utvrditi da postoji uzročno-posljedična veza između tog uvoza i štete koju je pretrpjela industrija Unije (vidjeti u tom smislu i po analogiji presude od 4. veljače 2016., C & J Clark International i Puma, C-659/13 i C-34/14, EU:C:2016:74, t. 169. i navedenu sudsku praksu te od 28. veljače 2017., Canadian Solar Emea i dr./Vijeće, T-162/14, neobjavljenu, EU:T:2017:124, t. 182. do 185. i navedenu sudsku praksu).

- 282 Usto, prema sudskoj praksi, Komisija može subvencioniranom uvozu pripisati odgovornost za štetu, čak i ako njegovi učinci čine samo dio veće štete pripisive drugim čimbenicima. Kompenzacijske pristojbe mogu se uvesti čak i ako se njima ne riješe problemi koje industriji Unije stvaraju drugi čimbenici (vidjeti u tom smislu i po analogiji presudu od 5. listopada 1988., Canon i dr./Vijeće, 277/85 i 300/85, EU:C:1988:467, t. 62. i 63.; od 29. siječnja 1998., Sinochem/Vijeće, T-97/95, EU:T:1998:9, t. 99. do 103. i od 28. veljače 2017., Yingli Energy (Kina) i dr./Vijeće, T-160/14, neobjavljenu, EU:T:2017:125, t. 192.). Stoga, da bi postojala uzročno-posljedična veza između subvencioniranog uvoza i štete ili prijetnje materijalne štete industriji Unije, u smislu odredbi Osnovne uredbe, nije nužno da je taj uvoz jedini uzrok te štete.
- 283 U tom kontekstu nije nužno navesti, pa čak niti kvantificirati ili utvrditi opseg točnih učinaka čimbenika o kojem je riječ (vidjeti u tom smislu presudu od 28. veljače 2017., Yingli Energy (Kina) i dr./Vijeće, T-160/14, neobjavljenu, EU:T:2017:125, t. 195.; vidjeti po analogiji i presudu od 4. listopada 2006., Moser Baer India/Vijeće, T-300/03, EU:T:2006:289, t. 269).
- 284 Valja također podsjetiti na to da je na strankama koje se pozivaju na nezakonitost sporne uredbe da podnesu dokaze kojima se može dokazati da su ti čimbenici mogli imati takav utjecaj da se postojanje štete nanescene industriji Unije i uzročno-posljedične veze između te štete i dampinškog ili subvencioniranog uvoza ne utvrdi te ih stoga treba dovesti u pitanje (vidjeti u tom smislu i po analogiji presude od 28. studenoga 2013., CHEMK i KF/Vijeće, C-13/12 P, neobjavljenu, EU:C:2013:780, t.75. i od 19. prosinca 2013., Transnational Company „Kazchrome” i ENRC Marketing/Vijeće, C-10/12 P, neobjavljenu, EU:C:2013:865, t. 28.).
- 285 U ovom slučaju, Komisija je, suprotno onomu što tvrde tužitelji, u uvodnim izjavama 416. do 460. pobijane uredbe ocijenila učinke drugih čimbenika koji mogu nanijeti štetu industriji Unije. U tom je kontekstu u uvodnim izjavama 416. do 420. pobijane uredbe i uvodnim izjavama 368. do 370. Privremene uredbe osobito ocijenila učinke uvoza biodizela iz Argentine.
- 286 Konkretnije, Komisija je u uvodnoj izjavi 368. Privremene uredbe navela da je uvoz iz Argentine 2017. dosegao tržišni udio od 2,8 %, koji se tijekom razdoblja ispitnog postupka povećao na gotovo 10 %, ali je bio predmet ispitnog postupka koji je završio uvođenjem konačne kompenzacijske pristojbe i prihvaćanjem ponuda za preuzimanje obveza u veljači 2019. Stoga je u uvodnim izjavama 417. i 418. pobijane uredbe zaključila da je uvoz iz Argentine bio dio prijetnje štete za industriju Unije tijekom razdoblja ispitnog postupka, zbog čega je Komisija u veljači 2019. uvela mjere protiv tog uvoza i prihvatila preuzimanje obveza u vezi s cijenama, ali da ta činjenica ne znači da uvoz iz Indonezije nije bio prijetnja štete, osobito nakon što su mjere protiv uvoza iz Argentine stupile na snagu.

- 287 Kao prvo, tužitelji tvrde da je povećanje uvoza iz Argentine tri puta veće od povećanja uvoza iz Indonezije i da su cijene argentinskog uvoza puno niže, što znači da su one glavni uzrok prijetnje štete. Usto, prema mišljenju tužitelja, uvoz iz Indonezije tijekom razdoblja ispitnog postupka iznosio je 516 088 tona, odnosno imao je tržišni udio od 3,3 %, a tijekom razdoblja nakon ispitnog postupka iznosio je 581 086 tona, odnosno imao je tržišni udio od 5 %, što je tržišni udio koji je za Komisiju značio, u skladu s uvodnom izjavom 466. Provedbene uredbe 2019/244, da nije vjerojatno da će taj izvoz biti glavni uzrok štete u neposrednoj budućnosti. Tijekom razdoblja nakon ispitnog postupka, tržišni udio Argentine smanjio se za 4,1 %, dok se tržišni udio Indonezije povećao za 1,7 %, tržišni udio Malezije povećao se za 0,9 %, tržišni udio Kine ostao je stabilan, a tržišni udio industrije Unije povećao se za 1,5 %. Indonezijske cijene biodizela ostale su niže od cijena argentinskog biodizela i profitabilnost industrije Unije se povećala.
- 288 Tužitelji naglašavaju da je Komisija, Provedbenom odlukom (EU) 2019/245 od 11. veljače 2019. o prihvaćanju ponuda za preuzimanje obveza nakon uvođenja konačnih kompenzacijskih pristojbi na uvoz biodizela podrijetlom iz Argentine (SL 2019., L 40, str. 71. i ispravak SL 2019., L 86, str. 117.), osim toga odobrila uvoz od oko 10 % prosječne godišnje potrošnje u Uniji od 2014. do razdoblja ispitnog postupka (što, prema mišljenju tužitelja, odgovara iznosu od 1 233 417 tona godišnje, što je dvostruko više od indonezijskog izvoza). Komisija je stoga smatrala da argentinski uvoz u načelu ne bi trebao ugroziti ukupne rezultate industrije Unije. Unatoč tomu što je donesena Provedbena uredba 2019/244, taj uvoz ostaje prijetnja štete industriji Unije jer izbjegava kompenzacijske pristojbe samo ako ne premašuje prag od 1 233 417 tona godišnje i ako poštuje najnižu uvoznju cijenu. Iz tablica 2. i 6. pobijane uredbe proizlazi da je uvoz iz Argentine i dalje veći od uvoza iz Indonezije i da su cijene uvoza iz Indonezije bile više od cijena uvoza iz Argentine tijekom razdoblja ispitnog postupka, kako je on definiran u Provedbenoj uredbi 2019/244.
- 289 Svim tim argumentima tužitelji u biti tvrde, kao prvo, da je uvoz iz Argentine i dalje čimbenik zbog kojeg postoji prijetnja štete industriji Unije i, kao drugo, da uvoz iz Indonezije u cjelokupnom kontekstu nakon donošenja Provedbene uredbe 2019/244 ne predstavlja prijetnju štete industriji Unije.
- 290 Međutim, kad je riječ o prvoj tvrdnji, valja podsjetiti na to da, prema sudskoj praksi navedenoj u točki 282. ove presude, Komisija može subvencioniranom uvozu pripisati odgovornost za štetu, čak i ako njegovi učinci čine samo dio veće štete pripisive drugim čimbenicima. Subvencionirani uvoz ne mora nužno biti jedini uzrok štete ili prijetnje štete. Stoga postojanost prijetnje štete povezane s uvozom biodizela iz Argentine ne isključuje Komisijino utvrđenje iz pobijane uredbe o postojanju druge prijetnje štete koja je uzrokovana uvozom biodizela iz Indonezije.
- 291 Kad je riječ o drugoj tvrdnji, Komisija je pravilno smatrala da uvoz iz Argentine nije mogao prekinuti uzročno-posljedičnu vezu između, s jedne strane, uvoza iz Indonezije i, s druge strane, prijetnje štete industriji Unije jer su kompenzacijske mjere protiv uvoza iz Argentine već bile na snazi (uvodna izjava 418. pobijane uredbe). Komisija je također pravilno smatrala da je, unatoč tom uvozu, riječ o materijalnoj prijetnji štete uzrokovane uvozom iz Indonezije te da se može utvrditi uzročno-posljedična veza između tog uvoza i prijetnje štete industriji Unije. Naime, kao što to proizlazi iz tablice 6. navedene u uvodnoj izjavi 430. pobijane uredbe, čije podatke tužitelji ne osporavaju, tijekom razdoblja nakon ispitnog postupka argentinski i indonezijski tržišni udjeli bili su gotovo jednaki (5,7 % odnosno 5 %), dok je cijena uvoza iz Indonezije (655 eura po toni) bila niža od cijene uvoza iz Argentine (673 eura po toni). Ta razlika u cijeni između uvoza iz Indonezije i uvoza iz Argentine potvrđuje Komisijin zaključak prema kojem je bila riječ o materijalnoj prijetnji štete uzrokovane uvozom iz Indonezije unatoč postojanju uvoza iz Argentine.

- 292 U svakom slučaju, tužitelji nisu dokazali, kao što to trebaju prema sudskoj praksi navedenoj u točki 284. ove presude, da je uvoz iz Argentine mogao imati takav utjecaj da se postojanje prijetnje štete industriji Unije i uzročno-posljedične veze između subvencioniranog uvoza iz Indonezije i prijetnje štete industriji Unije ne utvrdi.
- 293 Usto, ne mogu se prihvatiti tvrdnje tužitelja koje se temelje na Komisijinim zaključcima u uvodnim izjavama 463. i 466. Provedbene uredbe 2019/244, odnosno da nije vjerojatno da će uvoz biodizela iz Indonezije, koji odgovara tržišnom udjelu od 5 %, biti glavni uzrok štete u neposrednoj budućnosti. Na prvom mjestu, Komisijini se zaključci odnose na različito razdoblje ispitnog postupka, odnosno na razdoblje između 1. siječnja i 31. prosinca 2017., tijekom kojeg su antidampinške mjere protiv uvoza iz Indonezije i dalje bile na snazi. Na drugom mjestu, situacija se promijenila tijekom razdoblja ispitnog postupka koje se odnosilo na uvoz iz Indonezije jer su negativni učinci uvoza iz Argentine, kao što to pravilno naglašava Komisija, neutralizirani donošenjem Provedbene uredbe 2019/244 u veljači 2019., čime se promijenila situacija na tržištu Unije. Na trećem mjestu, Komisija, napominjući pritom da nije vjerojatno da će uvoz biodizela iz Indonezije biti „glavni” uzrok štete u neposrednoj budućnosti, nije isključila mogućnost da taj uvoz predstavlja uzrok štete ili prijetnju štete industriji Unije.
- 294 Iz toga proizlazi da je Komisijina analiza u skladu s načelima navedenima u točkama 280. do 282. ove presude i da nije počinila očitu pogrešku u ocjeni kad je zaključila da postoji uzročno-posljedična veza između uvoza iz Indonezije i prijetnje materijalne štete industriji Unije. Stoga argumente tužitelja treba odbiti.
- 295 Kao drugo, tužitelji tvrde da sudska praksa tijela WTO-a naglašava nedosljednost Komisijine analize nepripisivanja.
- 296 Tužitelji se u prilog svojim tvrdnjama pozivaju na dva izvješća odbora WTO-a. S jedne strane, riječ je o izvješću odbora WTO-a naslovljenom „Kina – Antidampinške mjere na uvoz celulozne mase iz Kanade”, donesenom 25. travnja 2017. (WT/DS 483/R), u kojem se u točki 7.150. navodi sljedeće:
- „Povećanje tržišnog udjela nedampinškog uvoza, koji se prodavao po cijeni koja je slična cijeni dampinškog uvoza, nije se ispitalo [...] u okviru dokazivanja uzročno-posljedične veze između dampinškog uvoza i materijalne štete. [...] Međutim, očekivali smo da će u tim okolnostima tijelo zaduženo za provedbu razumnog i objektivnog ispitnog postupka ispitati barem moguću ulogu nedampinškog uvoza u padu cijena za koji je [tijelo zaduženo za ispitni postupak] utvrdilo da je pridonio nanošenju materijalne štete dijelu domaće proizvodnje.”
- 297 S druge strane, riječ je o izvješću odbora WTO-a naslovljenom „Sjedinjene Američke Države – Antidampinške i kompenzacijske mjere na određeni premazani papir iz Indonezije”, donesenom 6. prosinca 2017. (WT/DS 491/R), u kojem se u točkama 7.211. i 7.233. naglašava da:
- „Kako bi se razmotrilo [pitanje je li tijelo zaduženo za provedbu ispitnog postupka osiguralo da se subvencioniranom uvozu ne pripise bilo kakva (buduća) šteta koju mogu prouzročiti navodni ‚drugi čimbenici’], ispitat će se li [tijelo zaduženo za provedbu ispitnog postupka] dalo zadovoljavajuće objašnjenje o prirodi i značaju vjerojatnih štetnih učinaka drugih čimbenika, za razliku od vjerojatnih štetnih učinaka subvencioniranog uvoza, te može li se na temelju tih objašnjenja [...] utvrditi da su zaključci koje je to tijelo donijelo jednako razumni kao i zaključci koje bi moglo izvesti tijelo zaduženo za provedbu nepristranog i objektivnog ispitnog postupka s obzirom na iznesene činjenice i argumente [...]. [U] slučaju da su drugi čimbenici pridonijeli

osjetljivosti dijela domaće proizvodnje, očekuje se da tijelo zaduženo za provedbu ispitnog postupka uzme u obzir i ispita vjerojatan budući utjecaj tih drugih čimbenika kako bi se osiguralo da se nikakva vjerojatna buduća šteta koja proizlazi iz tih drugih čimbenika ne pripiše predmetnom uvozu.”

- 298 Doista, ne dovodeći u pitanje sudsku praksu navedenu u točkama 38. i 39. ove presude, iz dijela pobijane uredbe i Privremene uredbe u kojem je riječ o analizi uzročno-posljedične veze, te osobito iz uvodnih izjava 416. do 420. pobijane uredbe i uvodnih izjava 368. do 370. Privremene uredbe koje se odnose na uvoz iz Argentine, proizlazi da je Komisijina analiza u skladu s načelima navedenima u tim izvješćima odbora WTO-a. Naime, Komisija je ocijenila ulogu i učinke uvoza biodizela iz Argentine na industriju Unije (uvodne izjave 430. do 433. pobijane uredbe i uvodne izjave 367. do 370. Privremene uredbe) i pružila zadovoljavajuća obrazloženja o prirodi i značaju vjerojatnih štetnih učinaka navedenog uvoza, osobito u uvodnoj izjavi 370. Privremene uredbe i uvodnoj izjavi 431. pobijane uredbe, prije nego što je u uvodnoj izjavi 431. pobijane uredbe zaključila da taj uvoz više ne može biti među prijetnjama industriji Unije.
- 299 Stoga valja odbiti argumente tužiteljâ koji se temelje na tim izvješćima WTO-a.
- 300 Kao treće, tužitelji tvrde da je Komisija povrijedila njihovo pravo na dobru upravu jer nije pažljivo i nepristrano ispitala sve elemente relevantne za predmetni slučaj u pogledu uvoza iz Argentine i, konkretno, jer nije uzela u obzir vlastite zaključke iz Provedbene uredbe 2019/244.
- 301 U tom pogledu valja podsjetiti na to da pravo na dobru upravu podrazumijeva dužnost pažljivog postupanja koja nadležnu instituciju obvezuje da pažljivo i nepristrano ispita sve elemente relevantne za predmetni slučaj (vidjeti presudu od 12. prosinca 2014., *Crown Equipment (Suzhou) i Crown Gabelstapler/Vijeće*, T-643/11, EU:T:2014:1076, t. 46. i navedenu sudsku praksu).
- 302 U ovom slučaju iz uvodnih izjava 416. do 420. pobijane uredbe i uvodnih izjava 368. do 370. Privremene uredbe proizlazi da je Komisija pažljivo i nepristrano ispitala relevantne elemente kako bi utvrdila je li uvoz iz Argentine mogao oslabiti ili prekinuti uzročno-posljedičnu vezu između subvencioniranog uvoza iz Indonezije i prijetnje materijalne štete industriji Unije. Budući da su argumenti tužiteljâ čiji je cilj dokazati suprotno odbijeni, valja odbiti drugi dio četvrtog tužbenog razloga i, stoga, taj tužbeni razlog u cijelosti.
- 303 S obzirom na prethodno navedeno, valja odbiti tužbu u cijelosti, pri čemu zbog ekonomičnosti postupka nije potrebno odlučiti o Komisijinim argumentima kojima se dovodi u pitanje dopuštenost tužbe u odnosu na jednog od tužitelja, društvo PT Multi Nabati Sulawesi (presuda od 26. veljače 2002., *Vijeće/Boehringer*, C-23/00 P, EU:C:2002:118, t. 52.).

Troškovi

- 304 U skladu s člankom 134. stavkom 1. Poslovnika Općeg suda, stranka koja ne uspije u postupku dužna je, na zahtjev protivne stranke, snositi troškove. Budući da tužitelji nisu uspjeli u postupku, valja im naložiti da, osim vlastitih troškova, snose i troškove Komisije i EBB-a, u skladu s Komisijinim i EBB-ovim zahtjevima.

Slijedom navedenog,

OPĆI SUD (četvrto prošireno vijeće)

proglašava i presuđuje:

1. Tužba se odbija.

2. Društvima PT Wilmar Bioenergi Indonesia, PT Wilmar Nabati Indonesia i PT Multi Nabati Sulawesi nalaže se snošenje troškova.

Gervasoni

Madise

Nihoul

Frendo

Martín y Pérez de Nanclares

Objavljeno na javnoj raspravi u Luxembourggu 14. prosinca 2022.

Potpisi

Sadržaj

Okolnosti spora	2
Zahtjevi stranaka	4
Pravo	5
Prvi tužbeni razlog, koji se temelji na povredi članka 3. točke 1. podtočke (a), članka 3. točke 1. podtočke (a) podpodtočke i. te članka 3. točke 2. i članka 7. stavka 1. točke (a) Osnovne uredbe i očitim pogreškama u ocjeni koje je Komisija počinila time što je zaključila da su plaćanja primljena od Fonda za nasade uljnih palmi subvencije protiv kojih se mogu uvesti kompenzacijske mjere i time što nije prilagodila korist koju su tužitelji navodno ostvarili na sniženja, niti uzela u obzir troškove prijevoza i kredita koji su nastali tužiteljima za dobivanje navodnih subvencija	5
Prvi dio prvog tužbenog razloga, koji se temelji na povredi članka 3. točke 1. podtočke (a) Osnovne uredbe i očitog pogrešci u ocjeni jer je Komisija smatrala da plaćanja primljena od Fonda za nasade uljnih palmi čine financijski doprinos vlade ili javnog tijela	5
Drugi dio prvog tužbenog razloga, koji se temelji na povredi članka 3. točke 1. podtočke (a) podpodtočke i. Osnovne uredbe i očitog pogrešci u ocjeni jer je Komisija zaključila da su plaćanja iz Fonda za nasade uljnih palmi subvencije	8
Treći dio prvog tužbenog razloga, koji se temelji na povredi članka 3. točke 2. Osnovne uredbe i očitog pogrešci u ocjeni jer je Komisija zaključila da se na temelju plaćanja iz Fonda za nasade uljnih palmi ostvaruje korist	12
Četvrti dio prvog tužbenog razloga, koji se temelji na povredi članka 7. stavka 1. točke (a) Osnovne uredbe i očitog pogrešci u ocjeni jer Komisija nije prilagodila iznos subvencije kako bi uzela u obzir dodijeljena sniženja te troškove prijevoza i kredita	16
Drugi tužbeni razlog, koji se temelji na povredi članka 3. točke 1. podtočke (a) podpodtočke iv., članka 3. točke 1. podtočke (b), članka 3. točke 2., članka 6. točke (d) i članka 28. stavka 5. Osnovne uredbe i očitim pogreškama u ocjeni koje je Komisija počinila time što je zaključila da postoji vladina potpora za dobavu CPO-a uz manju naknadu od primjerene	19
Prvi dio drugog tužbenog razloga, koji se temelji na povredi članka 3. točke 1. podtočke (a) podpodtočke iv. i članka 28. stavka 5. Osnovne uredbe i očitog pogrešci u ocjeni koju je Komisija počinila kad je zaključila da se dobavljačima CPO-a povjerila zadaća ili ih se usmjerilo na to da dobavljaju CPO uz manju naknadu od primjerene	19
– Izvozni porez i izvozna pristojba	21
– PTPN-ova kontrola cijena	26
– „Povjeravanje zadaće” ili „usmjeravanje”	29
Drugi dio drugog tužbenog razloga, koji se temelji na povredi članka 3. točke 1. podtočke (b) Osnovne uredbe i očitim pogreškama u ocjeni koje je Komisija počinila kad je zaključila da vlada Indonezije podupire prihode proizvođača biodizela	29

Treći dio drugog tužbenog razloga, koji se temelji na povredi članka 3. točke 2. i članka 6. točke (d) Osnovne uredbe i očitim pogreškama u ocjeni koje je Komisija počinila prilikom utvrđivanja koristi dodijeljene proizvođačima biodizela	32
Treći tužbeni razlog, koji se temelji na povredi članka 8. stavka 8. Osnovne uredbe i očitij pogrešci u ocjeni koju je Komisija počinila time što je zaključila da postoji prijetnja materijalne štete industriji Unije	35
Četvrti tužbeni razlog, koji se temelji na povredi članka 8. stavaka 5 i 6. Osnovne uredbe i očitij pogrešci u ocjeni koju je Komisija počinila time što je zaključila da zbog uvoza iz Indonezije postoji prijetnja štete industriji Unije i time što nije uzela u obzir utjecaj uvoza iz Argentine ...	41
Prvi dio četvrtog tužbenog razloga, koji se temelji na povredi članka 8. stavka 5. Osnovne uredbe i očitim pogreškama u ocjeni koje je Komisija počinila kad je zaključila da zbog uvoza iz Indonezije postoji prijetnja štete	42
Drugi dio četvrtog tužbenog razloga, koji se temelji na povredi članka 8. stavka 6. Osnovne uredbe i očitim pogreškama u ocjeni u analizi utjecaja uvoza biodizela iz Argentine	44
Troškovi	48